

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA HISTORII SZTUKI WOJENNEJ

*Eqz. nr
1*

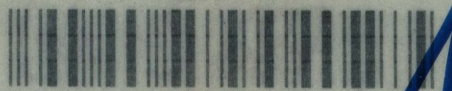
ppłk dypl. Zbigniew RAŹNIKIEWICZ

FORMOWANIE I PRZYGOTOWANIE DO DZIAŁAŃ
BOJOWYCH ORAZ UDZIAŁ WOJSK
PANCERNO-ZMOTORYZOWANYCH 2 ARMII
W OPERACJI ŁUŻYCKIEJ

(Załączniki do rozprawy doktorskiej)

Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej
S/687

12616

WARSZAWA

1970

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
im. Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA HISTORII SZTUKI WOJENNEJ

Eqz. nr
1

ppłk dypl. Zbigniew RAŹNIKIEWICZ

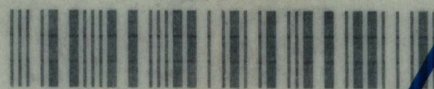
FORMOWANIE I PRZYGOTOWANIE DO DZIAŁAŃ
BOJOWYCH ORAZ UDZIAŁ WOJSK
PANCERNO-ZMOTORYZOWANYCH 2 ARMII
W OPERACJI ŁUŻYCKIEJ

(Załączniki do rozprawy doktorskiej)

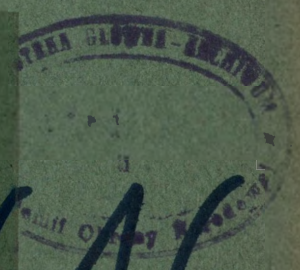
Biblioteka Główna
Akademii Obrony Narodowej

S/687

05-000724-003-0

12616

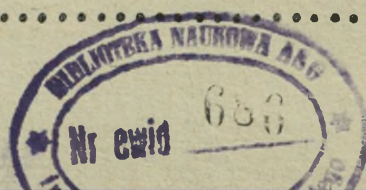

WARSZAWA

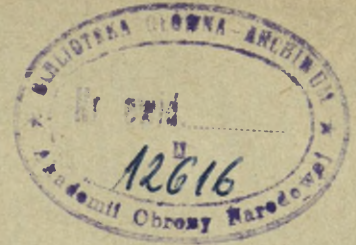
1970

4. WYKAZ SCHEMATÓW I SZKICÓW

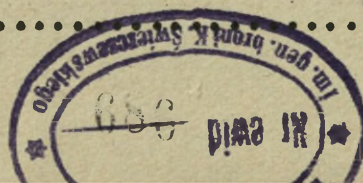
1.	Dowództwo WPanc i Zmot 2 armii	Schem.nr 1
2.	Struktura organizacyjna WPanc i Zmot 2 armii	Schem.nr 2
3.	" " 1 KPanc	Schem.nr 3
4.	Dowództwo 1 KPanc	Schem.nr 4
5.	Struktura organizacyjna jednostek sztabowych 1 KPanc	Schem.nr 5
6.	Struktura organizacyjna 2 brozp	Schem.nr 6
7.	" " 2 błącz	Schem.nr 7
8.	" " 15 bsap	Schem.nr 8
9.	" " 1 BPZmot	Schem.nr 9
10.	" " sztabu 1 BPZmot	Schem.nr 10
11.	" " batalionu piech.zmot	Schem.nr 11
12.	" " artylerii 1 BPZmot	Schem.nr 12
13.	" " jednostek spec. 1 BPZmot	Schem.nr 13
14.	" " korpusnych BPanc.	Schem.nr 14
15.	Dowództwo korpusnej BPanc	Schem.nr 15
16.	Struktura organizac. batalionu czołgów	Schem.nr 16
17.	" " batalionu zmot.fizylier.	Schem.nr 17
18.	" " jednostek spec. BPanc ..	Schem.nr 18
19.	" " artylerii korpusnej	Schem.nr 19
20.	" " 24 papanc	Schem.nr 20
21.	" " 25 papanc	Schem.nr 21
22.	" " 27 papanc	Schem.nr 22
23.	" " 2 pm	Schem.nr 23
24.	" " 26 paplot	Schem.nr 24
25.	" " 1 dar	Schem.nr 25
26.	" " tyłów korpusnych	Schem.nr 26
27.	" " jednostek panc. 2 AWP ...	Schem.nr 27
28.	" " 16 BPanc	Schem.nr 28
29.	" " 5 pczc	Schem.nr 29
30.	" " 28 papanc	Schem.nr 30
31.	" " dywizyjnych jednostek pancernych	Schem.nr 31
32.	Ogólne zestawienie stanu sił i środków WPanc i Zmot	Załącznik nr 32

33. Rejony formowania WPanc i Zmot 2 AWP Szkic nr 33
34. Ogólny zarys przegrupowania WPanc i Zmot 2AWP, Szkic nr 34
35. Koncentracja WPanc i Zmot pod Myśliborzem Szkic nr 35
36. Rozmieszczenie WPanc i Zmot pod Wrocławiem ... Szkic nr 36
37. Rozmieszczenie WPanc i Zmot nad Nysą Łużycką, Szkic nr 37
38. Zamiar Naczelnego Dowództwa Armii Radzieckiej, Szkic nr 38
39. Zamiar dowództwa 1 Frontu Ukraińskiego Szkic nr 39
40. Obrona 2 armii WP nad Nysą Łużycką Szkic nr 40
41. Wyciąg z dyrektywy operacyjnej 1 Frontu
Ukraińskiego Zał.nr 41
42. Ogólna koncepcja działań na Łużycach Szkic nr 42
43. Arkusz identyfikacji nieprzyjaciela Zał.nr 43/A
44. Ugrupowanie nieprzyjaciela na Łużycach..... Szkic nr 44
45. Zamiar dowódcy 2 armii WP Szkic nr 45
46. Ugrupowanie za-czepne WPanc i Zmot 2 AWP .. Szkic nr 46
47. Decyzja dowódcy 1 KPanc Szkic nr 47
48. Ugrupowanie 1 KPanc podczas wejścia w wyłom Szkic nr 48
49. Ugrupowanie marszowe BPanc Szkic nr 49
50. " " 1 BPZmot Szkic nr 50
51. Zestawienie sił i środków rozpoznania Zał. nr 51
52. Ugrupowanie organów zwiadowczych 1 KPanc .. Szkic nr 52
53. Przegrupowanie WPanc i Zmot do rejonów
wyjściowych Szkic nr 53
54. Działania ZT i jednostek pancernych BWP
od 16-18.4. Szkic nr 54
55. Wprowadzenie 1 KPanc w wyłom oraz walki
od 16-18.4. Szkic nr 55
56. Położenie 2 armii WP po przełamaniu obrony
nieprzyjaciela Szkic nr 56
57. Decyzje odparcia przeciwuderzenia pod Niesky Szkic nr 57
58. Działania ZT i jednostek pancernych BWP
od 19-22.4. Szkic nr 58
59. Walki zaczepno-obronne pod Niesky
/19-20.4/ Szkic nr 59
60. Przegrupowanie 1 KPanc pod Budziszyn
/20/21.4/ Szkic nr 60

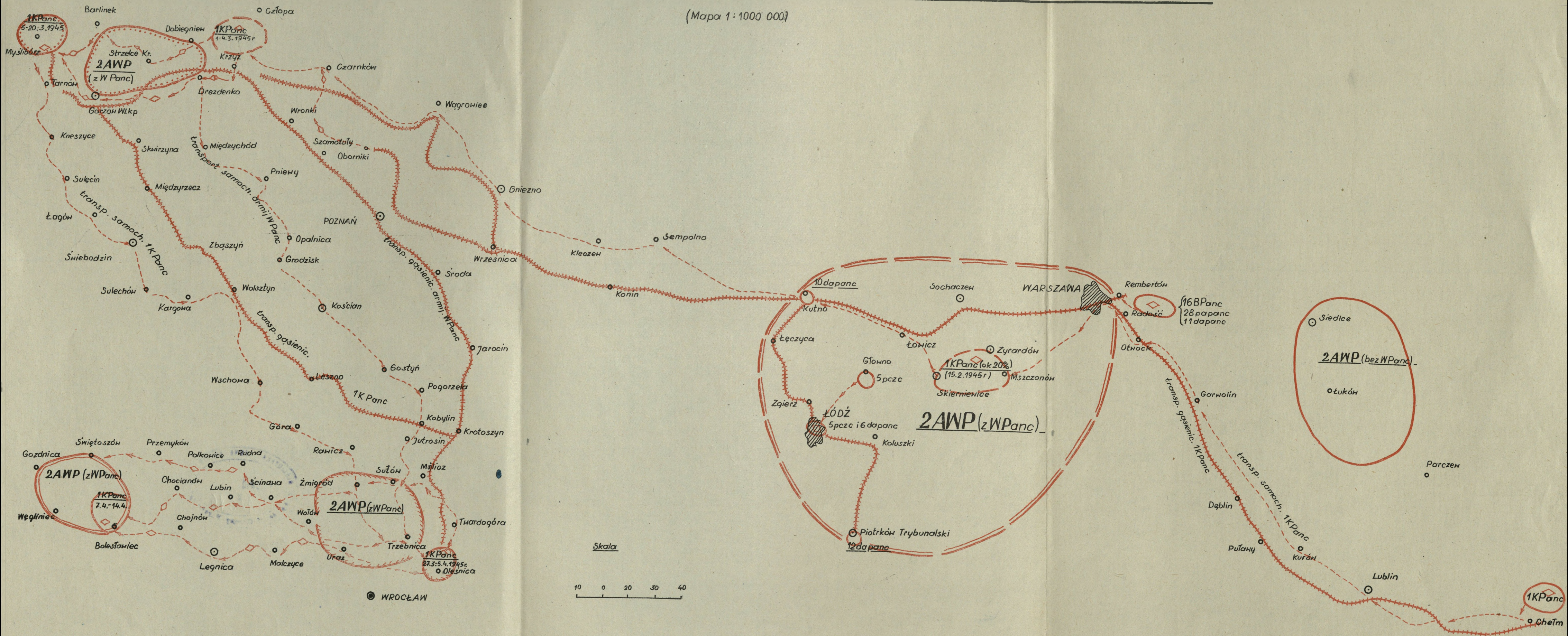
61. Pościg armijnej grupy szybkiej w obszarze operacyjnym Szkic nr 61
62. Walki 16. BPanc oraz innych jednostek na tyłach /21-23.4/ Szkic nr 62
63. Położenie 2 armii WP oraz sąsiadów po przeciwuderzeniu nieprzyjaciela /około południa 22.4.1945 r./ Szkic nr 63
64. Zamiar dowódcy 1 Frontu Ukraińskiego z 22.4.1945 r. Szkic nr 64
65. Działania ZT 2 armii oraz sąsiadów od 23-27.4. Szkic nr 65
66. Przeciwuderzenia 1 KPanc pod Budziszynem /23 i 24.4/ Szkic nr 66
67. Działania obronno-zaczepne WPanc i Zmot /24-27.4/ Szkic nr 67
68. Decyzja dowódcy 2 armii WP z 25/26.4.1945r. Szkic nr 68
69. Działanie zgrupowania osłonowego 2 AWP pod Dreznem Szkic nr 69
70. Walki wojsk 2 armii WP nad rzeką Schwarzer Schöps /23-27.4/ Szkic nr 70
71. Położenie 2 armii po odparciu przeciwuderzenia npla Szkic nr 71
72. Decyzja zorganizowania obrony stałej z 28.4.1945 r. Szkic nr 72
73. Armijne zgrupowanie bojowe WPanc i Zmot Schem.nr 73
74. Korpuśne zgrupowanie bojowe WPanc i Zmot ... Schem.nr 74
75. Dywizyjne zgrupowanie bojowe WPanc i Zmot .. Schem.nr 75
76. Ugrupowanie operacyjne WPanc i Zmot Schem.nr 76
77. Ugrupowanie zaczepne WPanc w dywizjach 2 armii Schem.nr 77
78. Ugrupowanie obronne WPanc w dywiz. 2. armii.. Schem.nr 78
79. Ugrupowanie marszowe 1 KPanc Schem.nr 79
80. Ugrupowanie marszowe brygad korpuśnych Schem.nr 80
81. Przykładowe warianty ugrupowania zaczepnego 1 KPanc Schem.nr 81
82. Przykładowe warianty ugrupowania obronnego 1 KPanc Schem.nr 82

83. Ugrupowanie zaczepne BPanc Schem.nr 83
84. Ugrupowanie obronne BPanc Schem.nr 84
85. Ugrupowanie bojowe BPZmot Schem.nr 85
86. Ugrupowanie bojowe pułku pancernego Schem.nr 86
87. Zestawienie stanu sił i środków WPanc i Zmot
2 armii /po operacji łużyckiej/ Zał.nr 87

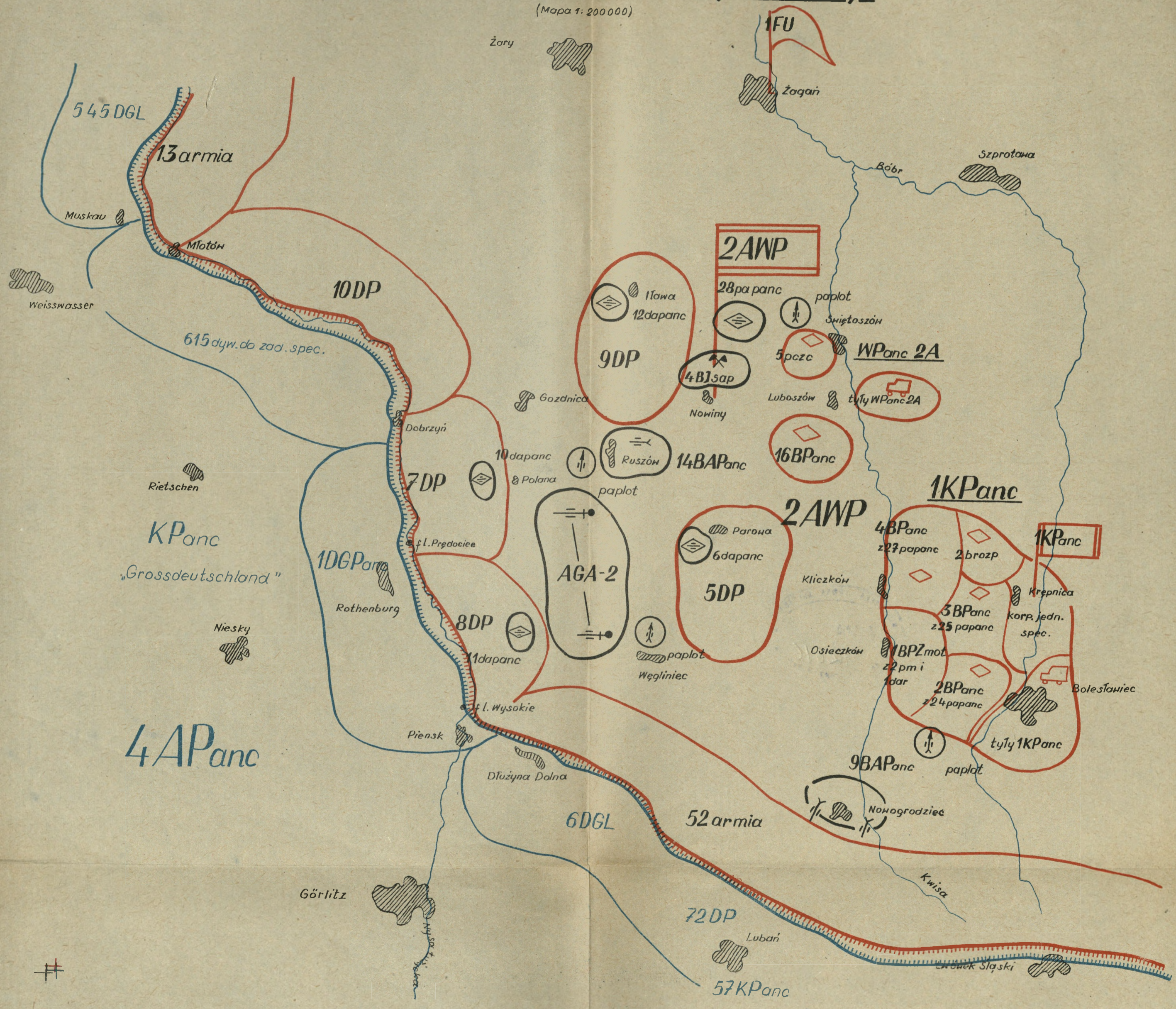
OGÓLNY ZARYS PRZEGRUPOWANIA WPanc i Zmot 2 ARMII

(Mapa 1:1000 000)

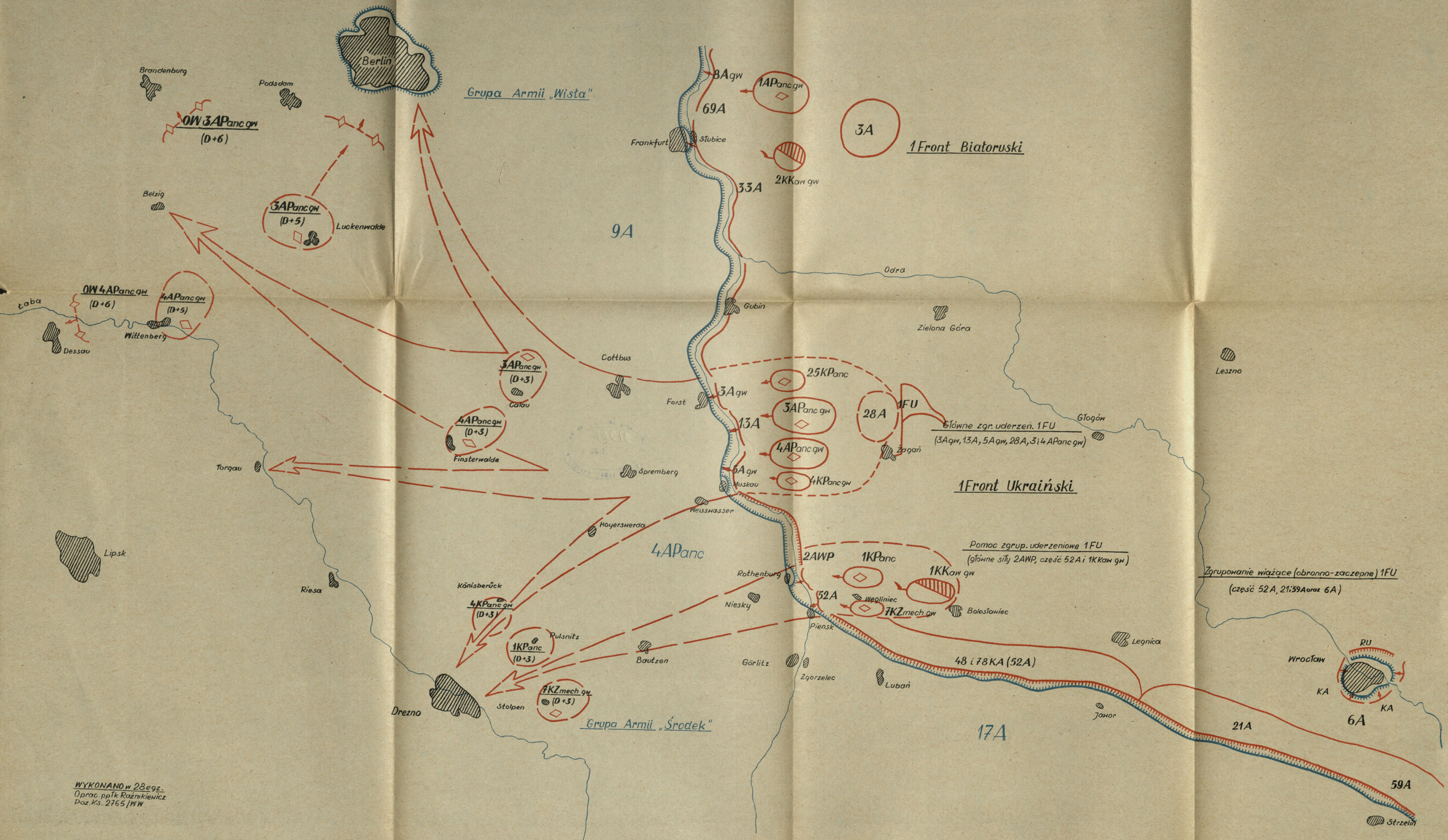
OBRONA 2 ARMII WP NAD NYSA ŁUŻYCKĄ

(Mapa 1: 200 000)

ZAMIAR OPERACYJNY DOWÓDZTWA 1 FRONTU UKRAIŃSKIEGO

(Mapa 1:500 000)

Grupa Armii „Wista“

1 Front Białoruski

1 Front Ukraiński

Grupa Armii „Środek“

Zgrupowanie wiążące (obronno-zaczepe) 1FU
(część 52A, 21, 39 oraz 6A)

Pomoc zgrup. uderzeniowe 1FU
(główne siły 2AWP, część 52A i 1KKaw gw)

Główne zgr. uderzeń. 1FU
(3A gw, 13A, 5A gw, 28A, 3 i 4 APanc gw)

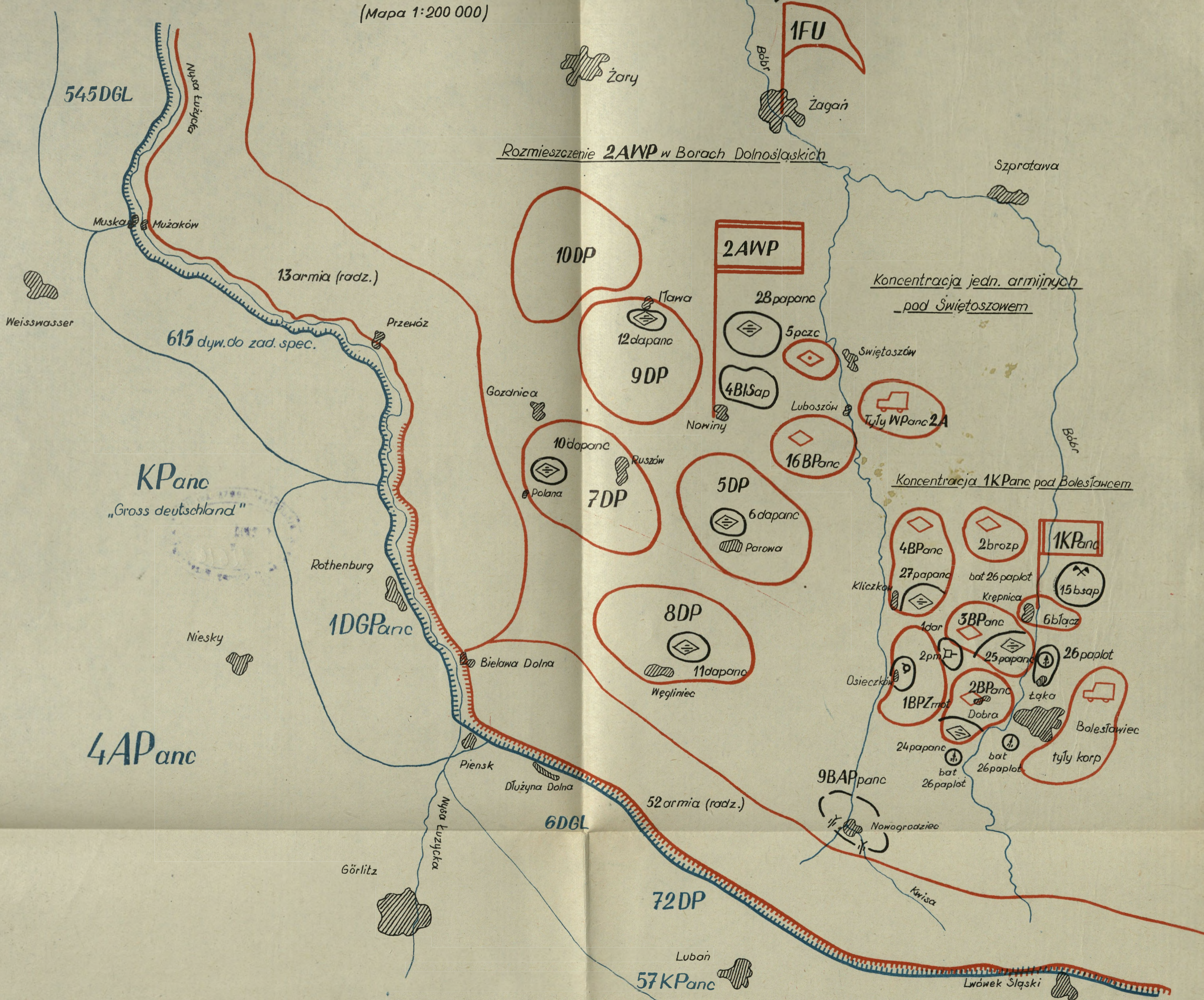
WYKONANO w 28 egz.
Orgas. ppłk Rozmkiencicz
Poz. Ks. 2765 / WW

OPERACJA BERLIŃSKA - ZAMIAR NACZELNEGO DOWODZTWA ARMII RADZIECKIEJ

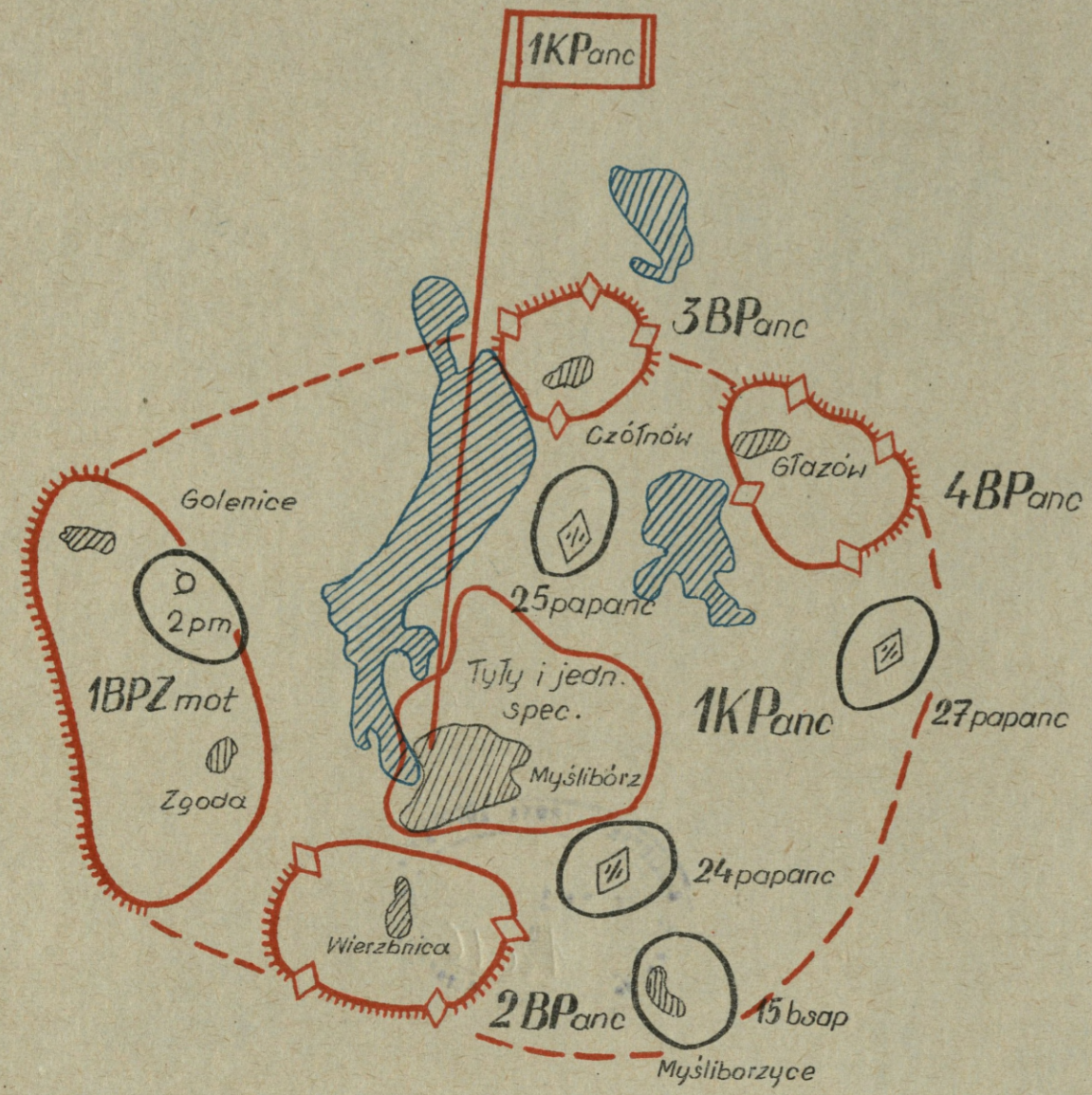
ROZMIESZCZENIE WPanc i Zmot 2A NAD NYSĄ ŁUŻYCKĄ

(Mapa 1:200 000)

KONCENTRACJA W Panc i Zmot (2A i 1KPanc) POD MYŚLIBORZEM i GORZOWEM

(Mapa 1:100 000)

Wyciąg z dyrektywy operacyjnej nr 00211/Op dowódcy 1 Frontu
Ukraińskiego /8.4.1945 r./. Mapy 1:100 000 i 200 000

Wojska 1 Frontu Ukraińskiego wykonują uderzenie z rejonu Trzebieli w kierunku: Spremberg, Belzig oraz z rejonu Węglińca w kierunku: Budziszyn, Drezno z zadaniem rozgromienia zgrupowania nieprzyjaciela w rejonie Cottbus oraz na południe od Berlina i nie później niż 10-12 dnia operacji opanować rubież: Beelitz, Wittenberg i dalej wzdłuż Łaby aż do Drezna. Część sił prawego skrzydła 1 Frontu Ukraińskiego ma współdziałać z 1 Frontem Białoruskim w opanowaniu Berlina.

R o z k a z u j ę :

3. Dowódca 5 armii gw. wzmocnionej 4 KPanc gw. sforsować rzekę Nysę, przełamać obronę nieprzyjaciela na 7-kilometrowym odcinku: Klein Särichen, Muskau i nacierać w kierunku: Hoyerswerda, Schwepnitz, północno-zachodni skraj Drezna. Do końca pierwszego dnia operacji opanować rubież: Lieskau, Weisswasser; w drugim dniu operacji osiągnąć rubież: Rohne, Burgendorf, Tzschelln; pod koniec trzeciego dnia operacji wyjść na rubież: Gross Koschen, Hoyerswerda, Maukendorf.

Linia rozgraniczenia z 2 armią WP: Iłowa, Dobrochów, Sagar, Weisswasser, Wittichenau, Kamenz - wszystkie miejscowości włącznie dla 5 armii gw.

6. Dowódca 2 armii WP. Głównym zgrupowaniem armii w składzie: trzech dywizji piechoty, korpusu pancernego, dywizji artylerii i armijnych środków wzmocnienia, sforsować rzekę Nysę, przełamać obronę nieprzyjaciela na odcinku: Rothenburg, flw. Wysokie i nacierać w kierunku: Neu Särichen, Welka, Drezno. Do końca pierwszego dnia operacji opanować: Bremenhein, /wyłącznie/ Jänkendorf; w drugim dniu operacji osiągnąć rubież: Rietschen, Kreba, Gebelzig; pod koniec trzeciego dnia operacji wyjść na rubież: Buchwalde, Königswartha, Budziszyn.

Korpus pancerny wprowadzić w wyłom z rubieży: linii kolejowej /w odległości 6 kilometrów na zachód od Nysy/

i pod koniec drugiego dnia operacji opanować rejon: Lomske, Milkwitz, Welka, Burk, Dubrau; do końca trzeciego dnia operacji osiągnąć rejon: Lidrtenberg, Radeberg, Ullersdorf, Fischbach.

Linia rozgraniczenia z 52 armią: Bolesławiec, Węgliniec, /wyłącznie/ flw. Wysokie, Biehai, /wyłącznie/ Diehsa, Budziszyn.

7. Dowódca 52 armii wzmocnionej 7 KZmech gw. sforsować rzekę Nysę na odcinku: flw. Wysokie, /wyłącznie/ Pieńsk i nacierać w kierunku: Budziszyn, południowo-wschodni skraj Drezna. Na lewym skrzydle armii przejść do trwałej obrony. Do końca pierwszego dnia operacji opanować: Jänkendorf, Sibenhufen, Bielawa; w drugim dniu operacji osiągnąć rubież: Gebelzig, Reichenbach, Görlitz, Henryków Lubański; pod koniec trzeciego dnia operacji wyjść na rubież: Budziszyn, Löbau, Lubań.

7 KZmech gw. wprowadzić w wyłom z rubieży linii kolejowej /w odległości 6 kilometrów na zachód od Nysy/ w kierunku: południowy skraj Budziszyna, Stolpen z zadaniem wyjścia w końcu drugiego dnia operacji do rejonu położonego na południe i na południowy-wschód od Budziszyna; w trzecim dniu operacji opanować rejon: Schmiedefeld, Wilschdorf, Dobra, Zeschnig, Rückersdorf.

8. Dowódca 1 KKaw gw. - wejść w wyłom na odcinku 52 armii z rubieży: Ullersdorf, Sibenhufen i nacierać w kierunku: północ Löbau, Oppach, Sebnitz, Glashütte. W czwartym dniu operacji sforsować z marszu Łabę na odcinku: Stadt-Wehlen, Deczin i opanować głównymi siłami rejon Glashütte z zadaniem wyjścia na tyły görlitzko-drezdeńskiego zgrupowania nieprzyjaciela, niszczenia tyłów, sztabów, węzłów łączności, podchodzących odwodów i wycofujących się jednostek nieprzyjaciela.

9. Dowódca 2 armii lotniczej:

a/ Osłonić z powietrza koncentrację i działania głównego zgrupowania wojsk frontu, w tym szczególnie armii pancernych.

- b/ Zmasowanymi uderzeniami lotnictwa szturmowego i bombowego zapewnić wojskom frontu sforsowanie Nysy i przełamanie na całą głębokość taktycznej obrony nieprzyjaciela.
- c/ Utrudnić nieprzyjacielowi zorganizowanie obrony nad rzeką Szprewą i zabezpieczyć zmasowanymi uderzeniami szybkie osiągnięcie Szprewy przez armie pancerne.
- d/ Udaremnić podejście do pola bitwy odwodów nieprzyjaciela z obszaru Berlina i Drezna.
- e/ Towarzyszyć armiom pancernym działaniami lotnictwa myśliwskiego, szturmowego i w koniecznych wypadkach bombowego na całej głębokości wykonywanego zadania.
- f/ Postawić zasłony dymne na odcinkach forsowania armii i na skrzydłach, oślepić rejony punktów obserwacyjnych i pozycji ogniowych nieprzyjaciela.

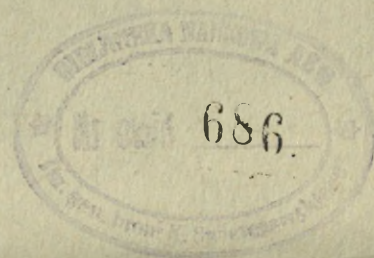
Działania 52 armii i 2 armii WP wesprzeć 3 KLSz i 5 KLM.

- 10. Natarcie artyleryjskie przeprowadzić zgodnie z załączonym planem-grafikiem. Zużycie amunicji na pierwszy dzień operacji - 1-1,25 jo.
- 11. Podczas forsowania Nysy i Szprewy w szerokim zakresie stosować zasłony dymne, kierując się moim planem. Szef służby chemicznej frontu zorganizować stosowanie zasłon dymnych oraz dostarczyć armiom środki dymotwórcze.
- 12. Gotowość armii do natarcia - zgodnie z otrzymanymi ode mnie osobistymi wskazówkami.
- 13. Zajęcie rejonów wyjściowych do natarcia - na mój oddzielny rozkaz.
- 14. Otrzymanie /dyrektywy/ potwierdzić.

Członek Rady Wojennej
gen.lejt. K. Krajniukow

Dowodzący Wojskami
1 Frontu Ukraińskiego
Marszałek ZR Iwan Koniew

Szef Sztabu Frontu
gen.armii W. Sokołowski

OGÓLNA KONCEPCJA DZIAŁAŃ NA ŁUŻYCACH

(mapa 1:200 000)

Arkusz identyfikacji jednostek
nieprzyjaciela działających w pasie 2 armii WP

4 armia pancerna - dowodzona przez gen. Greusera, broniła się w pasie 2 armii WP oraz jej sąsiadów. Razem z 17 armią, osłaniającą Czechy i Morawy wchodziła ona w skład Grupy Armii "Środek", którą dowodził feldmarszałek Schörner.^{1/}

Wiosną 1945 r. armia Greusera zajmowała obronę wzdłuż zachodniego brzegu Nysy Łużyckiej, od jej ujścia do Pieńska, a dalej w kierunku południowo-wschodnim aż do Lwówka Śląskiego.^{2/} W ogólnym systemie obrony niemieckiej utrzymywała ona 160-kilometrowy pas frontu oraz osłaniała aż trzy ważne kierunki operacyjne: cottbuski, drezdeński i górlitzki, a jednocześnie zamykała południowo-wschodnie podejścia do Berlina.

W skład 4 armii pancernej wchodziły trzy /według niektórych źródeł cztery/ korpusy^{3/}, dwanaście dywizji - w tym cztery pancerne i jedna grenadierów pancernych^{4/}, trzy jednostki artylerii,^{5/} oraz kilka samodzielnych brygad i pułków^{6/}.

W połowie kwietnia 1945 r. armia gen. Greusera liczyła 110 tysięcy żołnierzy oraz posiadała: 1300 dział, 780 moździerzy, 285 czołgów i dział szturmowych, a także znaczną ilość transporterów opancerzonych i samochodów pancernych^{7/}.

W środkowej części pasa obrony 4 APanc. tj. między Pieńskiem i miejscowością Forst, rozwinął się KPanc "Grossdeutschland". Składał się on z: 1 DGPanc, "Brandenburg", DPanc "Führer Begleit Division", dywizji "Führer Grenadier Division" i kilku jednostek korpusnych. Były to przede wszystkim: brygada artylerii szturmowej "Grossdeutschland", pułk fizylierów i 500-szturmowy batalion saperów^{8/}. Z wymienionych jednostek w pasie 2 armii WP walczyła 1 DGPanc, BASzt. "Grossdeutschland" i 500 bsap, a także podporządkowana dowództwu korpusu: 615 dywizja do zadań specjalnych i 545 dywizja grenadierów ludowych^{9/}.

1 DGPanc "Brandenburg" - wzmocniona 1244 pgren, dwoma dywizjonami 732 brygady artylerii polowej, pułkiem 3 brygady moździerzy oraz innymi jednostkami - broniła się na kierunku

planowanego przełamania 2 armii WP i radzieckiej 52 armii. Początki organizacji dywizji sięgają 1939 r., tj. okresu, gdy admirał Canaris przystąpił do formowania specjalnych jednostek kontrwywiadowczych. Powstały wówczas dwie samodzielne kompanie złożone z żołnierzy władających obcymi językami. W maju 1940 r. sformowano na ich bazie batalion do zadań specjalnych, a w trzy miesiące później trzybatalionowy szkolny pułk "Brandenburg" /nazwę przyjęto od miasta, w którym pułk stacjonował/. W kwietniu 1943 r. został on rozwinięty do etatu dywizji, złożonej z czterech pułków posiadających po trzy bataliony specjalne. Ostateczna nazwa dywizji - "Panzer Grenadier Division" - ukształtowała się w 1944 r. W tym czasie dywizja walczyła z partyzantami jugosłowiańskimi; działała w Grecji oraz w Rumunii i na Węgrzech.^{10/} W styczniu 1945 r. 1 DGPanc "Brandenburg" przebywała w odrodzie dowództwa hitlerowskiego. Wprowadzono ją do działań w połowie miesiąca w rejonie Kutna i Piotrkowa Trybunalskiego. W walkach z wojskami radzieckimi poniosła wówczas duże straty i w wyniku niepowodzeń wycofała się do rejonu Weisswasser nad Nysą Łużycką.^{11/}

W lutym 1945 r. dywizja broniła się na odcinku: Muskau, Steinbach, tj. w pasie około 32 kilometrów.^{12/} W dniach 2 i 3 kwietnia przegrupowała się na południe i obsadziła rubież: linia kolejowa Wehkirch - Węgliniec, Steinbach o szerokości 18 kilometrów.^{13/} Z przegrupowaniem i organizacją obrony połączono intensywne uzupełnianie dywizji. Otrzymała ona wówczas 1244 pułk gren., około 1800 SS-manów, 128 batalion "Volkssturmu"^{14/}, batalion żołądkowców^{15/} i batalion głuchych^{16/}. Do dywizji zwербowano ponadto leśniczych /utworzono z nich pododdziały strzelców wyborowych^{17/} oraz dużą ilość młodzieży, którą wykorzystano w grupach "niszczycieli czołgów" oraz w pododdziałach przeciwpożarowych^{18/}. Natomiast z mężczyzn starszych wiekiem sformowano trzy szwadrony tyłowe^{19/}. W wyniku otrzymanych uzupełnień dywizja "Brandenburg" liczyła w sumie 11500 żołnierzy oraz posiadała 200 dział i moździerzy, 20 czołgów^{20/}, a także dużą ilość broni maszynowej /MG-42/ i nowoczesnej broni przeciwpancernej - "Panzerfaustów" i "Panzerschrecków".

Przed operacją łużycką 1 DGPanc "Brandenburg" /dowodzona przez gen.mjr Schulte Heuthaus/ składała się z dwóch pułków

grenadierów pancernych, grupy pancernej "Wietersheim", pułku artylerii polowej, batalionu "niszczycieli czołgów", pancerne-
go batalionu rozpoznawczego, szturmowego batalionu saperów
oraz kilku innych jednostek i służb dywizyjnych^{21/}.

Pułki grenadierów pancernych /1 i 2/ posiadały iden-
tyczną strukturę organizacyjną, tj. kompanię sztabową i po dwa
bataliony piechoty zmotoryzowanej.

Pierwszy batalion składał się z trzech kompanii grena-
dierów, kompanii broni ciężkiej, kompanii moździerzy i kom-
panii zaopatrzenia. Kompanie Grenadierów składały się z plu-
tonu szturmowego /trzy grupy/, plutonu KM, pododdziału strzel-
ców wyborowych i pododdziału "niszczycieli czołgów", wyposażo-
nego w pancerzownice "Ofenrohr". Kompania broni ciężkiej po-
siadała pluton KM, pluton dział przeciwpancernych 75 mm i
pluton dział przeciwlotniczych 20 mm. Kompania moździerzy
składała się z dwóch plutonów moździerzy 81 mm i plutonu moż-
dzierzy 120-mm.

Drugi batalion składał się również z trzech kompanii
grenadierów, kompanii broni ciężkiej, kompanii moździerzy i
kompanii zaopatrzenia, a ponadto posiadał kompanię ciężkich
dział piechoty oraz kompanię saperów^{22/}.

Pułk artylerii "Brandenburg" - posiadał pod koniec woj-
ny dwa dywizjony: 1 dywizjon złożony z trzech baterii haubic
lekkich /105 mm/, a także 3 dywizjon złożony z baterii armat
/100 mm/ i dwóch baterii haubic ciężkich /155 mm/^{23/}.

Dywizjon artylerii przeciwlotniczej - składał się z
dwóch baterii wyposażonych w uniwersalne, ciężkie działa
przeciwlotnicze 88 mm i jednej baterii dział przeciwlotni-
czych 20 mm^{24/}.

Grupa pancerna "Wietersheim" - została sformowana
w styczniu 1945 r. po przekazaniu 1 batalionu czołgów /z puł-
ku pancerne "Brandenburg"/ do dywizji "Kurmark". Grupę tę
utworzono z 2 batalionu czołgów zachowując dotychczasowy
skład: trzy kompanie czołgów i kompanię grenadierów pancer-
nych^{25/}.

Batalion "niszczycieli czołgów" - posiadał w swym składzie: dwie kompanie artylerii szturmowej, kompanię artylerii samobieżnej i pododdziały zaopatrzenia^{26/}.

Pancerny batalion /oddział/ rozpoznawczy - dysponował dużą ilością lekkich pojazdów opancerzonych i m.in. składał się: z 1 pancernego oraz 2 i 3 grenadierskiego szwadronu rozpoznawczego, szwadronu broni ciężkiej /artyleria/ i szwadronu zaopatrzenia^{27/}.

Szturmowy batalion saperów - był jednostką używaną do wykonywania samodzielnych zadań /bynajmniej nie saperskich/, takich jak kontratak lub obrona. W połowie kwietnia 1945 r. składał się on z 1 i 2 kompanii szturmowej /po trzy plutony saperów i plutonu KM/, 3 kompanii zmotoryzowanej /trzy plutony saperów i pluton moździerzy/, kompanii mostowej oraz kompanii zaopatrzenia^{28/}.

Oprócz wymienionych jednostek bojowych 1 DGPanc "Brandenburg" posiadała batalion zapasowy, batalion /oddział/ łączności, kompanię sztabową oraz kilka jednostek tyłowych i służb.^{29/}

Doborowy stan osobowy, bogate doświadczenia bojowe i silne uzbrojenie, czyniły z dywizji "Brandenburg" pełnowartościowy związek taktyczny zdolny do prowadzenia zdecydowanych działań zaczepnych i obronnych.

615 dywizja do zadań specjalnych - dowodzona przez pułkownika Belova - zorganizowana została wiosną 1945 r. z kilku samodzielnych jednostek o różnym przeznaczeniu, wartości i składzie organizacyjno-bojowym^{30/}. Były to przede wszystkim: 678 brygada saperów, trzy /93, 94 i 3096/ forteczne bataliony KM i 1 batalion 500 pułku marszowego, rozwinięte na 25-kilometrowej rubieży: Steinbach - Muskau^{31/}.

687 brygada saperów - utworzona została w styczniu 1945 r. w rejonie Kostrzyna z resztek rozbitych jednostek. Składała się ona z dwóch batalionów, posiadających po trzy kompanie saperów i kompanię KM. Brygada liczyła ogółem 850 żołnierzy oraz miała 60 KM, 6 moździerzy i 6 dział przeciwpancernych^{32/}. Nad Nysą Łużycką przybyła 1 kwietnia i właśnie wtedy zorganizowała obronę na północ od Steinbach.

93, 94 i 3096 bataliony forteczne KM - zajmowały obronę nad Nysą Łużycką w środkowej części pasa działania 615 dywizji. W kwietniu 1945 r. składały się one z trzech kompanii KM /po 12 MG-42/ i kompanii moździerzy /8-12 moździerzy 81 mm/. Każda

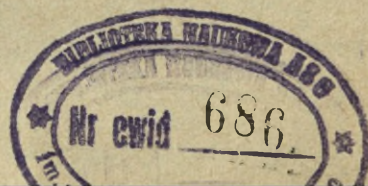
kompania liczyła średnio 7-80 żołnierzy oraz posiadała 12-18 "Panzerschecków" i znaczną ilość "Pancerfaustów"^{33/}.

1 batalion 500 pułku marszowego - bronił się na lewym skrzydle dywizji, tj. w rejonie Muskau. Składał się on z czterech kompanii piechoty liczących po 80 żołnierzy oraz posiadał 10 KM i 24 "Panzereschrecki"^{34/}.

615 dywizja liczyła ogółem około 7000 żołnierzy oraz posiadała 80 dział i moździerzy^{35/}, a także dużą ilość KM, "Panzerfaustów" i "Panzereschrecków". Ze względu na skład dywizja była związkami taktycznym o dość przypadkowej strukturze organizacyjnej, lecz dostosowanej do działania w ogromnym masywie leśnym. W czasie działań okazało się, że dowództwo dywizji potrafiło umiejętnie kierować podległymi jednostkami. Na pewien okres czasu przejęło nawet 1 p gren dywizji "Brandenburg" oraz inne oddziały i mimo trudnych warunków walki wyprowadziło je z okrążenia^{36/}.

545 dywizja grenadierów ludowych - broniła się na północ od Muskau, tj. poza pasem działania 2 armii WP. Sformowano ją w połowie lipca 1944 r. w Alzacji i Lotaryngii z różnych zapasowych i marszowych jednostek. Już w sierpniu dywizję przerzucono na północny-zachód od Krosna i natychmiast wprowadzono do walki. W czasie ofensywy styczniowej Armii Radzieckiej 545 dywizja broniła się pod Jasłem, a następnie w ciężkich bojach odwrotowych pod Limanową, Andrychowem i Bielskiem straciła ludzi i sprzęt. Resztki żołnierzy skierowano wówczas do Cieszyna jako uzupełnienie 78 DP, natomiast sztab dywizji przeniesiony został do Cottbus. W nowym rejonie otrzymał on 80 pp z 608 dywizji, kilka batalionów "Volkssturmu" oraz różne samodzielne grupy bojowe i dzięki temu szybko odtworzył etatowy skład 545 dywizji grenadierów ludowych^{37/}.

W połowie marca 1945 r. dywizja weszła do pierwszego rzutu i zajęła obronę na rubieży: Muskau, Forst^{38/}. Dywizja /dowodzona przez gen. mjr Obenhaus/ składała się wówczas z 1085, 1086 i 1087 pułku grenadierów /złożonych z dwóch batalionów/, 1545 pułku artylerii, 1545 batalionu saperów i 1545 batalionu łączności. Przed operacją Łużycką liczyła

około 6000 żołnierzy oraz posiadała 105 dział i moździerzy, 270 KM i dużą ilość indywidualnej broni przeciwpancernej^{39/}.

W czasie walk nad Nysą Łużycką dywizja została rozbita przez wojska radzieckie. Częścią sił zdołała się jednak wycofać w pas działania 615 dywizji, a w późniejszym czasie walczyła pod Klix, Wartha i Dauban. Pod koniec kwietnia 1945 r. oddział rozpoznawczy 2 armii WP posiadał dane o działaniach 1085 i 1086 pułku grenadierów oraz dwóch dywizjonów artylerii z 545 dywizji, liczących około 2200 żołnierzy i 41 dział^{40/}.

Brygada artylerii szturmowej "Grossdeutschland" tworzyła odwód dowództwa KPanc "Grossdeutschland". Przed operacją Łużycką brygada przebywała w rejonie ześrodkowania w lasach na północny-wschód od Spreefurt, tj. w pobliżu stanowiska dowodzenia korpusu^{41/}. O stanie i wyposażeniu brygad brak jest bliższych danych, lecz wiadomo, że składała się ona z trzech baterii artylerii szturmowej i kompanii zaopatrzenia^{42/}. W czasie działań /prawdopodobnie w nocy z 16 na 17 kwietnia/ brygada przydzielona została do dywizji "Brandenburg" i wykonywała różne zadania bojowe w interesie wspieranego związku taktycznego, a także korpusu^{43/}.

Korpuśny 500 batalion saperów "Grossdeutschland", składał się z trzech kompanii. Przez cały czas walk na Łużycach działał on jako szturmowa jednostka bojowa. 17 kwietnia batalion walczył na lewym skrzydle 615 dywizji, a w następnych dniach osłaniał stanowisko dowodzenia korpusu i we współdziałaniu z innymi jednostkami atakował tyły 2 armii WP^{44/}.

Pozostałe jednostki /w tym także dywizje/ KPanc "Grossdeutschland" działały na innych odcinkach frontu lub wchodziły w skład odwodu operacyjnego 4 APanc^{45/}.

Na południe od Pieńska oraz dalej w kierunku południowo-wschodnim, aż do Lwówka Śląskiego bronił się 57 KPanc. Osłaniał on podejścia do Görlitz i we współdziałaniu z KPanc "Grossdeutschland" zamykał drezdeński kierunek operacyjny^{46/}. Według orientacyjnych danych korpusu posiadał m.in. 6 dywizję grenadierów ludowych, 72 dywizję piechoty, 10 DPanc SS, "Frundsberg" i 21 DPanc. Bezpośrednio przed operacją Łużycką obie dywizje pancerne weszły jednak w skład odwodów operacyjnych 4 APanc

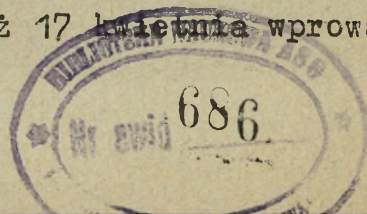
oraz Grupy Armii "Środek"^{47/}.

6 dywizja grenadierów ludowych - broniła się na lewym skrzydle 57 KPanc, tj. w pasie działania radzieckiej 52 armii. Przed operacją łużycką składała się ona z 18,37 i 58 pułku piechoty, 6 pułku artylerii, 6 batalionu /oddziału/ rozpoznawczego, 6 i 17 batalionu saperów, batalionu artylerii szturmowej, dywizjonu artylerii przeciwlotniczej i batalionu KM^{48/}. Według danych dowództwa 1 Frontu Ukraińskiego dywizja liczyła 6000 żołnierzy oraz posiadała 120 dział i moździerzy^{49/}. Natomiast źródła niemieckie podkreślają, że dywizja posiadała aż 22 bataliony^{50/}. W czasie bitwy budziszyńskiej z dywizji wydzielony został 1/58 pp - wyruszył on do Sproitz i przez kilka dni działał w składzie 17 "Frankońskiej" DP^{51/}. W początku maja 6 dywizja otrzymała 402 zapasową DP i w związku z tym utrzymywała wówczas 50-kilometrową rubież obrony między Lwówkiem i Pieńskiem^{52/}.

72 dywizja piechoty - do 5 kwietnia broniła się na rubieży: Dłużyna Górna, Pieńsk, a następnie przegrupowała się do rejonu Grlitz, najprawdopodobniej jako odwód dowódcy 57 KPanc. W owym czasie dywizja składała się z 105, 124 i 266 pułku piechoty, 172 pułku artylerii i 172 batalionu saperów^{53/}. Dywizja liczyła wówczas 7500 żołnierzy oraz posiadała 140 dział i 12 czołgów^{54/}. 18 kwietnia dywizja przegrupowała się do rejonu Niesky i razem z 20 DPanc zaatakowała lewe skrzydło i tyły zgrupowania uderzeniowego 52 armii^{55/}. W czasie bitwy budziszyńskiej jednostki dywizji walczyły w widłach Szprewy i rzeki Schwarzer Schöps, a następnie w rejonie Luppa^{56/}.

Samodzielne oddziały i związki taktyczne oraz jednostki specjalne 4 APanc^{57/}.

1 szturmowy pułk 4 APanc - składał się z kompanii sztabowej i trzech batalionów piechoty /w każdym batalionie były trzy kompanie strzeleckie i kompania KM/. 16 kwietnia pułk liczył ponad 800 żołnierzy oraz posiadał 86 KM, 35 granatników i 60 "Panzerschrecków". Zgodnie z przeznaczeniem był on jednostką specjalną przeznaczoną do ochrony sztabu armii. W czasie ofensywy radziecko-polskiej już 17 kwietnia wprowa-

dzony został do działań w rejonie Niesky.^{58/}

1244 samodzielny pułk grenadierów - sformowany został w pierwszych dniach lutego 1945 r. z kursantów szkoły podoficerskiej w Poczdamie, 21 lutego wyruszył na front, a następnie przeszedł do obrony w rejonie Rothenburga^{59/}. W czasie walk nad Nysą Łużycką 1244 pułk wchodził w skład 1 DGPanc "Brandenburg", a następnie 20 DPanc^{60/}. Z zeznań jeńców wiadomo, że pułk składał się z dwóch batalionów piechoty /trzy kompanie strzeleckie, kompania KM i kompania moździerzy/. W drugim batalionie występowała ponadto 13 kompania ciężkich dział piechoty^{62/}. 16 kwietnia pułk liczył 1200 żołnierzy oraz posiadał 37 KM, 22 działa i moździerze, a także około 100 "Panzerschrečbów"^{63/}.

17 "Frankońska dywizja piechoty - dowodzona przez gen.mjr Sachsenheimera - składała się z 21,55 i 95 pułku piechoty, 17 pułku artylerii i 17 batalionu saperów^{64/}. Według danych dowództwa 1 Frontu Ukraińskiego dywizja liczyła 8700 żołnierzy oraz posiadała 165 dział i moździerzy, a także 6 czołgów^{65/}. O rejonie rozmieszczenia dywizji przed operacją łużycką nie ma żadnych wiadomości, lecz można przypuszczać, że była ona w odwodzie operacyjnym na prawym skrzydle 4 APanc. Z zeznań jeńców i materiałów niemieckich wiadomo, że dywizja oceniana przez dowództwo hitlerowskie jako dobrze wyszkolony i dowodzony związek taktyczny, uczestniczyła w przeciwuderzeniu pod Budziszynem^{66/}. Wzmocniona 1 batalionem 58 pp /z 6 dywizji/ walczyła wówczas w rejonie Sproitz^{67/}.

10 DPanc SS "Frundsberg", DPanc "Führer Begleit Division" i DPanc "Führer Grossdeutschland Division", a także 344 DP, skoncentrowały się w rejonie Spremberg jako odwód operacyjny 4 APanc^{68/}. W czasie operacji łużyckiej dywizje te w całości zaangażowane zostały w pasie działania 5 armii gw. z zadaniem zatrzymania natarcia głównego zgrupowania uderzeniowego 1 Frontu Ukraińskiego. DPanc "Führer Begleit Division" przygotowywała się do wykonania przeciwuderzenia w pasie 2 armii WP, lecz w związku z szybkim natarciem radzieckim, już w pierwszym dniu operacji przeszła do wymuszonej obrony^{69/}. Inne dywizje rozpoczęły wprowadzić zwroty zaczepne, lecz w ciężkich walkach zostały poważnie wykrwawione, a następnie okrążone i rozbite przez

wojska 1 Frontu Ukraińskiego^{70/}.

21 dywizja pancerna-dowodzona przez gen.leut. Marksa - sformowana w 1940 r. w Dortmundzie. Walczyła w Grecji, a następnie w Afryce. Od 1943 r. stacjonowała we Francji. W czerwcu 1944 r. działała w Normandii pod miejscowością Caen, a następnie wycofała się do rejonu Metz. Na początku stycznia 1945 r. dywizja przerzucona została na front wschodni. W lutym walczyła pod Kostrzyniem, a następnie nad Nysą Łużycką i tam w okresie kilku tygodni broniła się na rubieży: Pieńsk - Steinbach. W pierwszych dniach kwietnia zluzowana została przez 1 DGPanc "Brandenburg" i jako odwód operacyjny 4 APanc ześrodkowała się w rejonie Lubomierza koło Lwówka Śląskiego^{71/}.

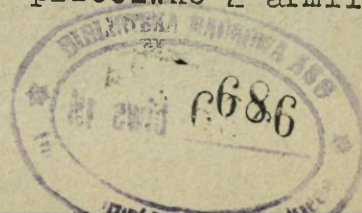
Przed operacją łużycką 21 DPanc składała się z 22 pułku czołgów, 125 i 192 pułku grenadierów pancernych, 155 pułku artylerii, 21 dywizjonu "niszczycieli czołgów", 21 batalionu saperów i 21 batalionu zapasowego.^{72/} W owym czasie dywizja liczyła około 10 000 żołnierzy oraz posiadała 50 czołgów, a także 124 działa i moździerze^{73/}.

Bezpośrednio przed ofensywą kwietniową dywizja przegrupowała się do miejscowości Libenthal /na granicę Czechosłowacji/. 22 pułk czołgów wyruszył wówczas do Cottbus^{74/}, natomiast główne siły dywizji /prawdopodobnie od 21 kwietnia/ wzięły udział w przeciwuderzeniu pod Budziszynem^{75/}.

Oprócz organicznych związków taktycznych, w składzie 4 APanc działały także dwie dywizje pancerne i jedna piechoty z 17 armii oraz trzy-cztery dywizje z głębokich odwodów operacyjnych^{76/}.

Jednostki artyleryjskie 4 APanc

777 brygada artylerii - została sformowana w marcu 1945 r. w rejonie Görlitz z kilku rozbitych jednostek. Od 20 marca brygada działała w rejonie Görlitz i na południe od Rothenburga. 14 kwietnia przesunięto ją do rejonu Rietschen, a następnie walczyła na różnych odcinkach przeciwko 2 armii WP.

Z zeznań jeńców wynika, że brygada składała się z trzech dywizjonów i dwóch samodzielnych baterii. 3 dywizjon posiadał 12 haubic 105 mm, natomiast etat trzech baterii przewidywał 18 haubic 105 mm^{77/}.

732 brygada artylerii - przydzielona do 4 APanc z odwodu naczelnego dowództwa - składała się z dwóch dywizjonów artylerii ciężkiej 150 mm i jednego dywizjonu haubic 105 mm. O jej stanie w początkowym okresie nie ma bliższych danych, lecz wiadomo, że pod koniec kwietnia brygada liczyła około 550 żołnierzy oraz posiadała 22 działa 105 i 150 mm^{78/}.

3 brygada moździerzy - składała się z trzech pułków, złożonych z trzech dywizjonów i trzech baterii. W 3 pułku moździerzy, wspierającym 1 DGPanc "Brandenburg" było około 500 żołnierzy i 16 moździerzy wielolufowych^{79/}.

17 dywizja artylerii przeciwlotniczej - stanowiła organiczny związek 4 APanc. Wiadomo o niej jedynie, że głównymi siłami rozwinęła się w rejonie Budziszyna z zadaniem osłony sztabu 4 APanc^{80/}.

17 armia polowa - wchodziła w skład Grupy Armii "Środek". W początku kwietnia utrzymywała 230-kilometrowy pas obrony między Lwówkiem i Jaworem. W owym czasie armia składała się z 8, 17 i 72 KA oraz 40 KPanc^{81/}. Kilka dywizji 17 armii: 20 DPanc, 1 spadochronowa DPanc, "Herman Göring" i 269 DP, brało udział w walkach z 2 armią WP. Dywizje te, wprowadzone do działań w różnych etapach operacji łuzyckiej, podporządkowane zostały dowództwu 4 APanc^{82/}.

1 spadochronowa DPanc "Hermann Göring" - dowodzona przez płk Lemke - była doświadczonym i silnym związkiem taktycznym. Swym rodowodem sięga 1938 r., tj. okresu sformowania pierwszej jednostki dywizyjnej - zmotoryzowanego pułku artylerii przeciwlotniczej. W 1939 r. pułk wzmocniony został batalionem strzelców spadochronowych. Wojnę ze Związkiem Radzieckim jednostka rozpoczęła jako brygada pancerna, a w dwa lata później przeformowano ją w dywizję. W połowie 1944 r., po kolejnej reorganizacji, charakteryzowana jednostka otrzymała ostateczną nazwę 1 spadochronowo-pancerna dywizja "Hermann Göring"^{83/}.

W czasie operacji łużyckiej dywizja liczyła około 5500 żołnierzy oraz posiadała 110 dział i 34 czołgi^{92/}. Według innych danych liczebność dywizji oceniano na 7000 żołnierzy, około 130 dział, 60-80 czołgów i 38 dział szturmowych^{93/}.

18 kwietnia 20 DPanc, we współdziałaniu z DPanc "Hermann Göring", rozpoczęła przeciwuderzenie pod Niesky. Zaatakowała początkowo lewe skrzydło zgrupowania uderzeniowego 52 armii, lecz już w następnym dniu toczyła ciężkie boje z 1 KPanc 2 armii WP^{94/}.

269 dywizja piechoty - utworzona została w 1939 r. W walkach na froncie wschodnim zdobyła bogate doświadczenia i dlatego dowództwo hitlerowskie zaliczało dywizję do najlepszych związków taktycznych. W końcowym okresie wojny składała się ona z 90,469 i 489 pułku piechoty, 269 pułku artylerii oraz innych jednostek^{95/}. Dywizja liczyła wówczas 7100 żołnierzy oraz posiadała 132 działa i 10 czołgów^{96/}.

W marcu i kwietniu 1945 r. 269 DP działała pod Wrocławiem w składzie 17 armii. Prawdopodobnie 28 kwietnia dywizję przekazano dowództwu 4 APanc i natychmiast wprowadzono ją do działań z zadaniem zorganizowania obrony na wschód od miejscowości Kamenz^{97/}.

Odwody niemieckiego dowództwa wojsk lądowych

1 korpus polowy - dowodzony przez gen. Mosera - formowano w Dreźnie z różnych jednostek zapasowych i szkolnych jako głęboki ódwód operacyjny. 16 kwietnia składał się on z trzech dywizji: 193 i 402 zapasowej oraz 464 szkolnej DP^{98/}, lecz mimo to zaplanowanych prac organizacyjnych nie zdołano zakończyć. Z tego też względu formowany związek nazwano "korpuśną grupą gen. Mosera" i wykorzystano w czasie działań do różnych zadań pomocniczych^{99/}.

464 szkolna DP - dowodzona przez gen.leut. Piltza - istniała od 1942 r. Dywizja składała się z 11,14,31,40,53 i 534 szkolnych batalionów oraz 414 zapasowego batalionu grenadierów^{100/}. Poszczególne bataliony rozmieszczone były w różnych rejonach Niemiec i w większości były złożone z młodych żołnierzy, którzy przeszli 4-tygodniowe przeszkolenie w warunkach bojowych. W skład każdego batalionu wchodziły trzy lub

cztery kompanie piechoty i kompania KM^{101/}. Liczebność omawianych jednostek była różna i wahała się w granicach 500-800 żołnierzy. Bataliony posiadały dość dużo KM i indywidualnej broni przeciwpancernej, lecz w ogóle nie miały dział i moździerzy^{102/}. Według danych radzieckich 464 szkolna DP wprowadzona została przeciwko 2 armii WP 18 kwietnia w rejonie Rietschen^{103/}. Natomiast z zeznań jeńców wynika, że przynajmniej częścią się walczyła już 16 i 17 kwietnia, równocześnie na kilku najbardziej zagrożonych odcinkach frontu^{104/}. Pod koniec operacji Łużyckiej dywizja liczyła ogółem około 4000 żołnierzy i m.in. posiadała 1360 "Panzerfaustów" i "Panzerschrecków"^{105/}.

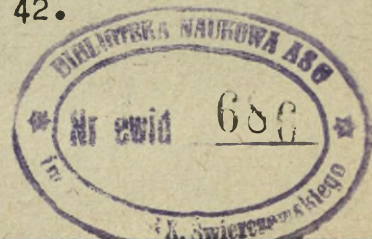
193 i 402 zapasowe DP - już 18 kwietnia przegrupowały się do rejonu Görlitz. Początkowo tworzyły one drugi rzut "Görlitzkiego zgrupowania uderzeniowego", a następnie wprowadzono je do działań obronnych na pomocniczych odcinkach frontu^{106/}. 402 zapasową DP podporządkowano wówczas 6 dywizji grenadierów ludowych, natomiast o 193 dywizji nie zachowały się żadne wiadomości^{107/}.

Przypisy bibliograficzne do załącznika A

- 1/ "Bierlinskaja operacija" - 1945 g". op.cit. s. 42.
- 2/ Tamże.
- 3/ Był to 57 KPanc, KPanc "Grossdeutschland" i 5 korpus strzelców górskich SS. Zob. "Operacija Sowietskich Woorużonnych Sił w pieriod zawierszajuszczich pobied Sowietskogo Sojuza nad faszystkoj Giermaniej". op.cit. s. 303. Według innych danych w skład 4 APanc wchodził ponadto 24 KPanc. Zob. "mapa sprawozdawcza 13 armii" - CAW, 2 AWP - 348, s.106.
- 4/ Były to: 10 DPanc SS, 21 DPanc, DPanc "Führer Begleit Division" i DPanc "Führer Grossdeutschland Division"; 1 DG Panc "Brandenburg"; 17, 72 i 342 DP; 36 DP SS; 6 i 545 dywizja grenadierów ludowych oraz 615 dywizja do zadań specjalnych. "Bierlinskaja operacija 1945 g". s. 42.
- 5/ Była to 17 dywizja artylerii przeciwlotniczej, 732 brygada artylerii polowej i 3 brygada moździerzy /wielolufowych/. Tamże.
- 6/ Były to różne jednostki, a m.in. 1 szturmowy pułk 4 APanc, 18 bsap i inne. "Bierlinskaja Operacija 1945 g"., op.cit. s. 42.
- 7/ Sbornik statiej "Ważnejszyje operacije Wielikoj Otieczestwiennoj Wojny 1941-1945", op.cit. s. 550.
- 8/ H. Kriegsheim: op.cit. s. 317, H. Spaeter s. 314 wymienia także dywizje: "Grossdeutschland" i DG Panc "Kurmarnk", a także brygadę alarmową, brygadę zapasową i pułk wartowniczy /jednostki te walczyły na innych odcinkach frontu/.
- 9/ H. Spaeter: op.cit. s. 454.
- 10/ H. Spaeter, op.cit. s. 12,40-43, 58-60, 148-176.
- 11/ Tamże, s. 261-264.
- 12/ Tamże, s. 454 i 463.
- 13/ Tamże, s. 583 oraz G. Schmidt, op.cit. s. 209.
- 14/ Zob. zeznania grupy jeńców schwytanych 16.4.1945 r. CAW, 2 AWP - 94, s. 34-35.
- 15/ Zob. K. Maczmarek "W bojach przez Łużyce", s. 468.
- 16/ Tamże.
- 17/ H. Spaeter, op.cit. s. 456-458.
- 18/ Tamże.
- 19/ Tamże.
- 20/ "Bierlinskaja operacija 1945 g". op.cit. 42, K.Kaczmarek przyjął stan 4500 żołnierzy, s. 468.
- 21/ Z. R. - WPH 4/1961 r., op.cit. s. 335-336.
- 22/ H. Spaeter, op.cit. s. 20.
- 23/ Tamże, s. 158 /w pułku były 22 działa - zob. "ugrupowanie nieprzyjaciela 14.4.1945 r". - CAW, 2 AWP - 35, s. 4/.

- 24/ H. Apaeter, op.cit. s. 96.
- 25/ Tamże, s. 159, 588 i 600 /batalion posiadał 20 czołgów typu "Pantera"/.
- 26/ Tamże, op.cit. s. 162.
- 27/ Tamże, op.cit. s. 161.
- 28/ Tamże, op.cit. s. 162.
- 29/ H. Kriegsheim, op.cit. s. 319.
- 30/ Dywizja działała w pasie KPanc GD, lecz o jej podległości zachowały się jedynie pośrednie dane.
- 31/ H. Spaeter, op.cit. s. 583 i zeznania jeńców 615 dywizji. CAW, 2 AWP-94, s. 14-15.
- 32/ Protokoły przesłuchania jeńców. CAW, 2 AWP-112, s.85-95 i CAW, 2 AWP-94, s. 36-37.
- 33/ Protokoły przesłuchania jeńców i zbiegów. CAW, 2 AWP-112, s. 84-85.
- 35/ Zob. "Bierlinskaja operacija 1945 g"., op.cit. s. 42.
- 36/ H. Spaeter, op.cit. s. 576.
- 37/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-112, s. 98.
- 38/ Sbornik Statiej: Proryw podgotowlennoj oborony strielkowymi sojedinieniami", op.cit. s. 275 oraz szkic nr 39. Zob. "charakterystykę 545 DGL". CAW, 2 AWP-103, s. 98.
- 39/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42.
- 40/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-112, s. 96.
- 41/ H. Spaeter, op.cit. s. 573 /nie jest wykluczone, że brygada przydzielono do 1 DGPanc "Brandenburg" przed operacją żużycką/.
- 42/ Tamże, op.cit. s. 160.
- 43/ H. Spaeter, op.cit. s. 575, 576-800.
- 44/ Tamże, op.cit. s. 572, 576-800.
- 45/ Zob. odwody operacyjne dowództwa niemieckiego.
- 46/ H. Grossmann, op.cit. s. 289.
- 47/ Wynika to z rejonów ześrodkowania i użycia ich w działaniach bojowych. Zob. odwody operacyjne dowództwa niemieckiego.
- 48/ H. Grossmann, op.cit. s. 298-302.
- 49/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42.
- 50/ H. Grossmann, op.cit. s. 289.
- 51/ Tamże, op.cit.s. 289-290.
- 52/ Tamże, op.cit. s. 288-289.
- 53/ Dokumenty 2 AWP, CAW, 2 AWP-337, s. 112 i 113; CAW, 2 AWP-118, s. 105 i CAW, 2 AWP-112, s. 65.
- 54/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", s. 42.

- 55/ Wynika to z zeznań jeńców 104 i 266 pp. CAW, 2 AWP-112, s. 105 i CAW, 2 AWP-103, s. 65. Zob. także "mapa sprawozdawcza 2 AWP". CAW, 2 AWP-96, s. 50.
- 56/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-112, s. 64-67.
- 57/ Chodzi oczywiście głównie o jednostki walczące z 2 armią WP.
- 58/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-105, s. 6-7.
- 59/ Charakterystyka 1244 pgren. CAW, 2 AWP-103, s. 86-87 oraz H. Spaeter, op.cit. s. 573.
- 60/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-94, s. 32.
- 62/ Charakterystyka 1244 pgren. CAW, 2 AWP-103, s. 86-87 oraz zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-94, s. 32.
- 63/ Tamże.
- 64/ H. Grossmann, op.cit. s. 289-290.
- 65/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42.
- 66/ Mapa sprawozdawcza. CAW, 2 AWP-96, s. 50 oraz "biuletyny informacyjne" nr: 13 /CAW, 2 AWP-389, s. 43/ i nr 1. Tamże, s. 49-51.
- 67/ H. Grossmann, op.cit. s. 289-290.
- 68/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42 i 304.
- 69/ H. Spaeter, op.cit. s. 464 i 572.
- 70/ Do działań wprowadzono je już 17 i 18 kwietnia - "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 340. W następnych dniach dywizje te odrzucone zostały do Spremberg i Cottbus. Tamże, s. 351. Zob. także I. Koniew, op.cit. s. 116-117 i 122-123.
- 71/ Mapa sprawozdawcza. CAW, 2 AWP-348, s. 106 oraz "Biuletyn informacyjny" nr 7. CAW, 2 AWP-398, s. 33. Zob. także K. Kaczmarek, s. 470-471.
- 72/ Tamże.
- 73/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42.
- 74/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-389, s. 33.
- 75/ Zob. wiadomości z 22 kwietnia. CAW, 1 KPanc-4, s. 56 oraz H. Spaeter, op.cit. s. 690.
- 76/ Dywizje te scharakteryzowałem w dalszej części "arkusza identyfikacji".
- 77/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-112, s. 88-89.
- 78/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-93, s. 45-54.
- 79/ Tamże, op.cit. s. 45 i 60.
- 80/ Mapa sprawozdawcza. CAW, 2 AWP-348, s. 106.
- 81/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42 i 43.
- 82/ 20 DPanc i DFanc "Hermann Göring" podporządkowano 16 lub 17.4; a 269 DP w końcu miesiąca.
- 83/ K. Kaczmarek, op.cit. s. 469 oraz J. Przymanowski "Bitwa pod Studziankami" s. 25-26.

- 84/ Tamże oraz zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-112, s. 81-83 i 86.
- 85/ H. Spaeter, op.cit. s. 454 oraz "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 35.
- 86/ Zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-112, s. 81-83. J. Przymanowski, op.cit. s. 23-25.
- 87/ "Bierlinskaja operacija" 1945 g", op.cit. s. 42.
- 88/ Zob. K. Kaczmarek, op.cit. s. 469.
- 89/ "Opieracija Sowietskich Wooruzjennych Sił"... op.cit. schemat nr 31 oraz "Bierlinskaja operacija 1945 g", s.35, a także CAW, 2 AWP-117, s. 28-29.
- 90/ Wprowadzono ją do działań 18.4, a wycofano 28.4.1945 r.
- 91/ Tamże oraz zeznania jeńców. CAW, 2 AWP-104, s. 90 i CAW, 2 AWP-112, s. 78-80.
- 92/ Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42.
- 93/ Dane sztabu 2 AWP. CAW, 2 AWP-112, s. 99 oraz K. Kaczmarek, op.cit. s. 470.
- 94/ O działaniach 20 DPanc zachowały się dziesiątki dokumentów w CAW.
- 95/ Zeznania jeńców i historia dywizji. CAW, 2 AWP-112, s.52.
- 96/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 42.
- 97/ Dokumenty zwiadowcze sztabu 2 AWP, CAW, 2 AWP-112, s. 52.
- 98/ "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 44.
- 99/ Wynika to z rozproszonego użycia 464 szkolnej DP. Zob. Z. Raźnikiewicz. WPH nr 4, s. 330-331 oraz z przydzielenia 402 zapasowej DP - 6 dywizji grenadierów ludowych. H. Grossmann, op.cit. s. 289.
- 100/ Zob. Z.R. WPH nr 4, s. 330-331 oraz dokumenty 2 AWP. CAW, 2 AWP-112, s. 68-75.
- 101/ Tamże.
- 102/ W zeznaniach wielu jeńców z poszczególnych batalionów nie znalazłem ani jednej wzmianki o działkach lub moździerzach.
- 103/ "Bierlinskaja operacija" 1945 g", op.cit. s. 252.
- 104/ Z zeznań jeńców wynika, że jednostki 464 szkolnej DP walczyły na kierunku Rothenburga, pod Rietschen i w rejonie Weisswasser. Zob. Z.R. WPH nr 4, s. 329-301 oraz K. Kaczmarek, op.cit. s. 472.
- 105/ Tamże.
- 106/ H. Grossmann, op.cit. s. 288-289 oraz "Bierlinskaja operacija 1945 g", op.cit. s. 252.
- 107/ H. Grossmann, op.cit. s. 288.

Schemat nr. 53

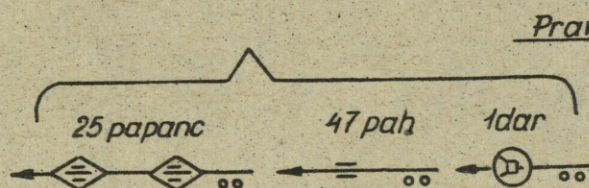
PRZEGRUPOWANIE WPanc i Zmot DO REJONÓW WYJŚCIOWYCH

a) Przemarsz jednostek armijnych z rejonu Świątoszowa nad Nyse,
(wieczorem 14.4 i o świcie 15.4)

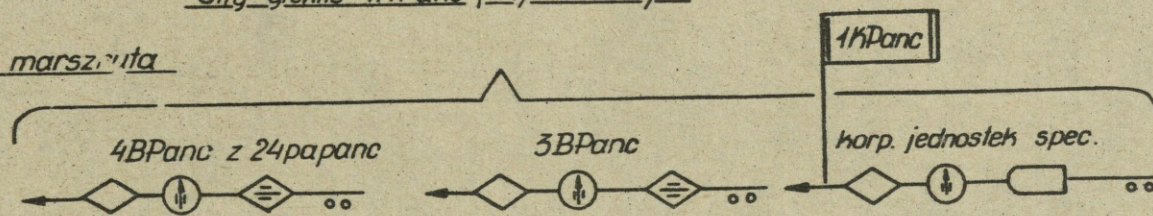
b) Przemarsz 1KPanc z rejonu Bolesławca nad Nyse. x)

Rzut artyleryjski (popołudniu 14.4)

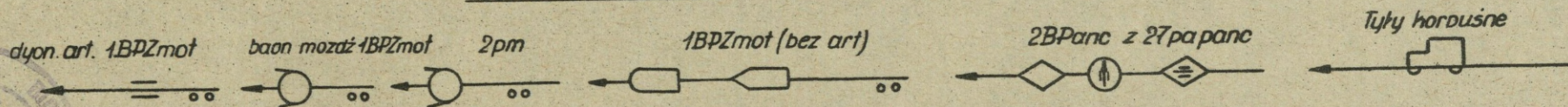

Sily główne 1KPanc (14/15 i 15.4)

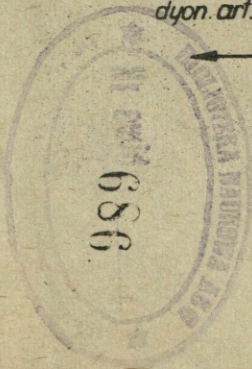
Prawa marszruta

Lewa marszruta

x) Długość trasy - ok 50km, przemarsz małymi kolumnami, odstępy między barami (dyonami lub pułkami) wynoszą 15-20km

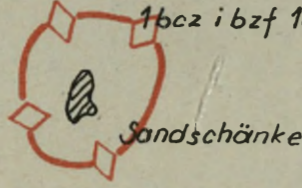

DECYZJA ODPARCIA PRZECIWDERZENIA POD NIESKY

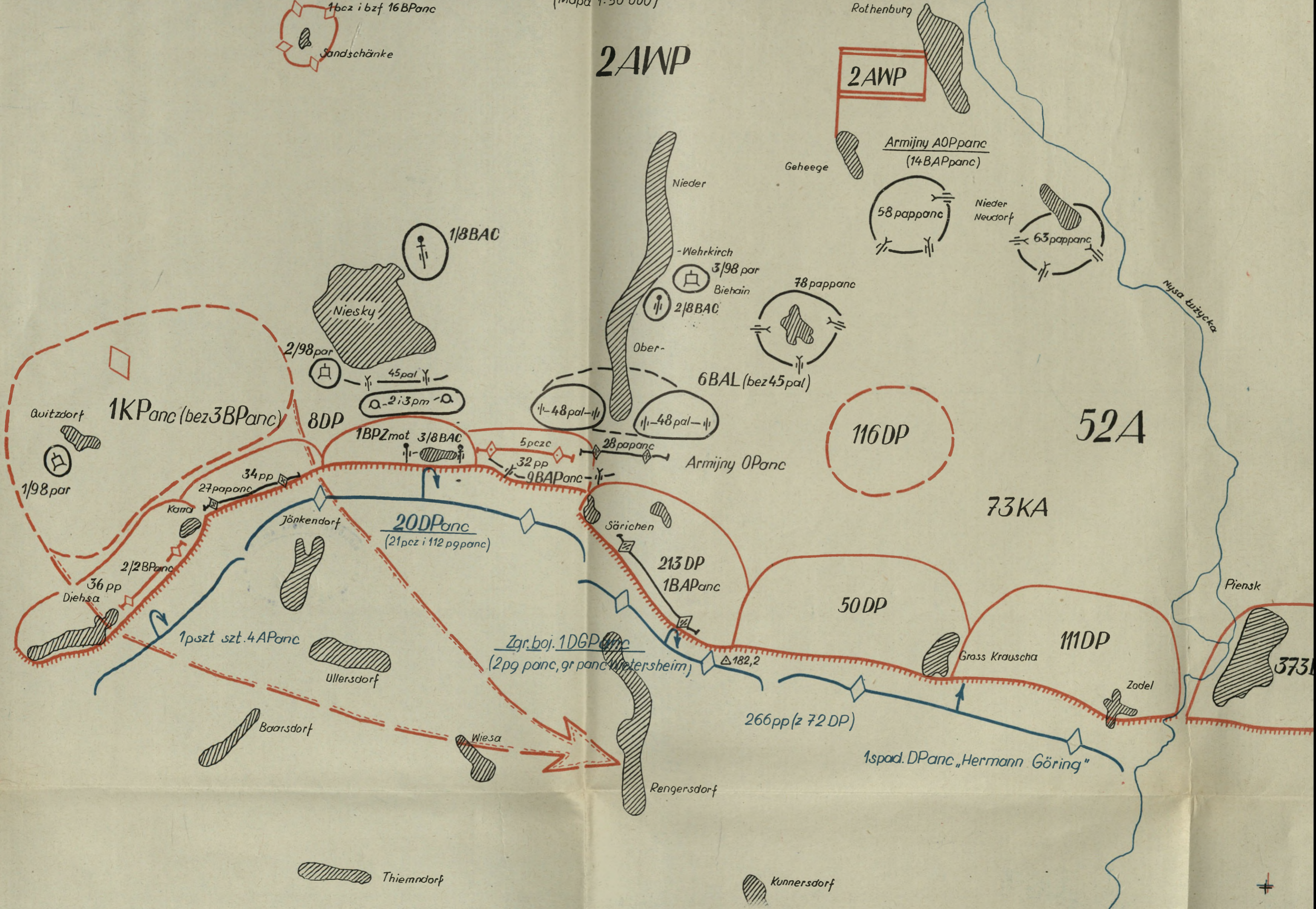
Odwód d-cy 16BPanc

1bez i bzf 16BPanc

(Mapa 1:50 000)

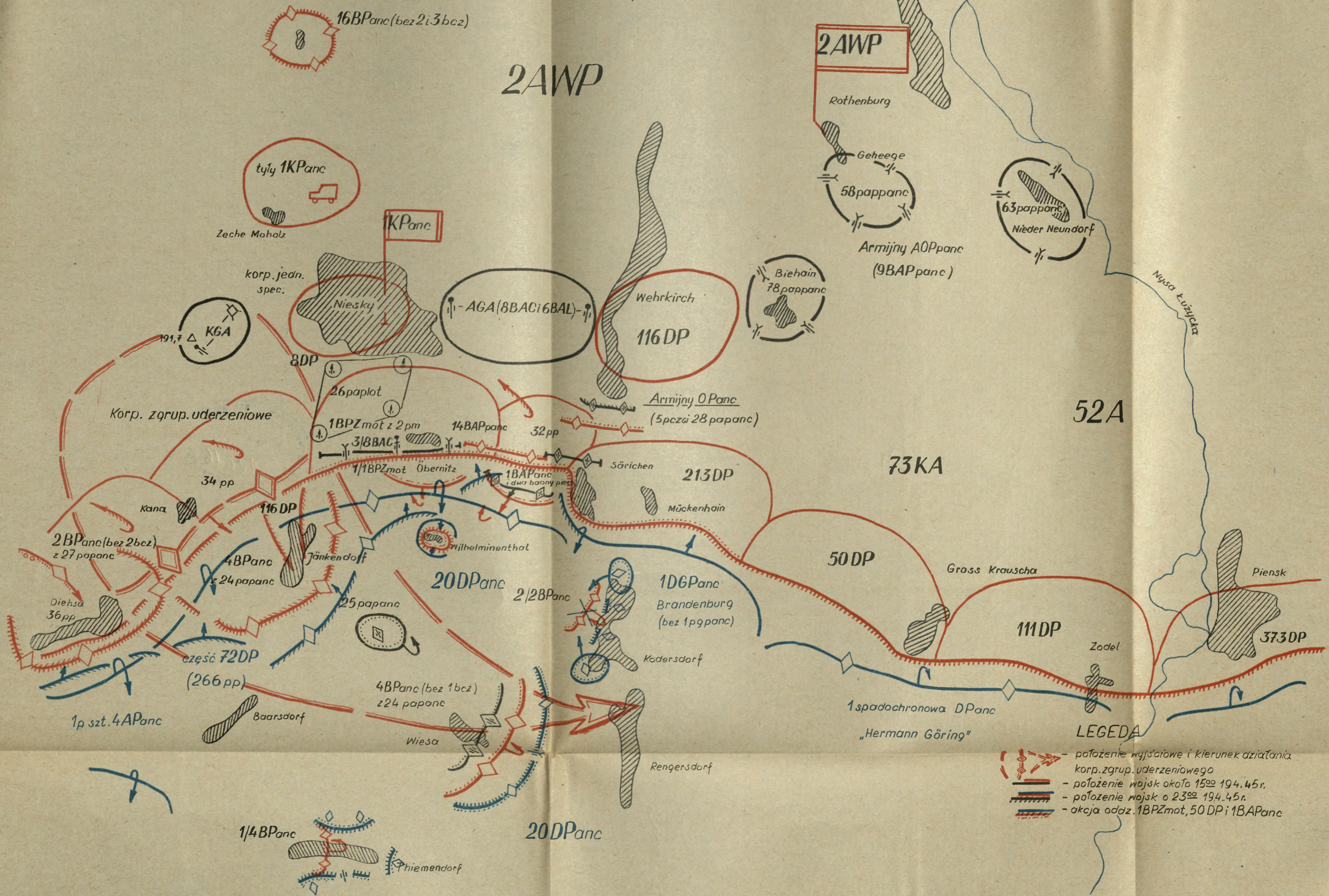

2AWP

WALKI ZACZEPNO - OBRONNE POD NIESKY (19-20.4.1945r)

Mapa 1:50 000

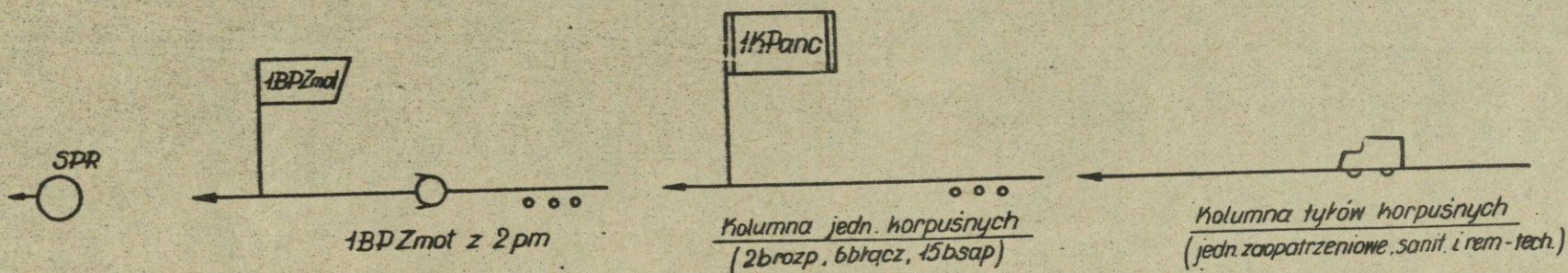

Szkiec nr. 60

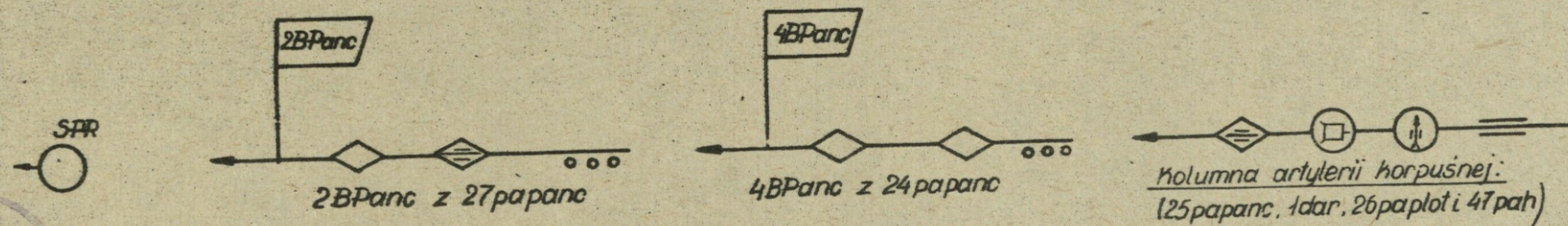
PRZEGRUPOWANIE 1kPanc POD BUDZISZYN (20/21.4. 1945r)

(ugrupowanie marszowe na trasie: Niesky-Budziszyn)

Dława kolumna korpusna

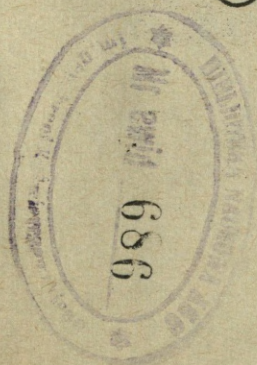

Lewa kolumna korpusna

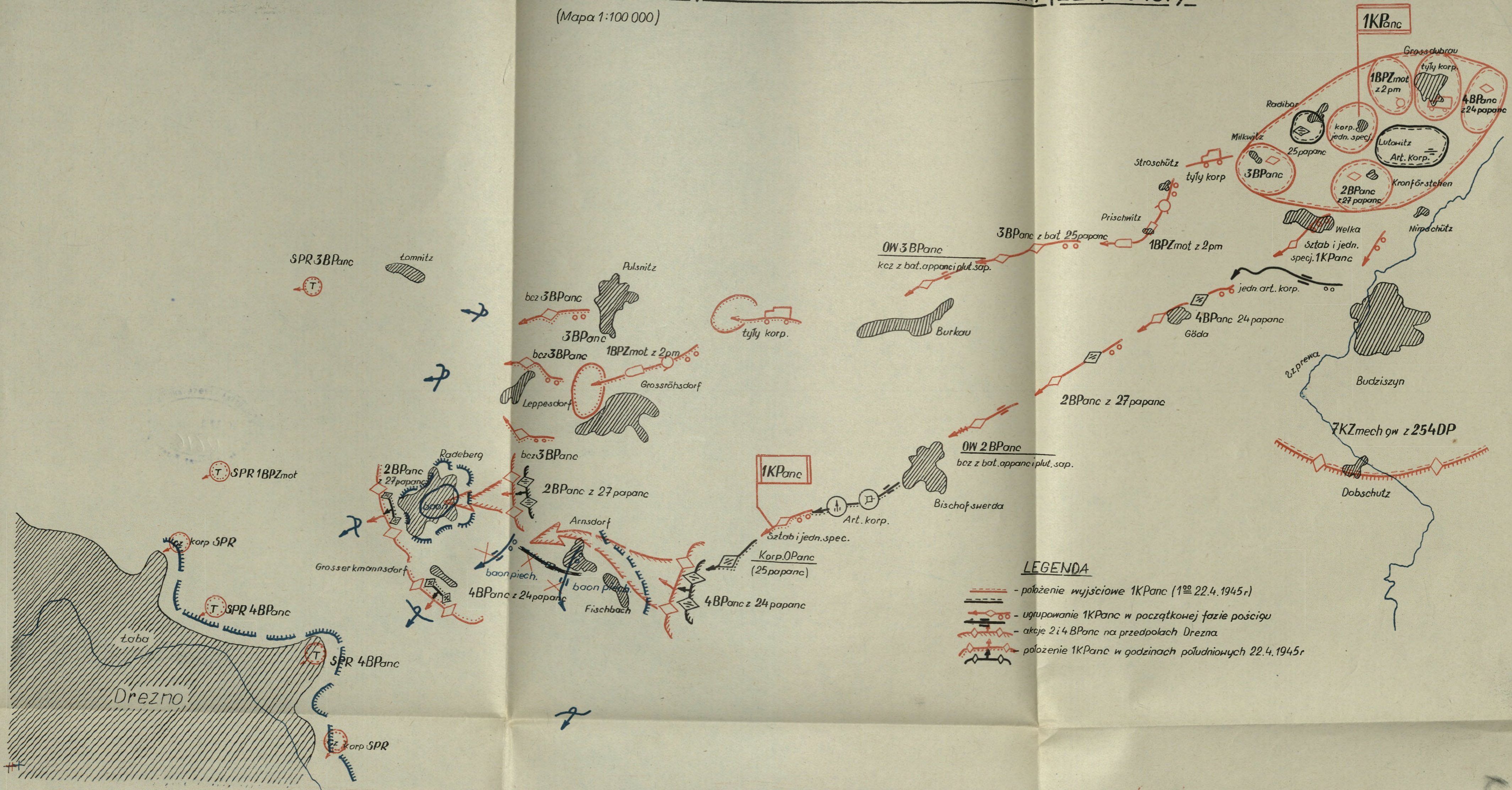
Uwaga!

- 3BPanc działa pod Budziszynem
- o ubezpieczeniu brak danych (są wzmianki, że zostało one zorganizowane i pomyślnie wywiązało się z otrzymanego zadania)

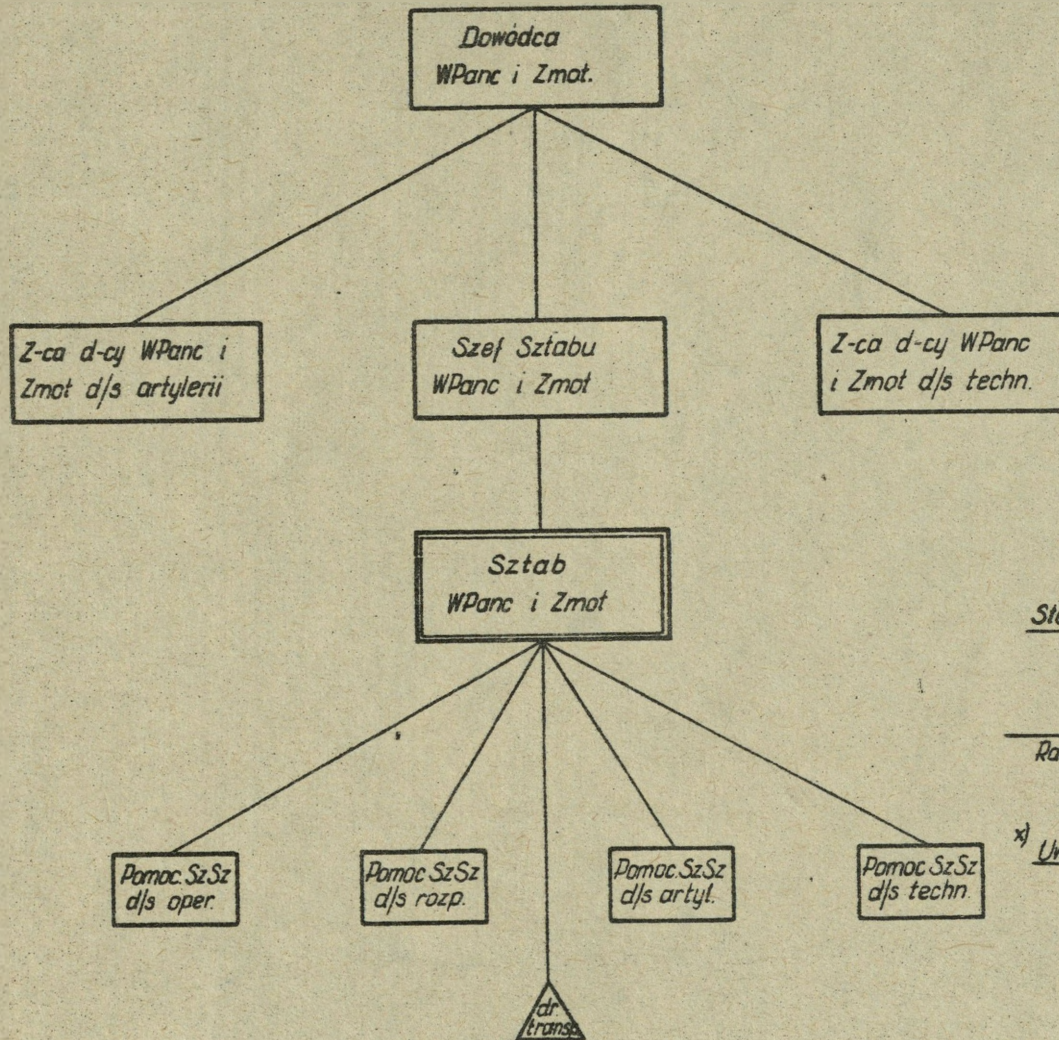
POŚCIG ARMIJNEJ GRUPY SZYBKIEJ (1KPanc) W OBSZARZE OPERACYJNYM (22.4.1945r)

(Mapa 1:100 000)

Schemat nr 1

DOWÓDZTWO WPanc i Zmot 2 ARMII

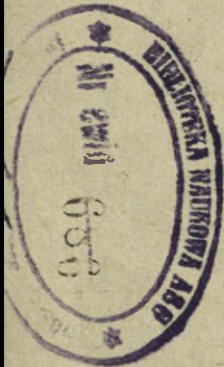

Stan osobowy d-wa WPanc i Zmot

- 1 generał
- 8 oficerów
- 5 podoficerów i szeregowych

Razem 14 osób ^{x)}

^{x)} Uwaga - w etacie radzieckiej armii ogólnowojskowej stan d-cbwa WPanc i Zmot był cztero-krotnie wyższy (wynosił 54 osoby)

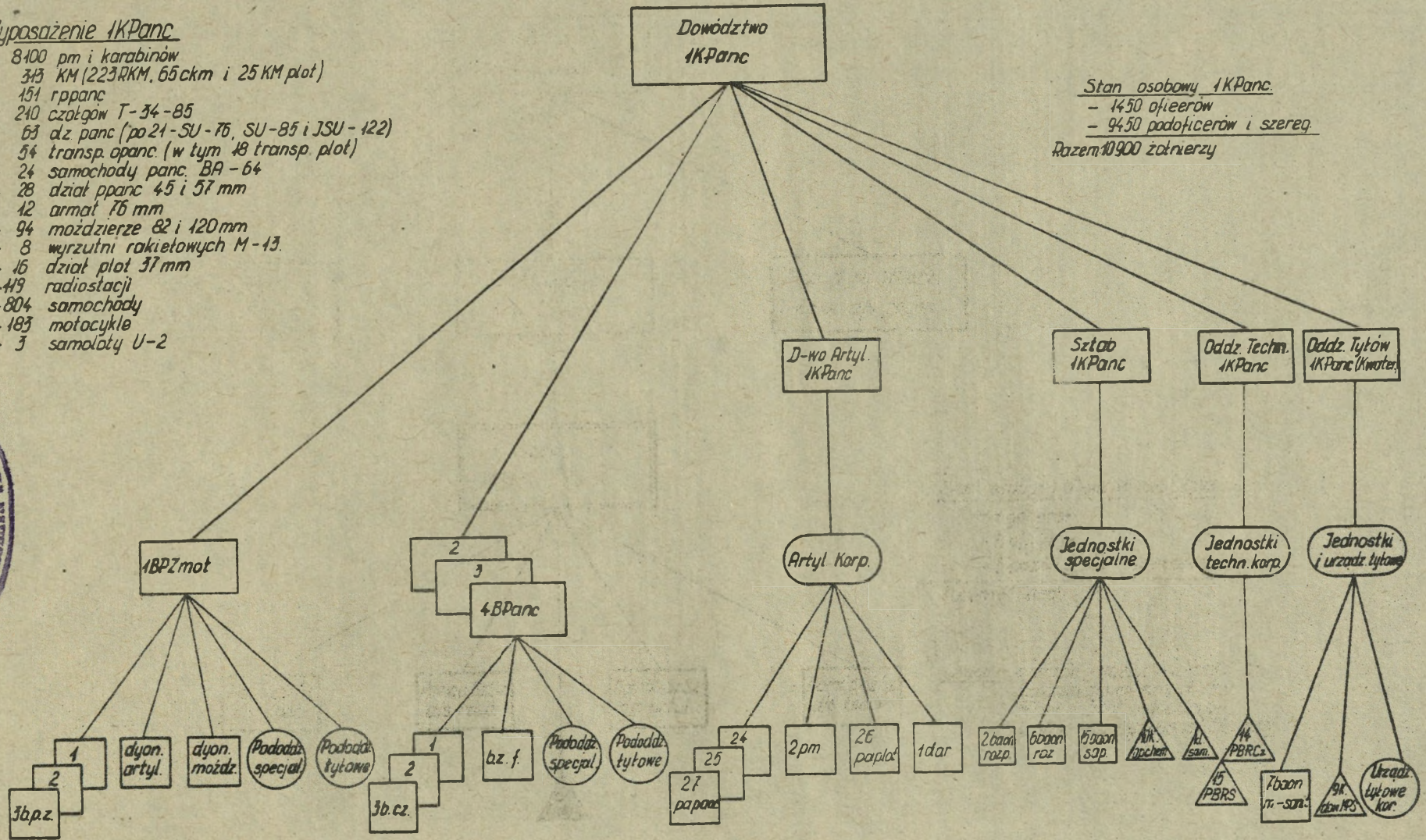
Schemat nr 3

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 1KPanc

Wyposażenie 1KPanc

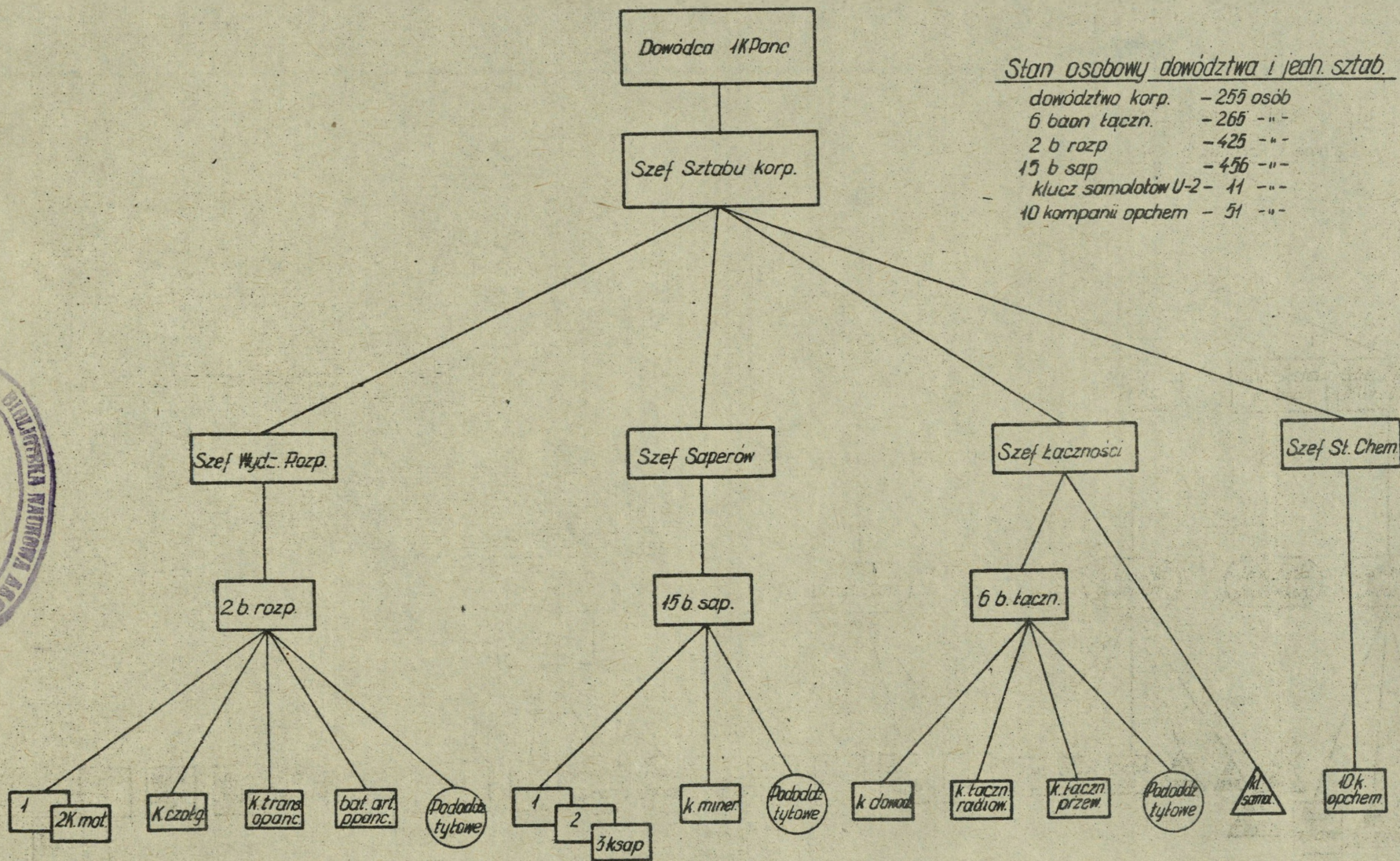
- 8100 pm i karabinów
- 343 KM (223 RKM, 65 ckm i 25 KM plot)
- 151 rppanc
- 210 czołgów T-34-85
- 63 dz panc (po 21-SU-76, SU-85 i JSU-122)
- 54 transp. opanc. (w tym 48 transp. plot)
- 24 samochody panc. BA-64
- 28 dział ppanc 45 i 57 mm
- 12 armat 76 mm
- 94 moździerze 82 i 120 mm
- 8 wyrzutni rakietowych M-13.
- 16 dział plot 37 mm
- 49 radiostacji
- 804 samochody
- 183 motocykle
- 3 samoloty U-2

Stan osobowy 1KPanc.
 - 1450 oficerów
 - 9450 podoficerów i szereg.
 Razem 10900 żołnierzy

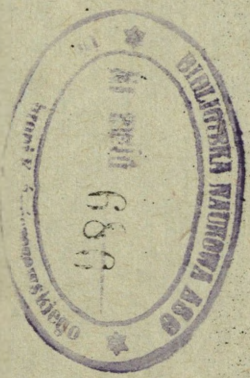
Schemat nr 5

STRUKTURA ORGANIZACYJNA JEDNOSTEK SZTABOWYCH 1KPanc

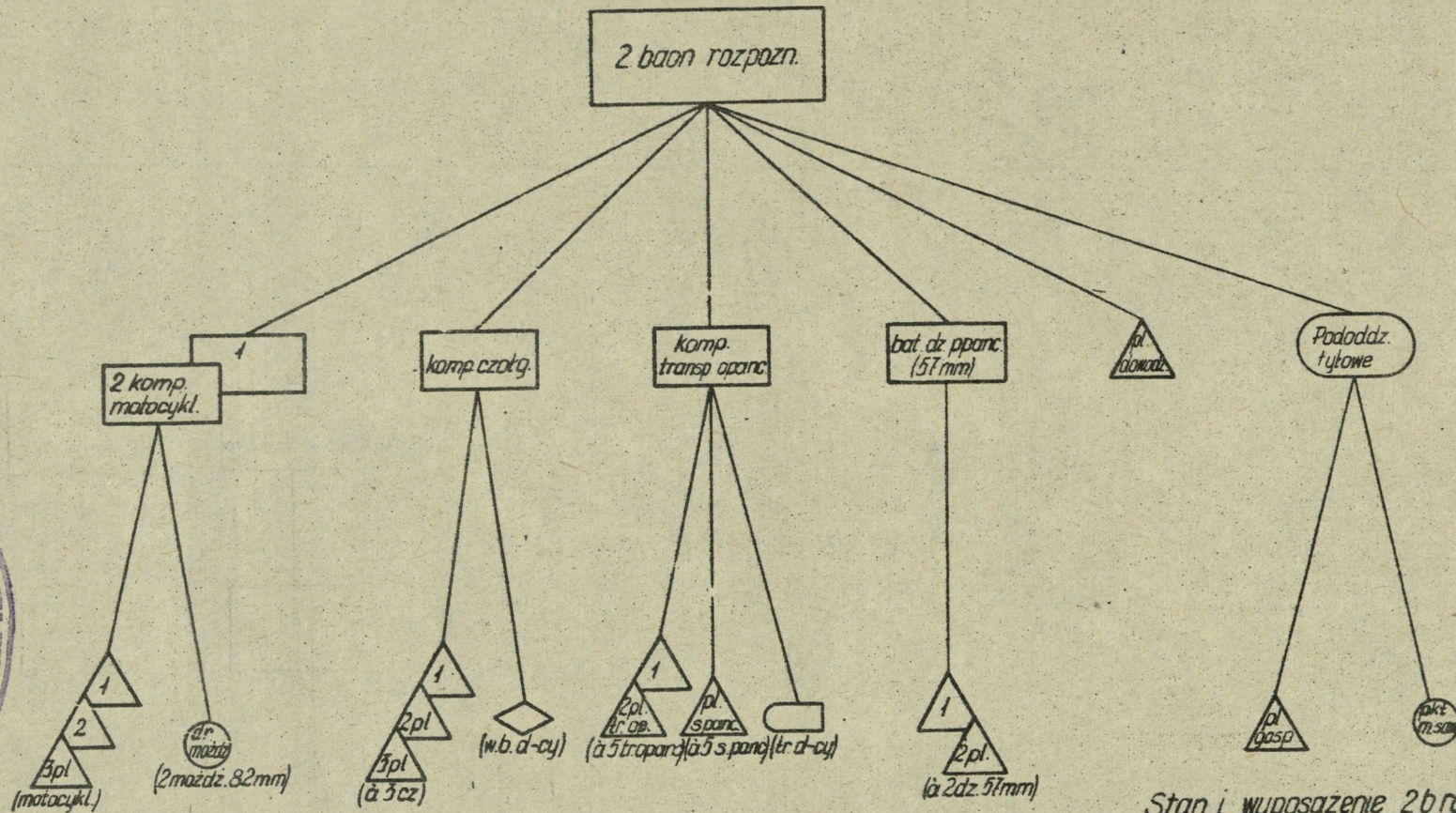
Stan osobowy dowództwa i jedn. sztab.

dowództwo korp.	- 255 osób
6 baon łączn.	- 265 -"
2 b rozp	- 425 -"
15 b sap	- 456 -"
Klucz samolotów U-2	- 11 -"
10 kompanii opchem	- 51 -"

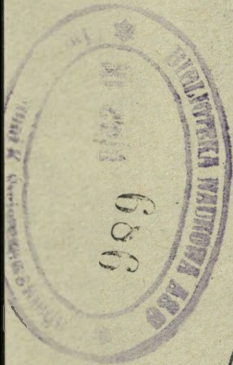
Schemat nr 6

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 2 baonu rozpozn.

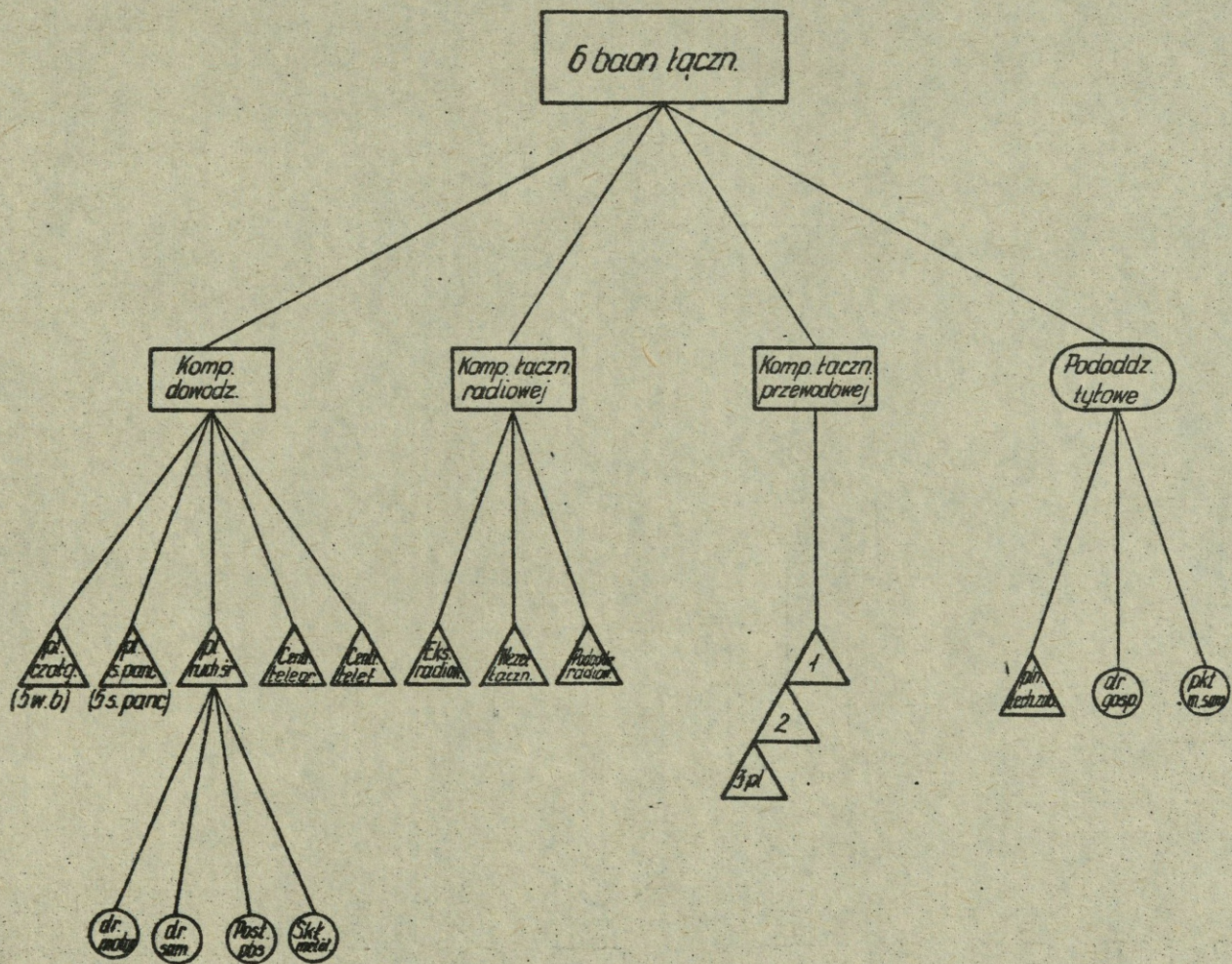
Stan i wyposażenie 2b rozp.

- 425 żołnierzy
- 10 czołgów T-34-85
- 4 transp. opanc. MK-4
- 5 samochod. panc. BA-64
- 4 armaty ppanc. 57mm
- 4 moździerze 82mm
- 29 RKM i CKM
- 11 rppanc.
- 5 radiostacji
- 20 samochodów
- 101 motocykli

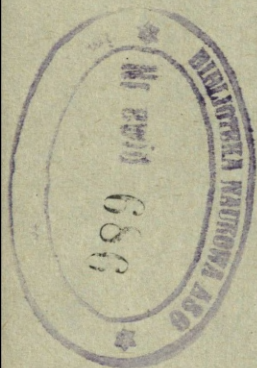
Schemat nr 7

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 6 baonu ŁACZNOŚCI

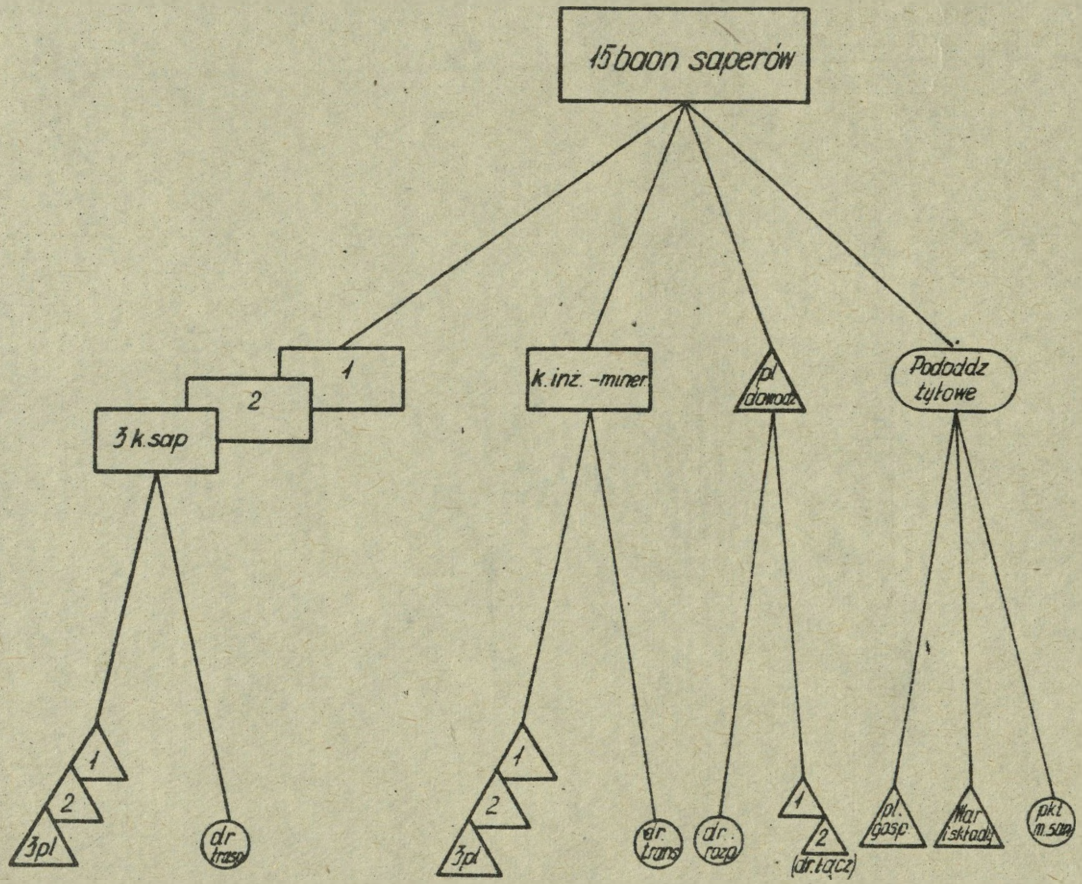
Stan i wyposażenie 6b łączn.

- 265 żołnierzy
- 5 czatgów T-34-85
- 10 samoch. panc. BA-64
- 2 transp. opanc. MK-1
- 10 radiostacji
- 4 odbiorniki
- 2 aparaty telegraf.
- 52 samochody
- 7 motocykli

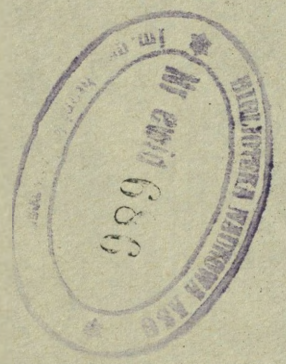
Schemat nr 8

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 15 baonu SAPERÓW

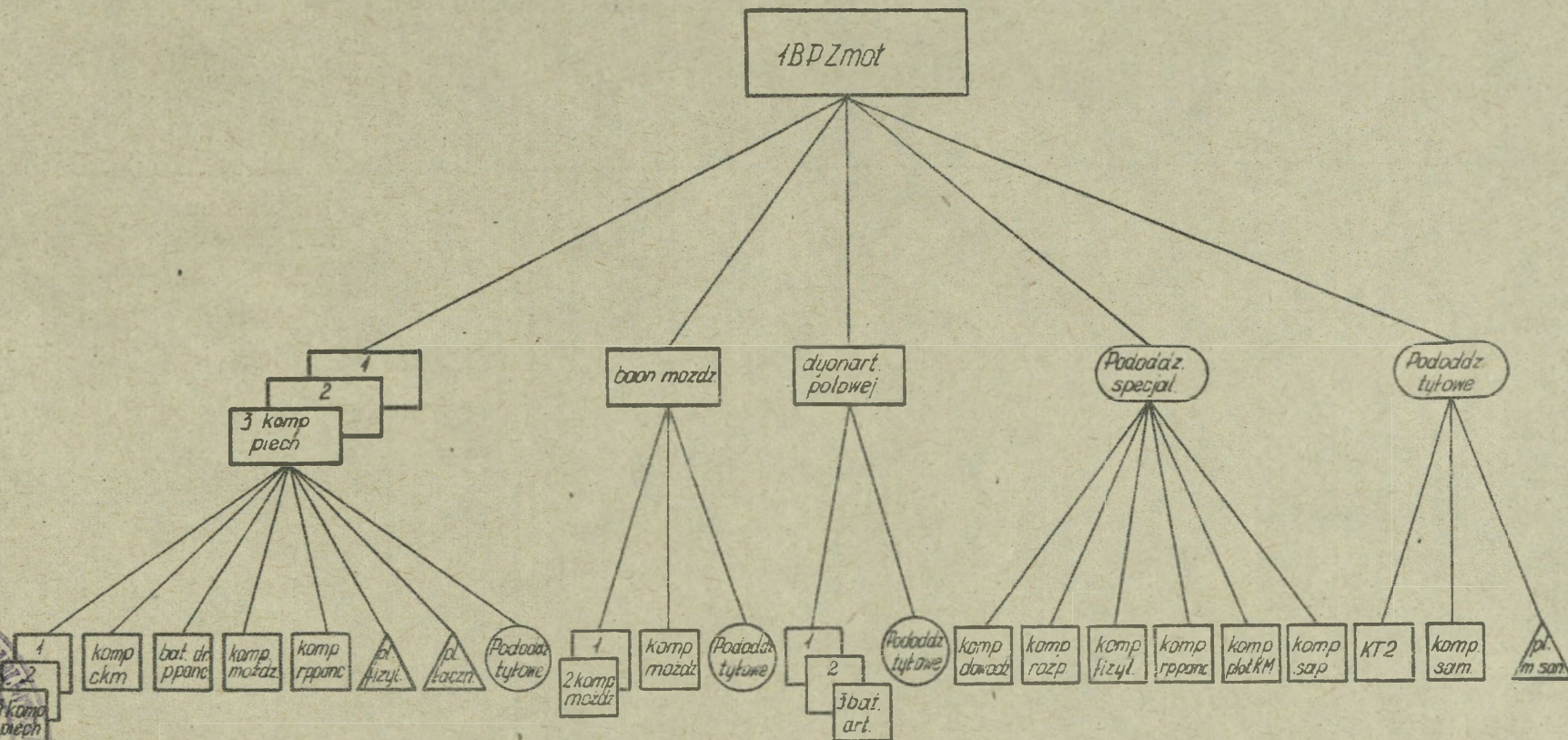

Stan i wyposażenie 15 bsap

- 456 żołnierzy
- 23 samochody
- 2 motocykle

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 1BPZmot

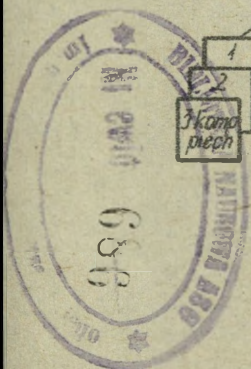

Stan osobowy 1BPZmot:

322 oficerów
 952 podoficerów
 1797 szeregowych
 Razem 3071 żołnierzy

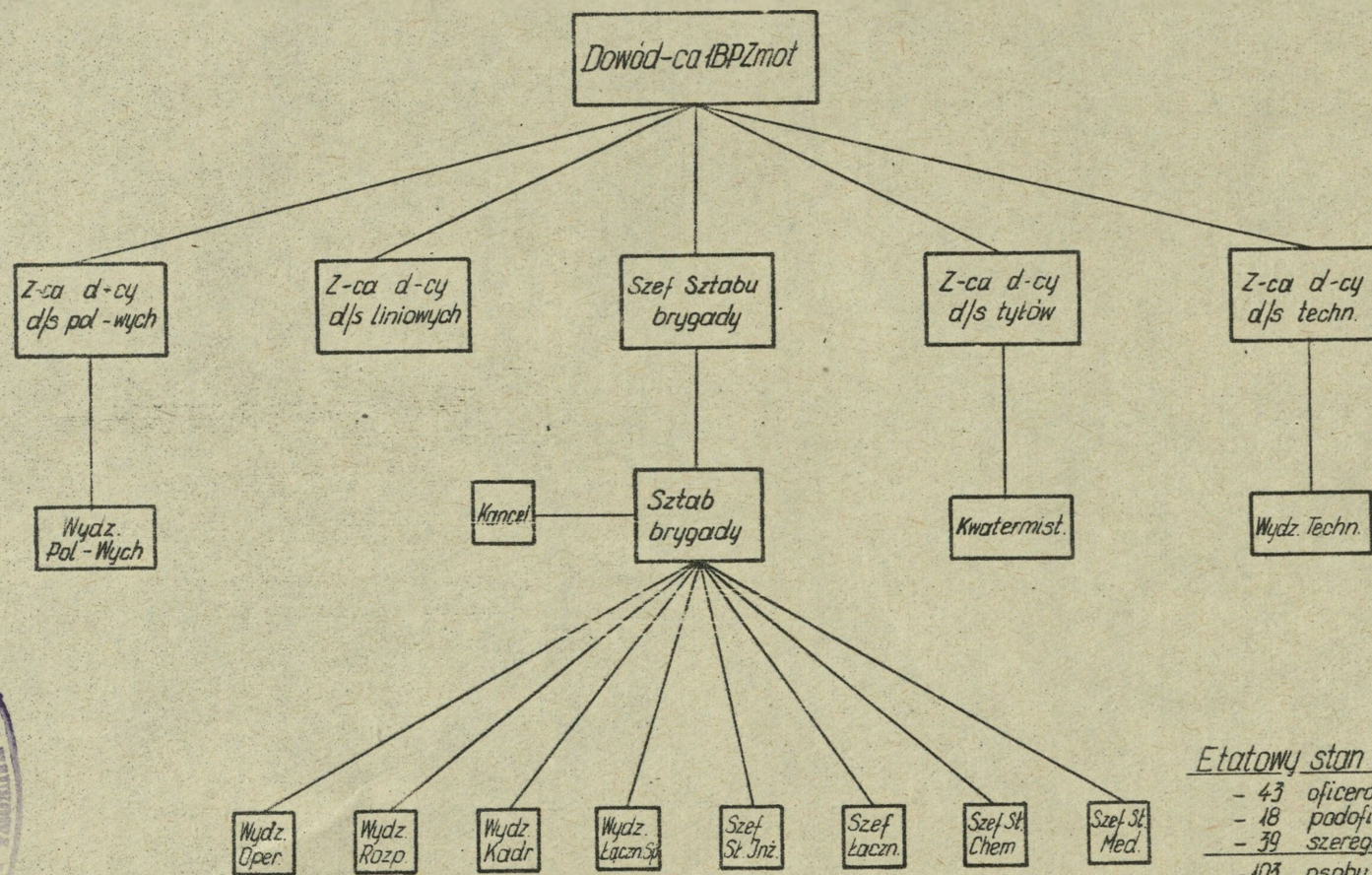
Wyposażenie 1BPZmot:

- 479 karabinów
- 2487 pm
- 174 KM (120 rkm, 45 ckm i 9 KM plot)
- 91 rppanc
- 36 moździerzy (6 moźdz. 120 mm i 30 moźdz. 82 mm)
- 24 armaty (pe 12 dział 45 mm i 75 mm)
- 7 samochodów panc. BA-64
- 40 transp. opanc. MK-1
- 27 radiostacji
- 153 samochody

Schemat nr 10

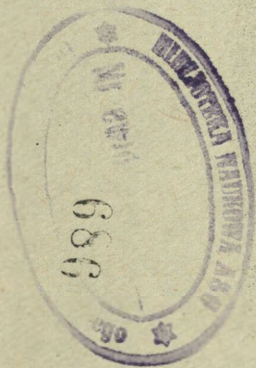
STRUKTURA ORGANIZACYJNA SZTABU 1BPZmot.

Etatowy stan sztabu 1BPZmot:

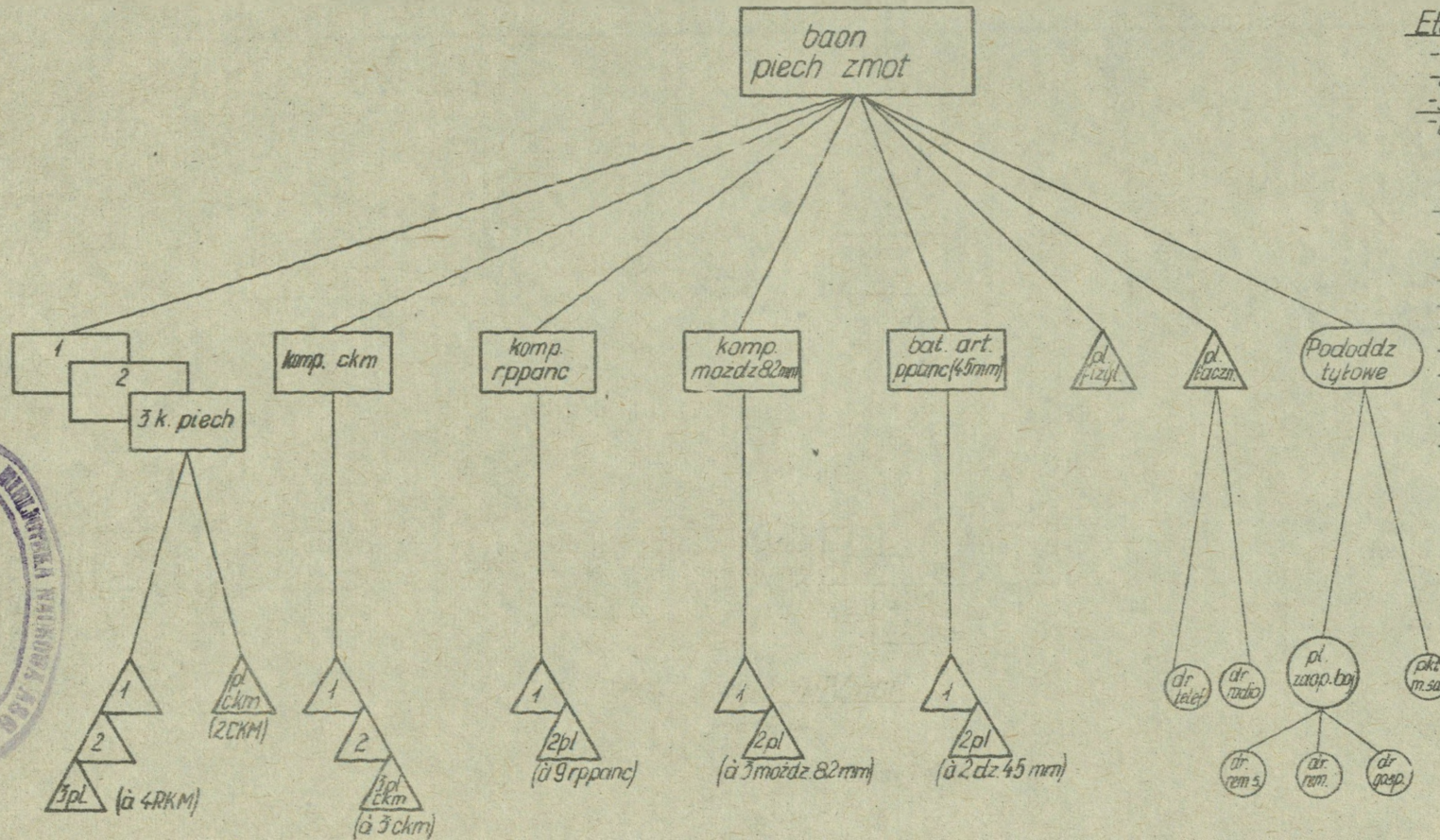
- 43 oficerów
- 18 podoficerów
- 39 szeregowych

- 100 osoby

Schemat nr 41

STRUKTURA ORGANIZACYJNA baonu PIECHOTY ZMOTORYZOWANEJ

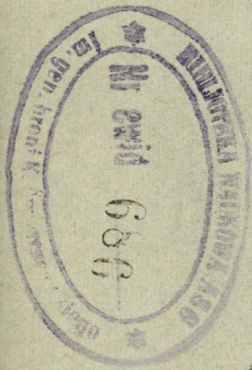

Etatowy stan b. pzmot

- 54 oficerów
- 238 podoficerów
- 387 szeregowych
- 679 żołnierzy

Wyposażenie:

- 6 moździerzy 82 mm
- 4 działa 45 mm
- 15 ckm
- 36 rkm
- 48 rppanc
- 273 pm
- 5 radiostacji
- 24 samoch. ciężarowe
- 3 sam. specjalne
- 1 motocykl

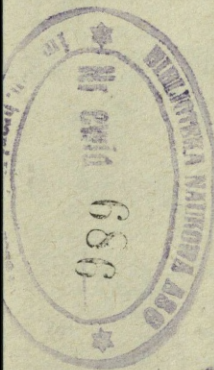
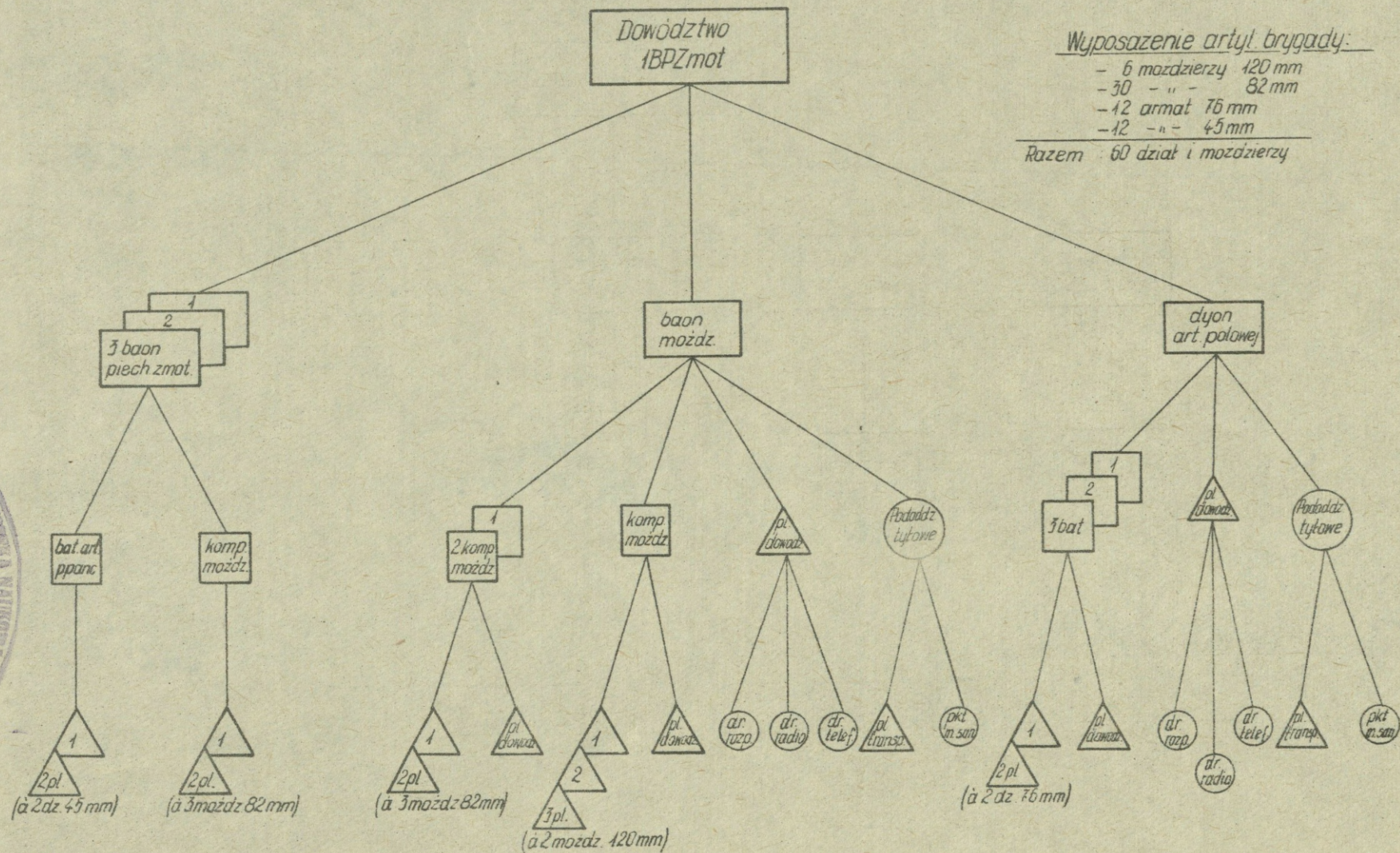

Schemat nr 12

STRUKTURA ORGANIZACYJNA ARTYLERII 1BPZmot

Wyposażenie artyl. brgady:
 - 6 moździerzy 120 mm
 - 30 - " - 82 mm
 - 12 armat 76 mm
 - 12 - " - 45 mm

 Razem 60 dział i moździerzy

Schemat nr 13

STRUKTURA ORGANIZACYJNA JEDNOSTEK SPECJALNYCH 1BPZmot

Dowództwo 1BPZmot

Uwaga!
Dowództwo brygady liczyło ogółem 103 oficerów, podoficerów szeregowych i pracowników cywilnych.

Sztab bryg

Kwaterm. bryg

komp. dowodcz.

komp. rozpo.

komp. fizykt.

komp. rppanc.

komp. pl. KM

komp. sap

komp. techn. zap.

komp. sam.

pl. m. san.

pl. łączn.
pl. łączn.

1
2 pl.
(à 5 tr. opanc)

pl. 5.panc.
pl. fizykt.

1
2
3 pl.

3 pl.
(à 9 rppanc)

1
2
3 pl.

3 pl.
(à 3 KM)

1
2
3 pl. min. sap.

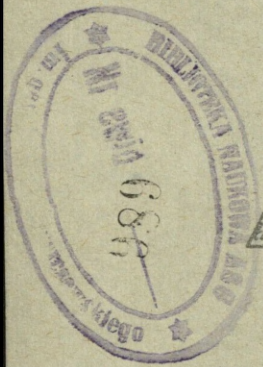
1
pl. sap.
pl. sam.

pl. tran. sap.
pl. ren.

pl. techn. zap.
(am i MPS)
pl. techn. el.

dr. gosp.
1
2
3
4 pl.
(à 23 samach)

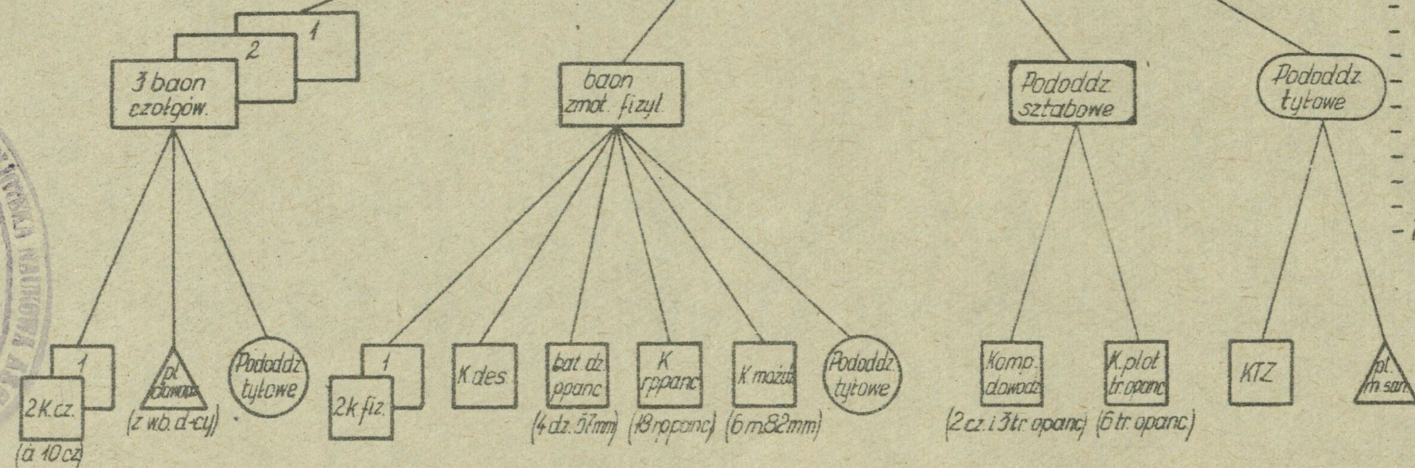
1
dr. gosp.

Schemat nr 14

STRUKTURA ORGANIZACYJNA KORPUŚNYCH (2,3i4) BPanc

Dowództwo BPanc

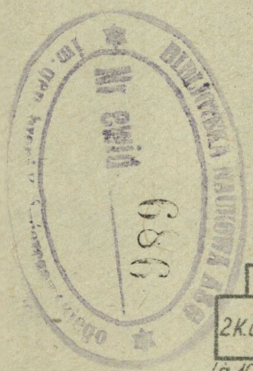

Stan i wyposażenie BPanc

- 237 - 253 oficerów
- 452 - 460 podoficerów
- 522 - 540 szeregowych

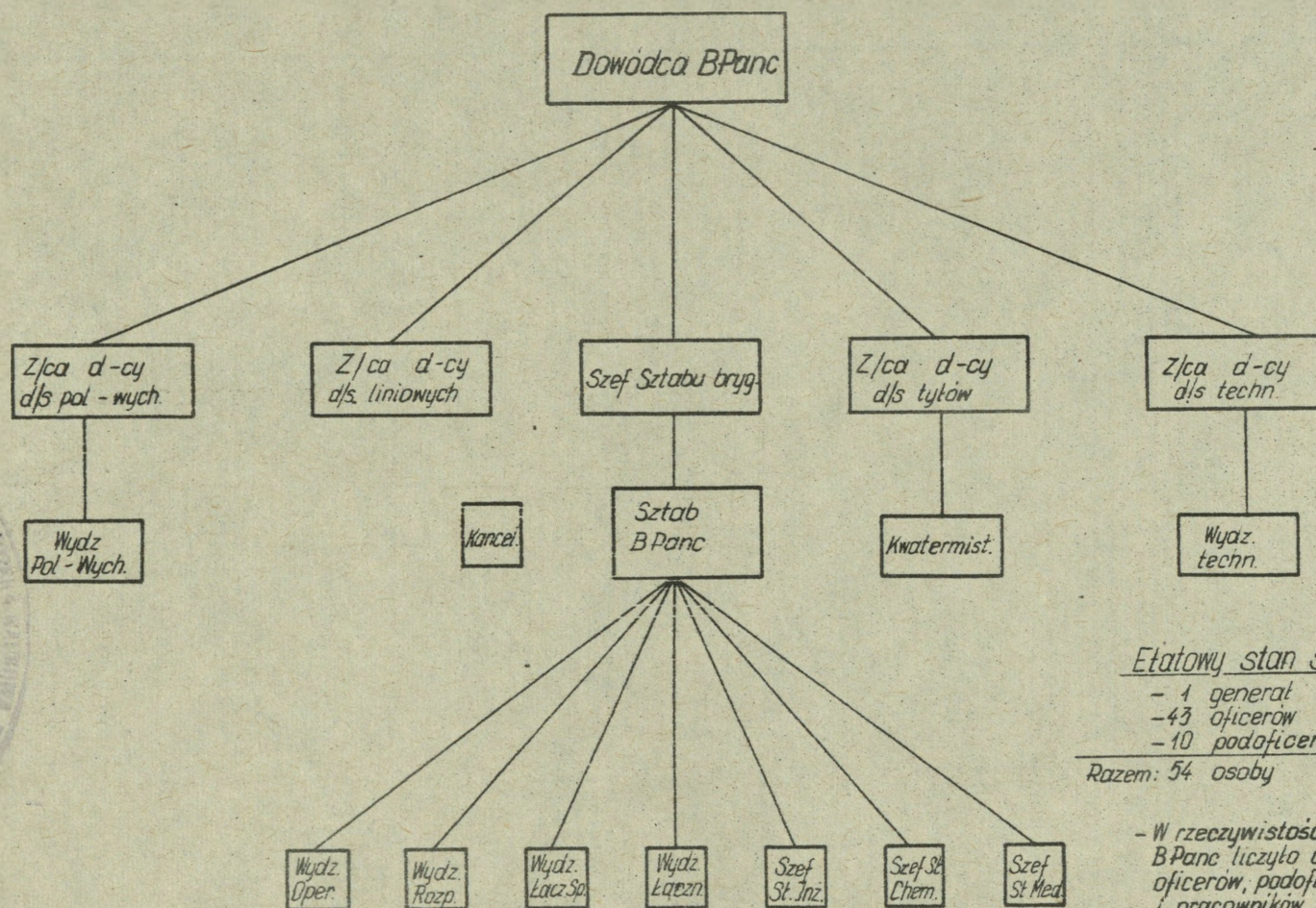
- Razem: 1168 - 1345 żołnierzy

- 65 czołgów T-34-85
- 6 transp. plot. M-17
- 3 transp. opanc. MK-1
- 6 moździerzy - 82mm
- 4 działa ppanc. - 57mm
- ok. 500 pm
- 334 karabiny
- 4 ckm
- 26 rkm
- 18 rppanc
- 14 radiostacji
- 14 motocykli
- 73-86 samochodów

Schemat nr 15

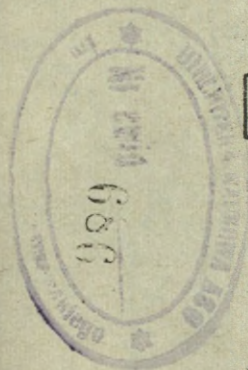
DOWÓDZTWO KORPUSNEJ B Panc

Etatowy stan sztabu B Panc:

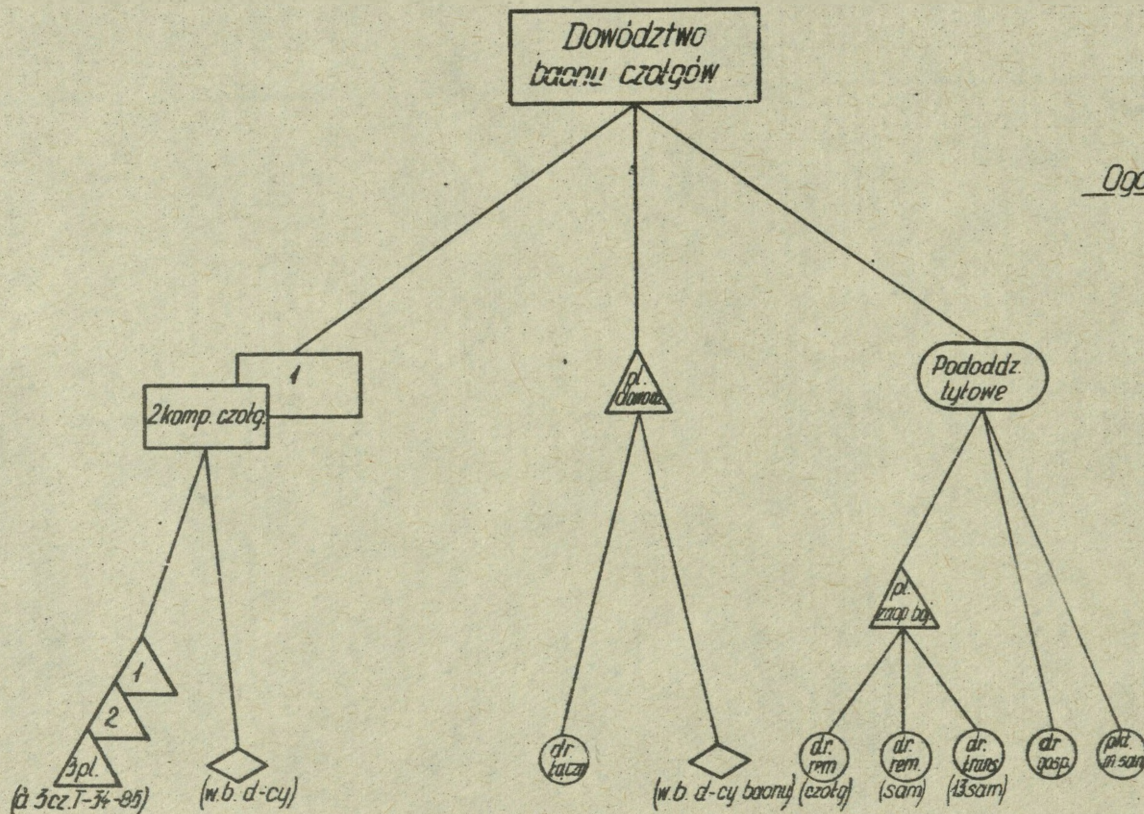
- 1 general
 - 43 oficerów
 - 10 podoficerów (w tym 1 szereg)
- Razem: 54 osoby

- W rzeczywistości dowództwo B Panc liczyło ogółem 74 oficerów, podoficerów szeregowych i pracowników cywilnych.

Schemat nr 46

STRUKTURA ORGANIZACYJNA BATALIONU CZŁOGÓW

Ogółem w WPanc i Zmot 2A - 42 b.czołg.

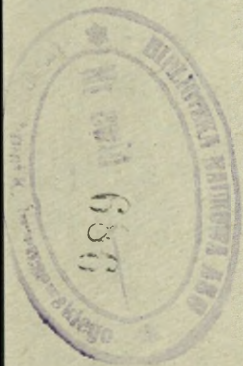
z tego: - w 1KPanc - 9 b. czołg.
- w 46BPanc - 3 b. czołg.

etatowy stan bcz:

- 45 oficerów
- 104 podoficerów
- 26 szeregowych
179 żołnierzy

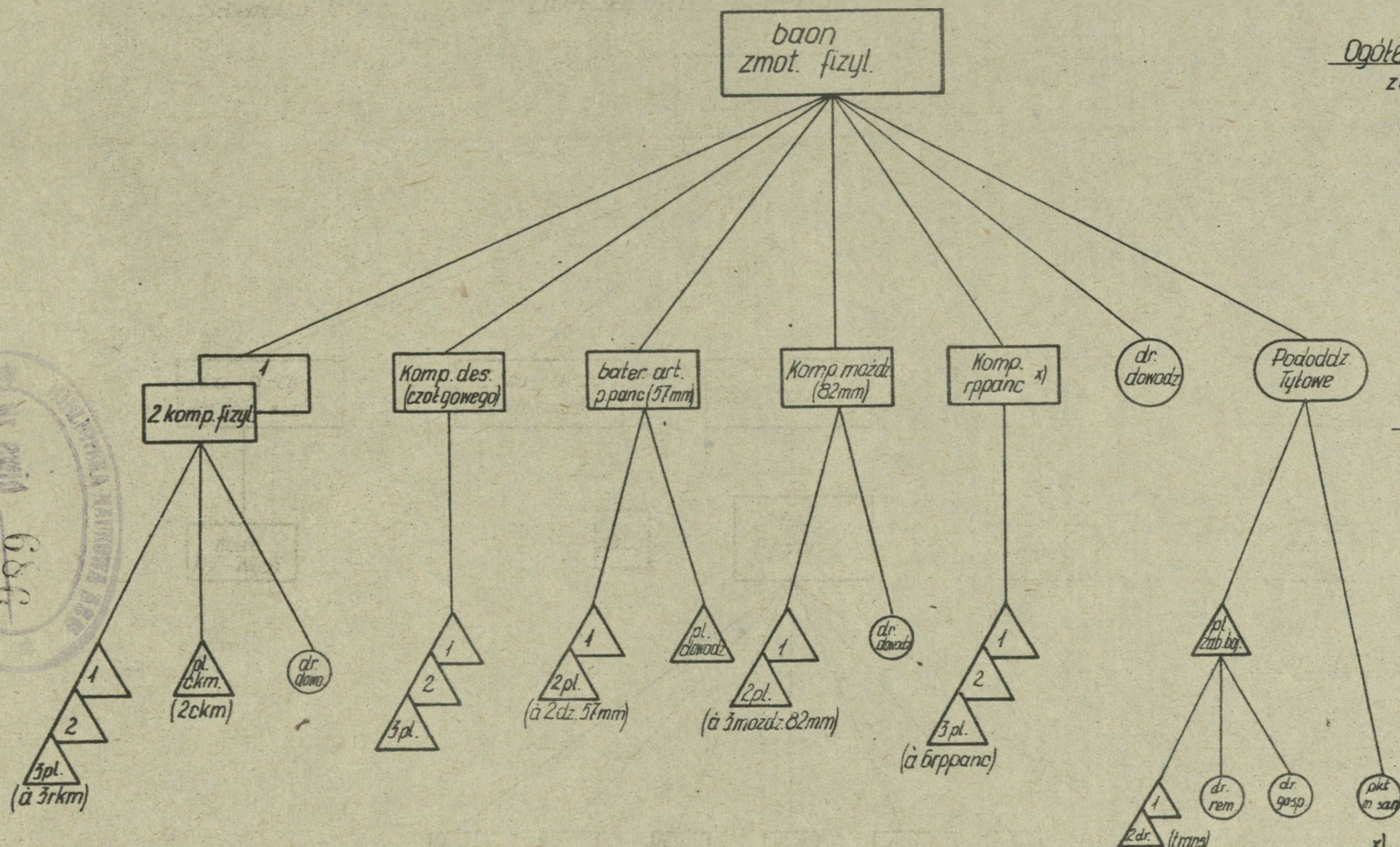
wyposażenie bcz:

- 21 czołgów T-34-85
- 21 pm
- 1 radiostacja
- 13 samoch. ciężarowych
- 3 samoch. spec. (war. i cyst.)
- 2 motocykle

Schemat nr. 17.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA BATALIONU Zmot. FIZYLIERÓW

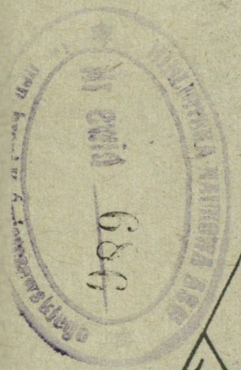

Ogółem w WPanc i Zmot. 2A-4 b.z.f.
 z tego: - w 1K Panc - 3 b.z.f.
 - w 16 BPanc - 1 b.z.f.

Etatowy stan b.z.f.:
 - 41 oficerów
 - 130 podoficerów
 - 336 szeregowych
 507 żołnierzy

Wyposażenie b.z.f.:
 - 4 działa 57mm
 - 6 moździerzy 82mm
 - 18 rppanc
 - 18 RKM
 - 4 CKM
 - 5 radiostacji
 - 34 samoch. ciężar.
 - 5 samoch. specj.
 - 2 motocykle

x) Zarządzenia dowództwa przewidywały rozwiązanie komp. rppanc. Meldunki jednostek nie potwierdzały tego.

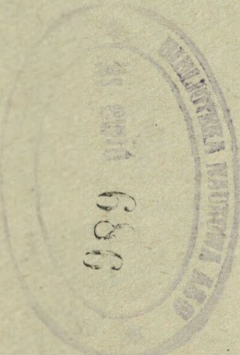
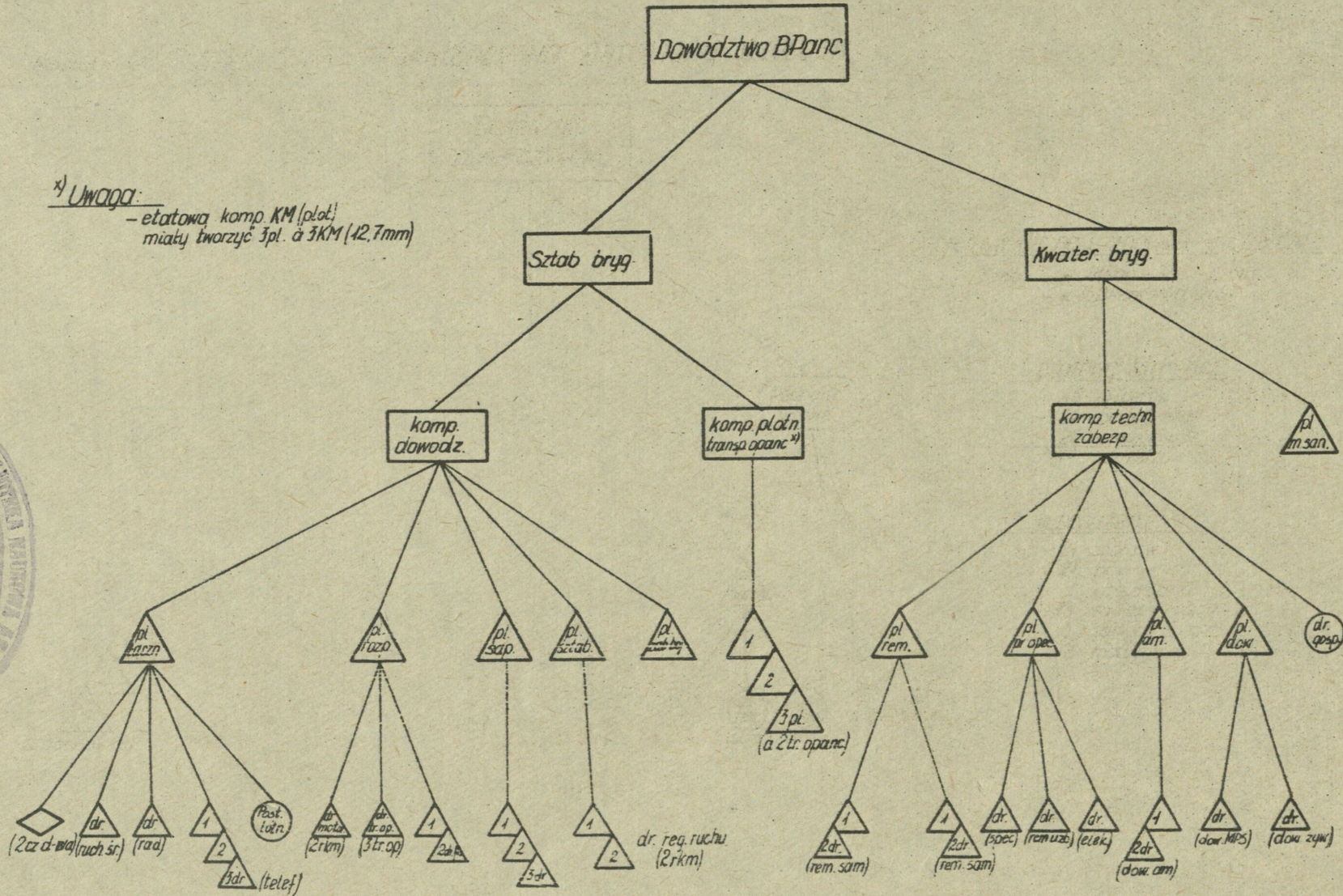

Schemat nr 18

STRUKTURA ORGANIZACYJNA JEDNOSTEK SPECJALNYCH BPanc

**) Uwaga:*

- etatowa komp KM (plot.)
miały tworzyć 3pl. a 3KM (42,7mm)

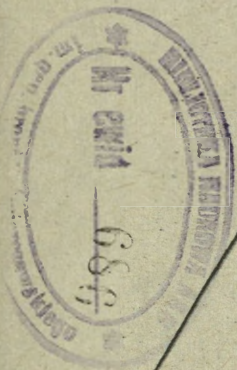
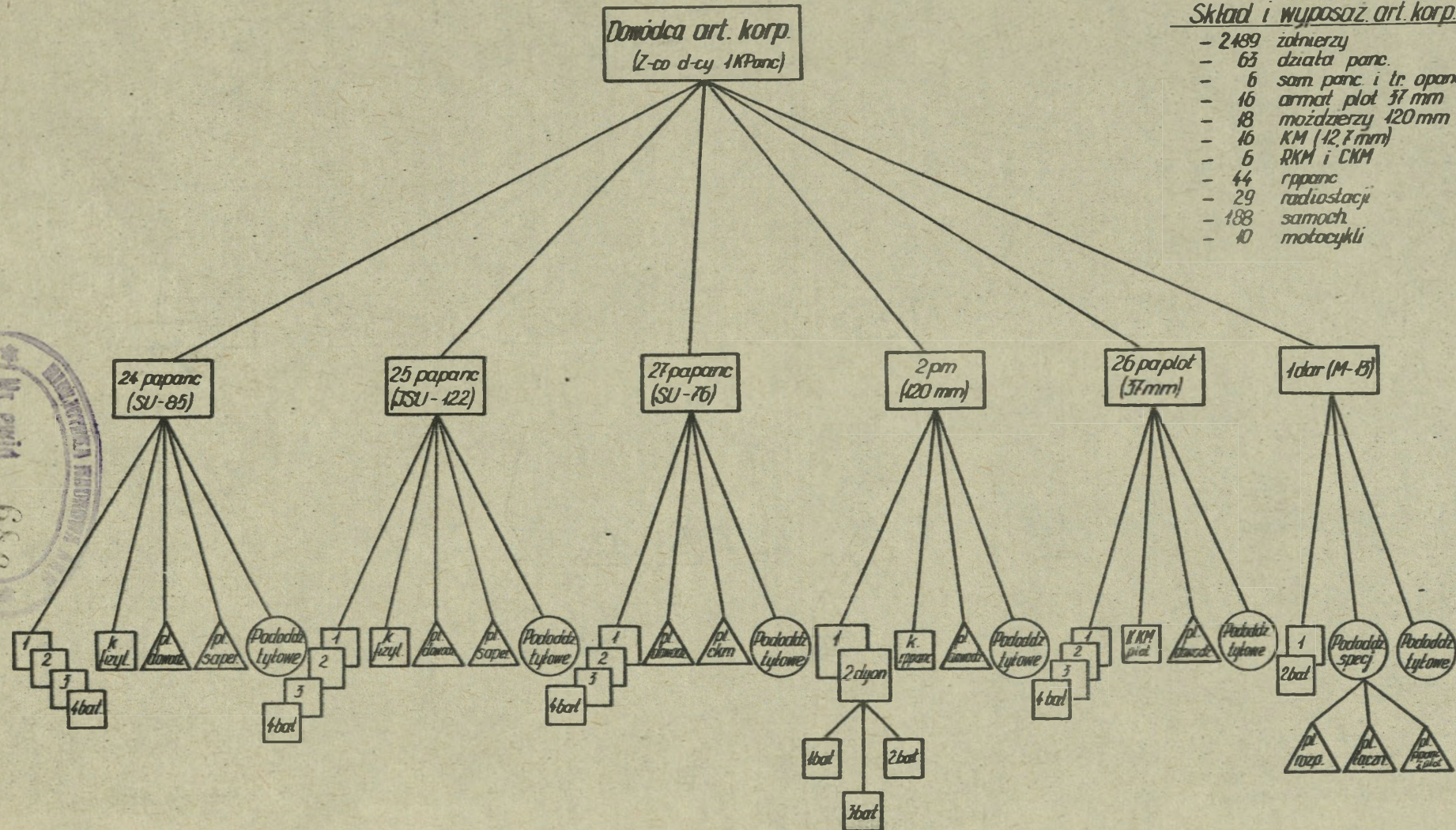

Schemat nr 19

STRUKTURA ORGANIZACYJNA ARTYLERII KORPUŚNEJ

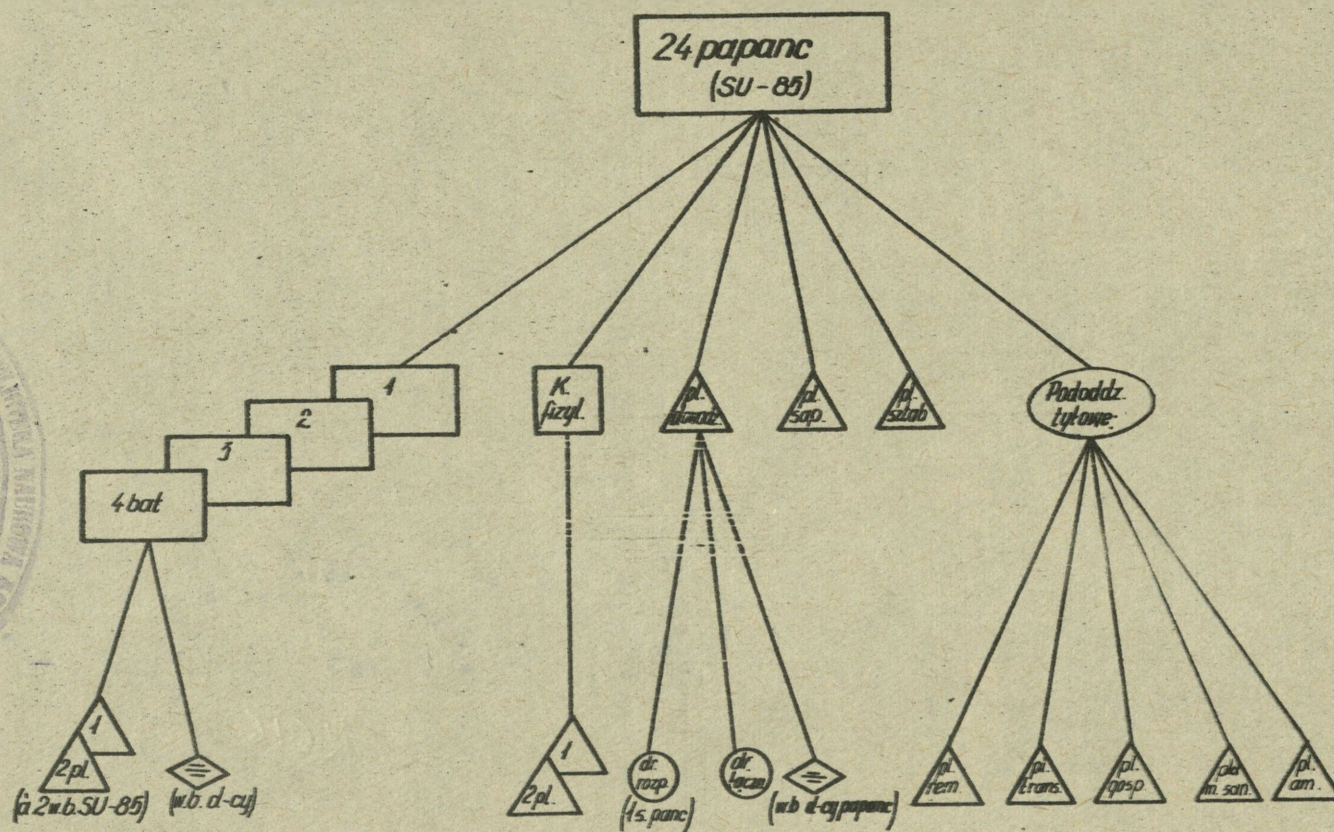
Skład i wyposażenie art. korp.

- 2489 żołnierzy
- 63 działa panc.
- 6 sam panc i tr. opanc.
- 16 armat plot 37 mm
- 18 moździerzy 120 mm
- 16 KM (127 mm)
- 6 RKM i CKM
- 44 rppanc
- 29 radiostacji
- 188 samoch.
- 10 motocykli

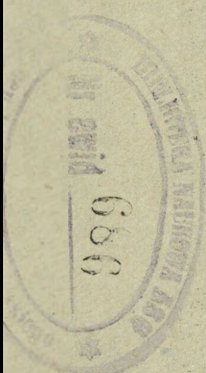
Schemat nr 20

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 24 papanc.

Stan i wyposażenie 24 papanc

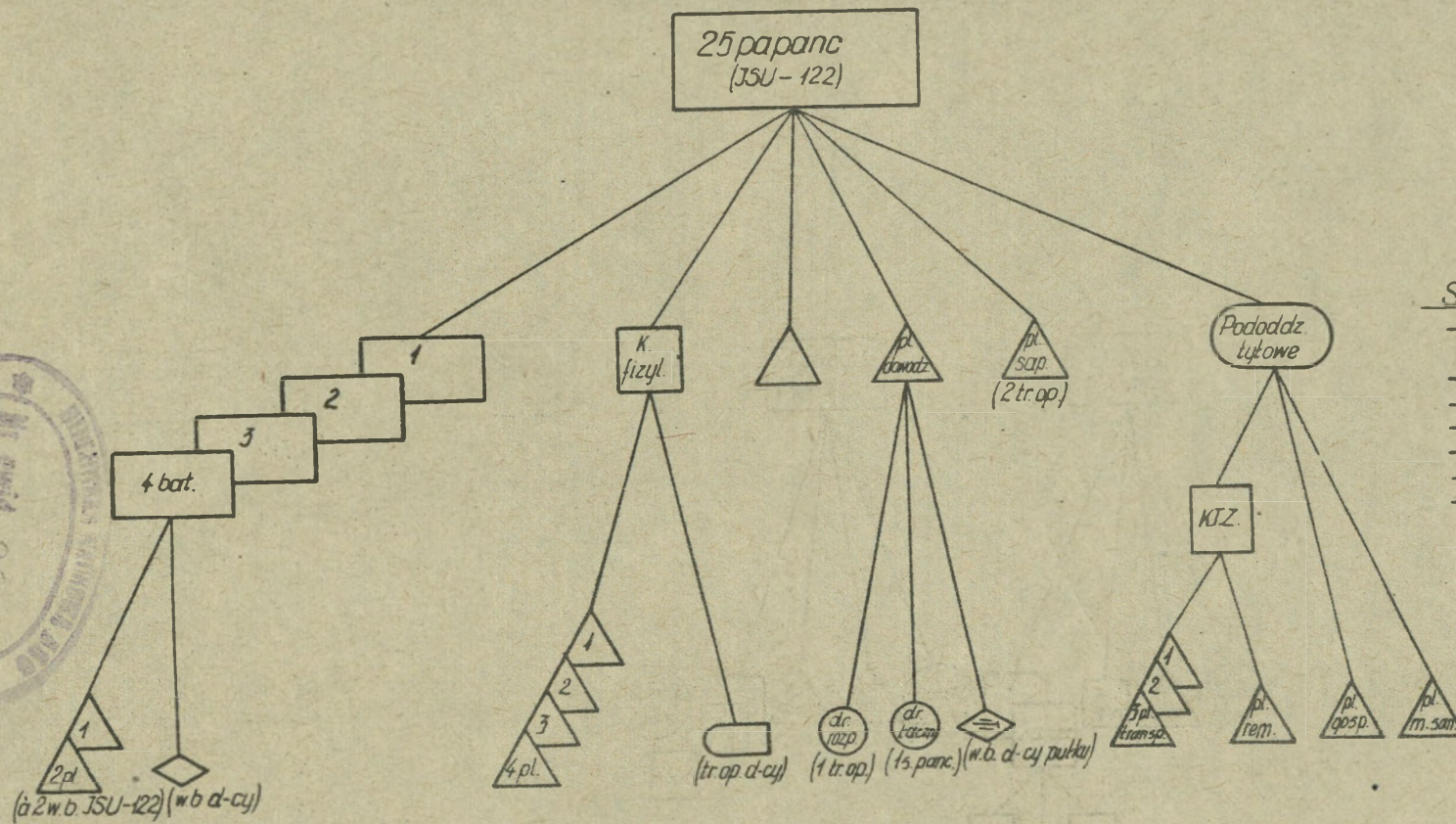
- 330 żołnierzy
(w tym 66 oficerów)
- 24 dz. panc SU-85
- 1 samoch. panc BA-64
- 1 RKM
- 2 radiostacje
- 30 samochodów
- 4 motocykle

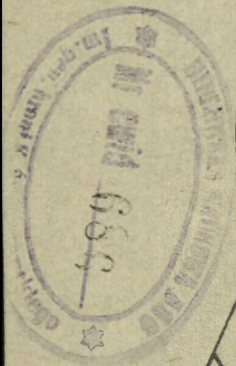
Schemat nr. 24.

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 25 papanc

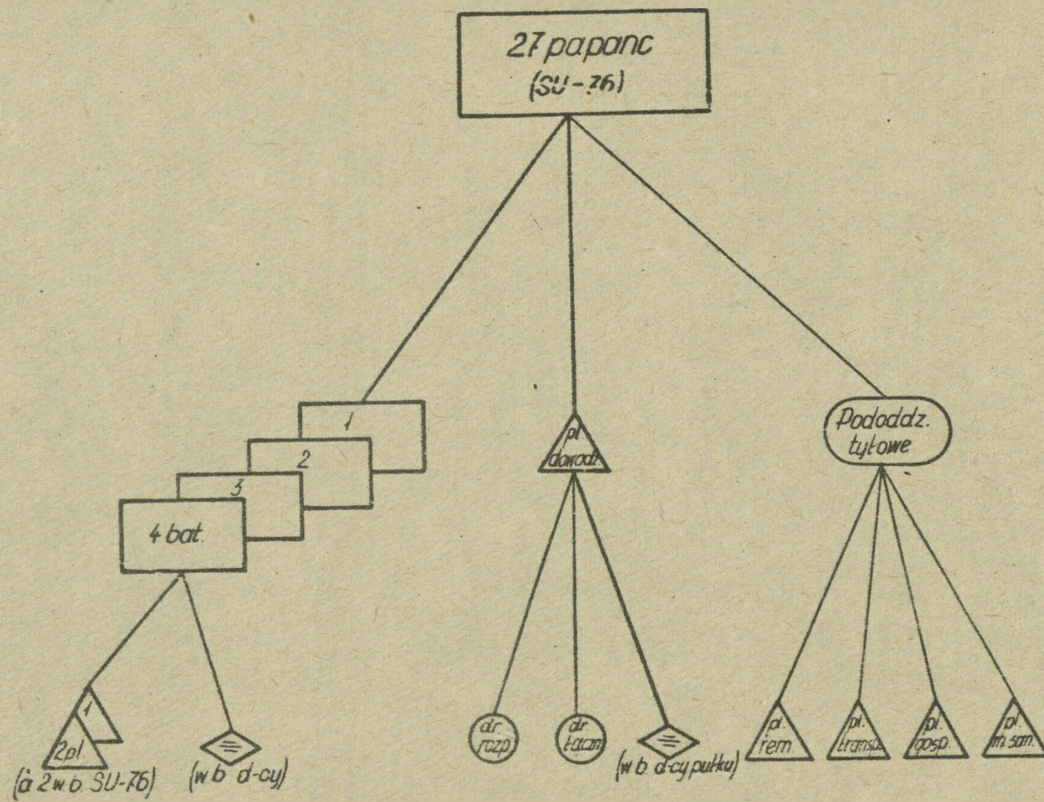
Stan i wyposażenie 25 papanc

- 399 żołnierzy
(w tym 86 oficerów)
- 24 dz panc JSU-122
- 4 transp. opanc. MK-1
- 5 RKM i CKM
- 2 radiostacje
- 38 samochodów
- 6 motocykli

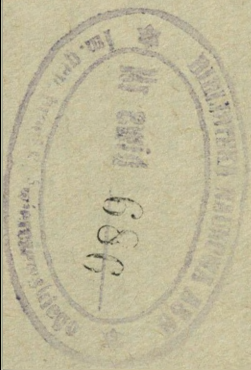
Schemat nr. 22

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 27 papanc

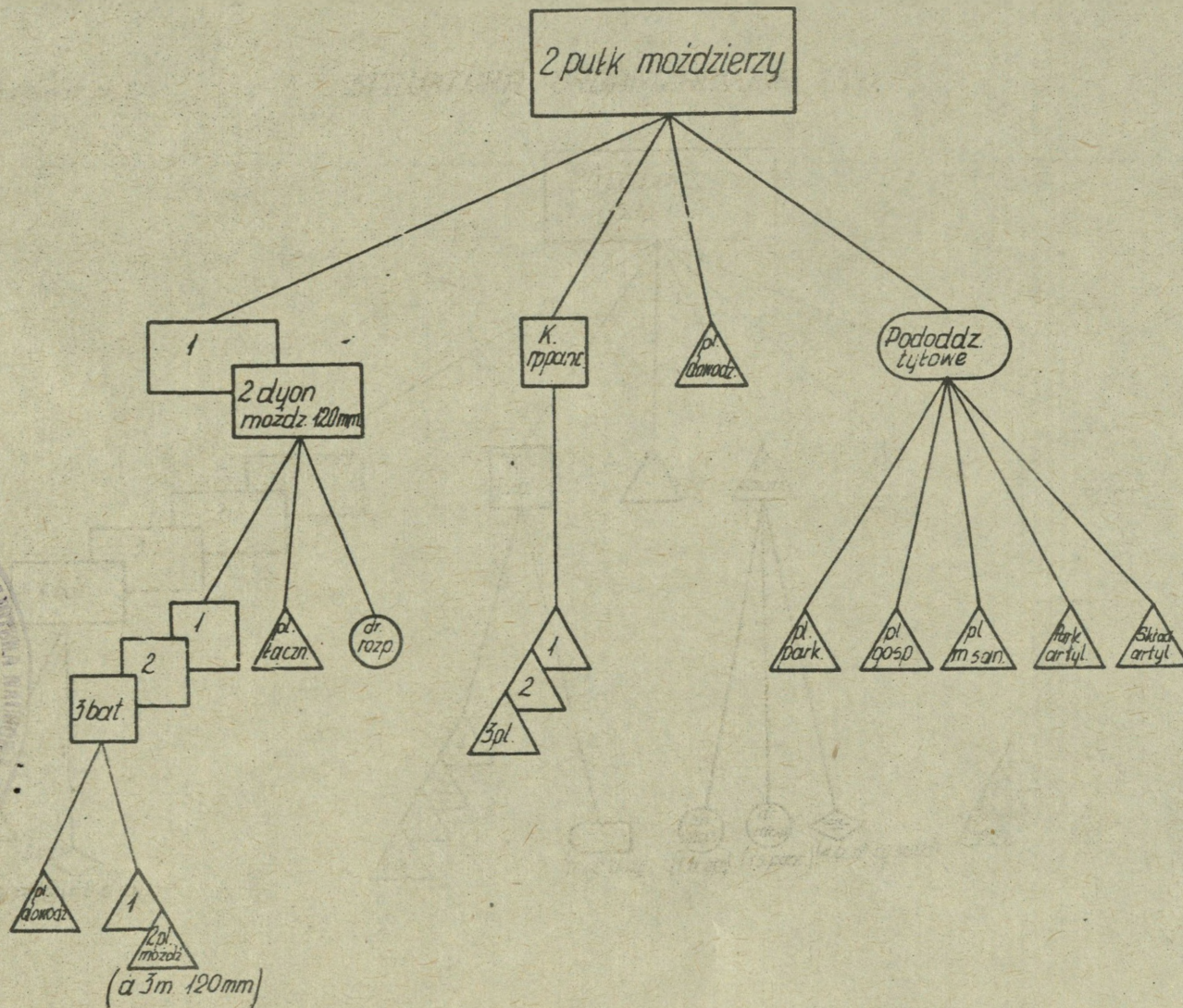
Stan i wyposażenie 27 papanc

- 247 żołnierzy (w tym 67 oficerów)
- 21 dz panc SU-76
- 1 sam panc BA-64
- 2 radiostacje
- 21 samochodów

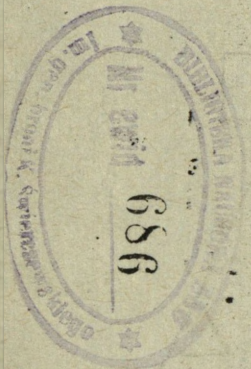
Schemat nr 23

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 2 PUŁKU MOŹDIERZY

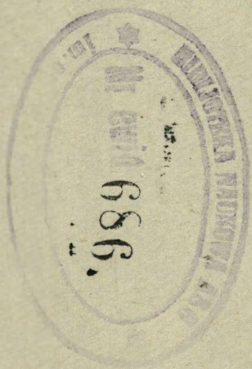
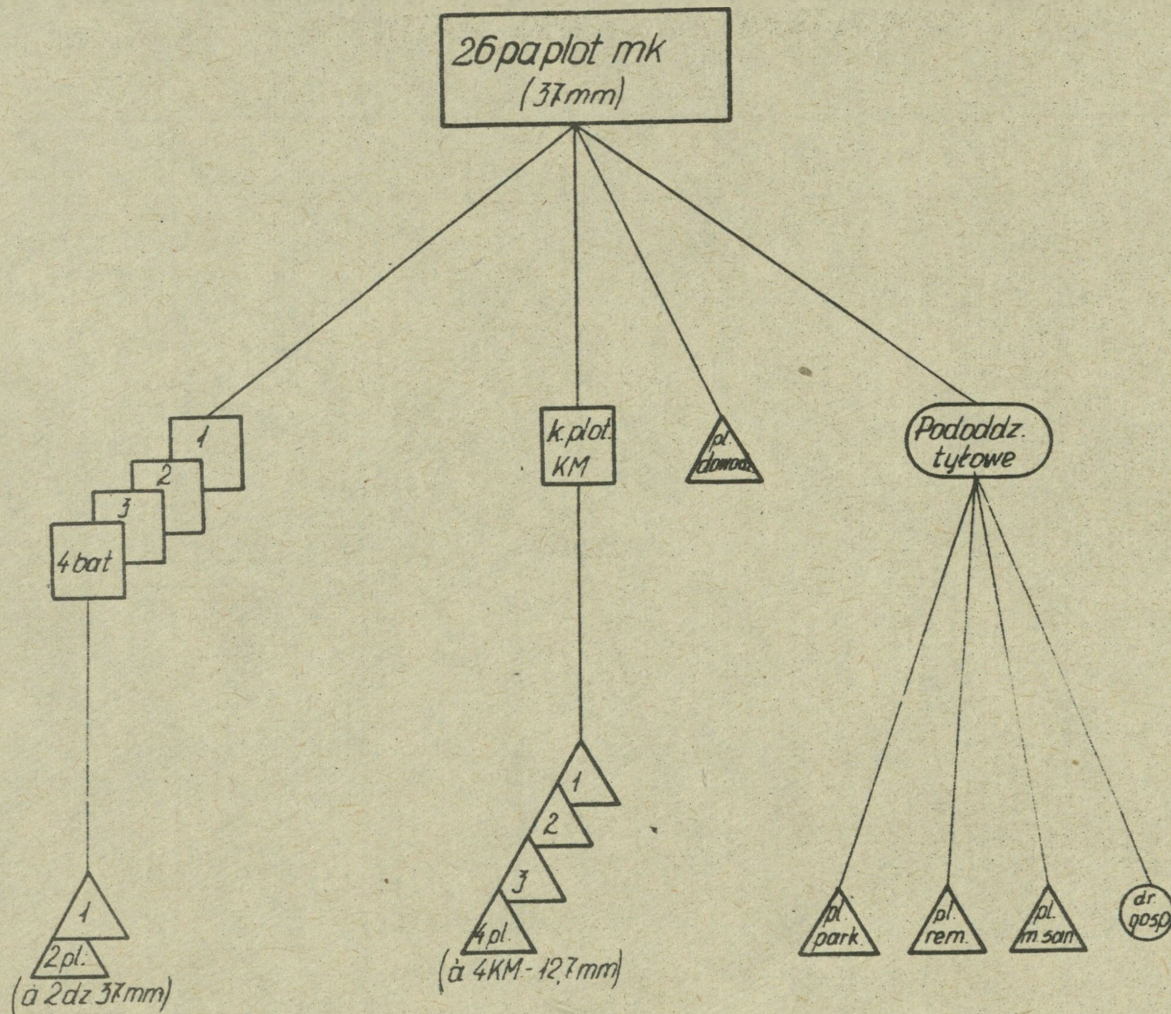
Stan i wyposażenie 2 pm.

- 603 żołnierzy
- 18 moźdz. 120mm
- 36 rppanc.
- 12 radiostacji
- 58 samochodów

Schemat nr 24

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 26 pa plot.

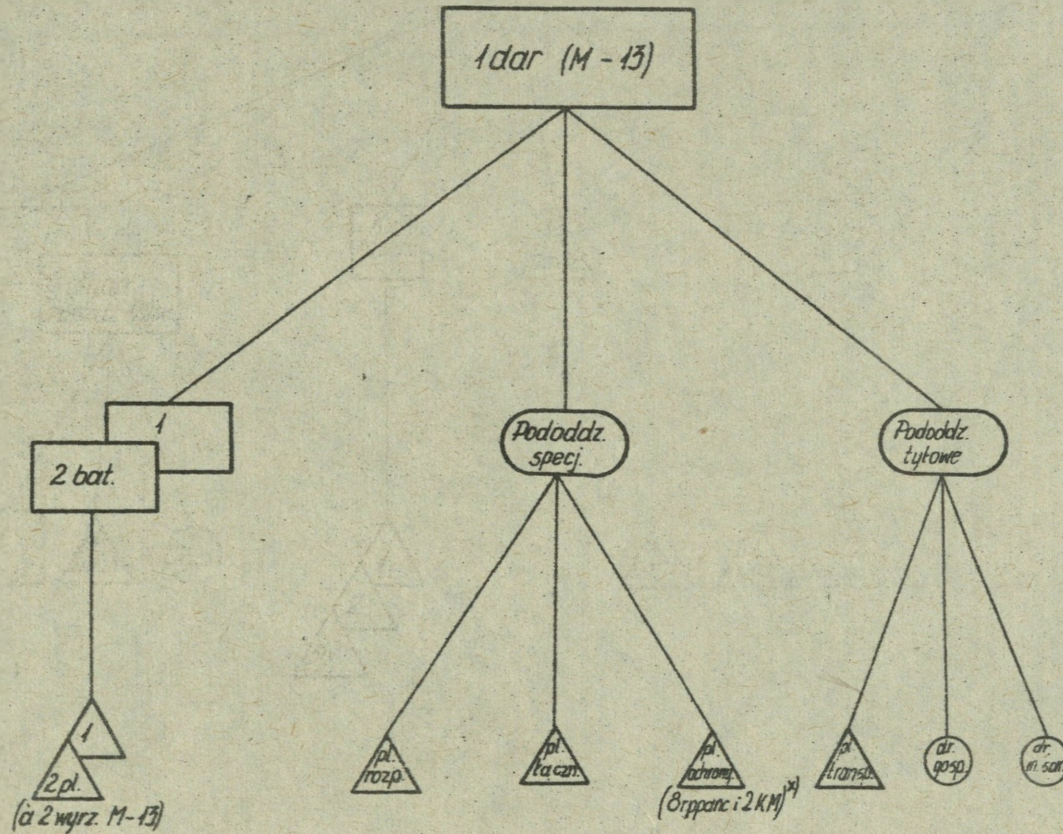

Stan i wyposażenie 26 pa plot

- 390 żołnierzy
- 16 armat plot 37mm
- 16 plot KM (12,7mm)
- 7 radiostacji
- 8 aalmierzy
- 32 samochody

Schemat nr 25

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 1dar

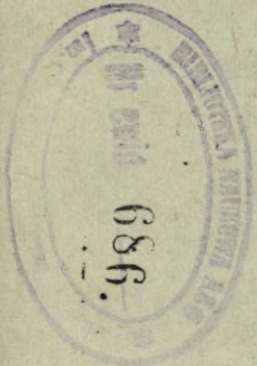

Skład i wyposażenie 1dar

220 żołnierzy
8 wyrzutni M-13
8 rppanc
4 radiostacje
39 samochodów

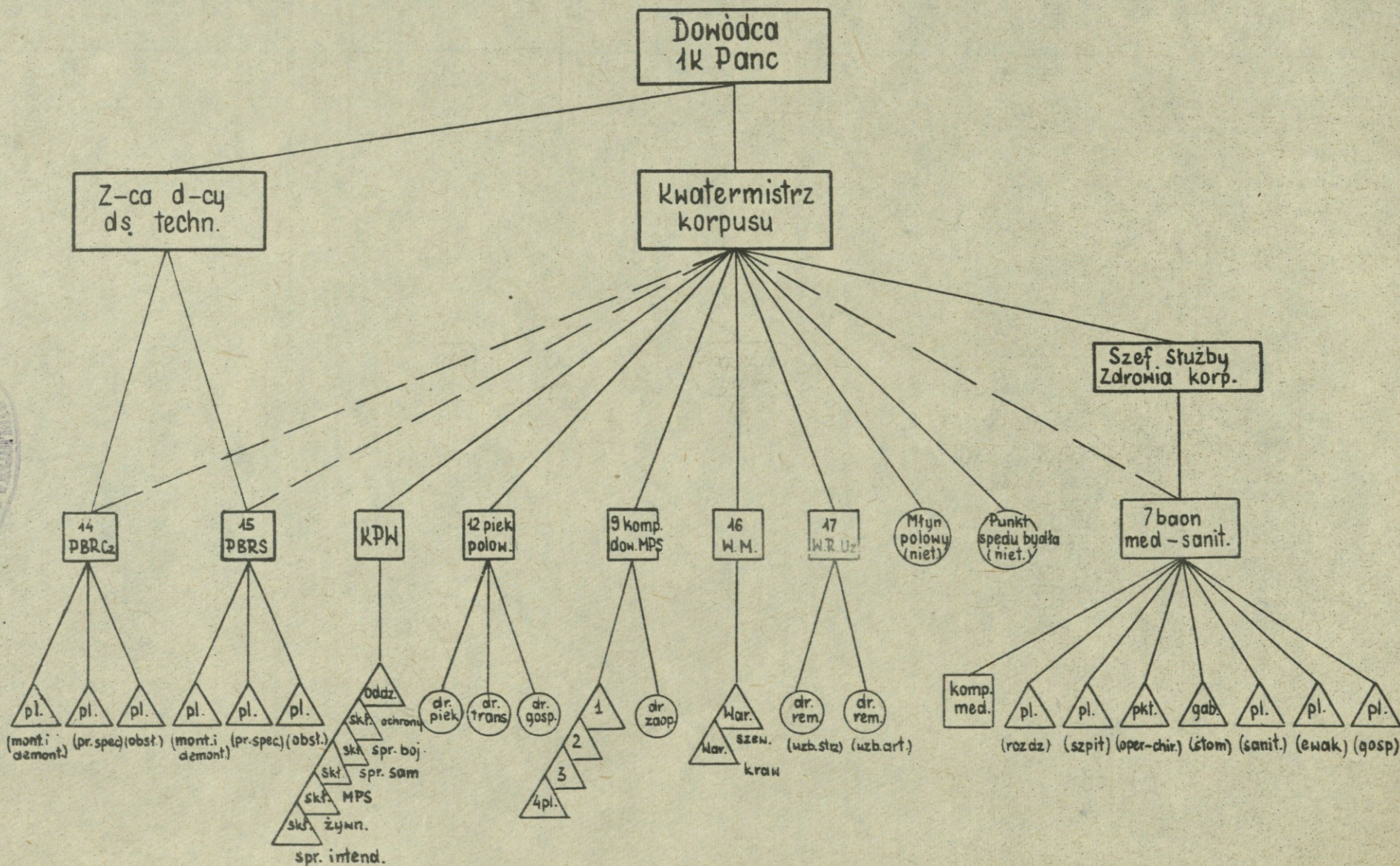
x) Uwaga

- O plót KM brak danych
(prawdopodobnie dyon
nie otrzymał ich)

Schemat nr 26

STRUKTURA ORGANIZACYJNA TYŁÓW 1K Panc

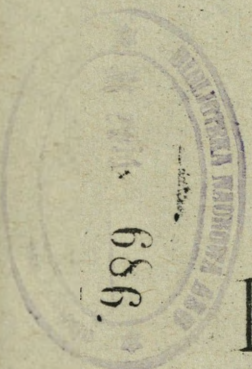
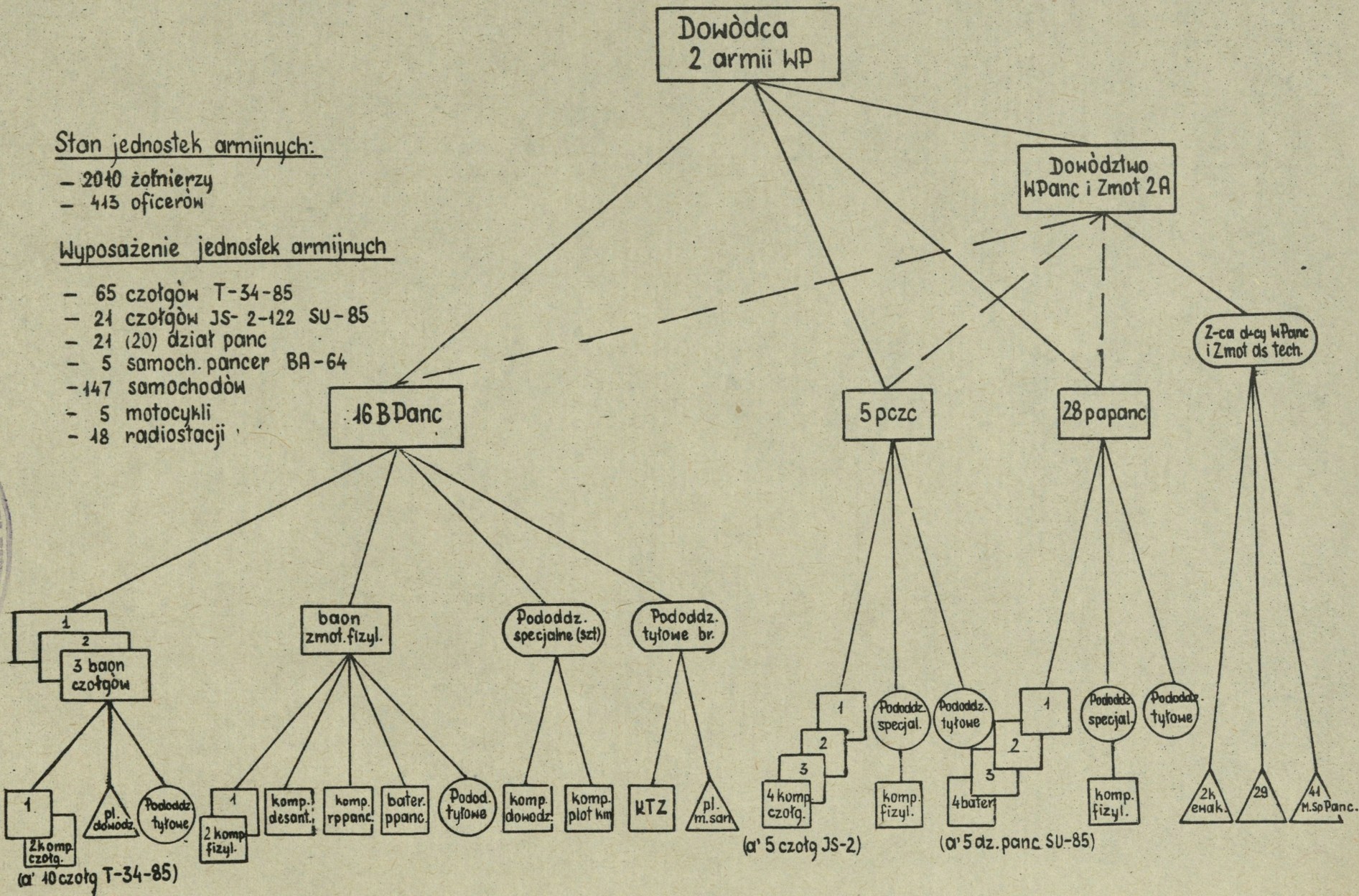
STRUKTURA ORGANIZACYJNA ORGANICZNYCH JEDNOSTEK PANCERNYCH 2 ARMII

Stan jednostek armijnych:

- 2040 żołnierzy
- 413 oficerów

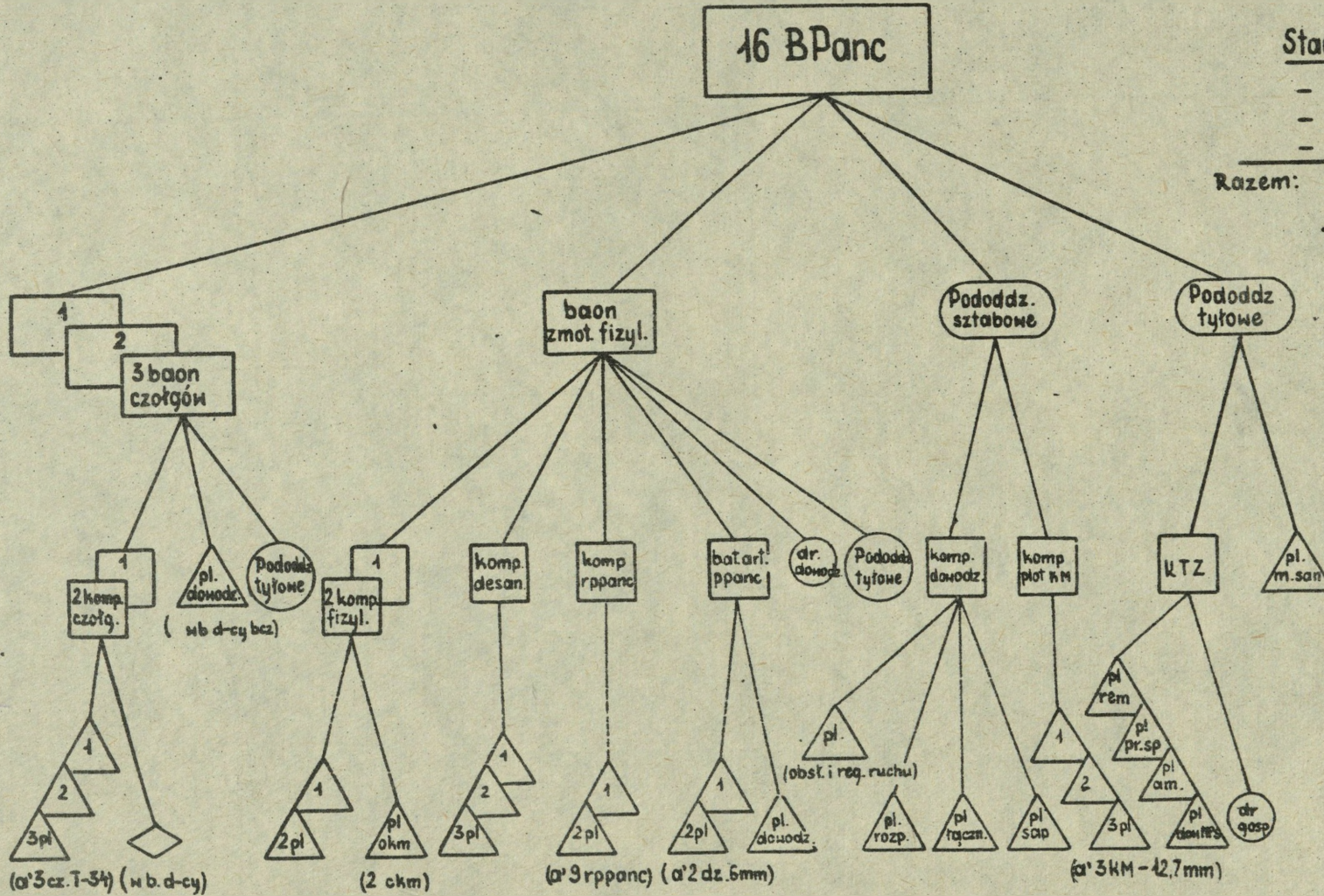
Wyposażenie jednostek armijnych

- 65 czołgów T-34-85
- 21 czołgów JS-2-122 SU-85
- 21 (20) dział panc
- 5 samoch. pancer BA-64
- 147 samochodów
- 5 motocykli
- 48 radiostacji

Schemat nr 28

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 16 BPanc

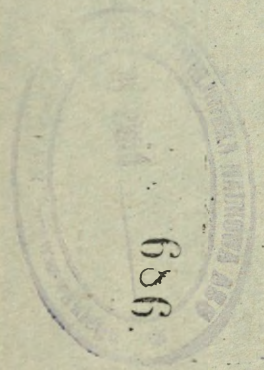
Stan osobowy brygady:

- 268 oficerów
- 554 podoficerów
- 497 szeregowych

Razem: 1319 żołnierzy

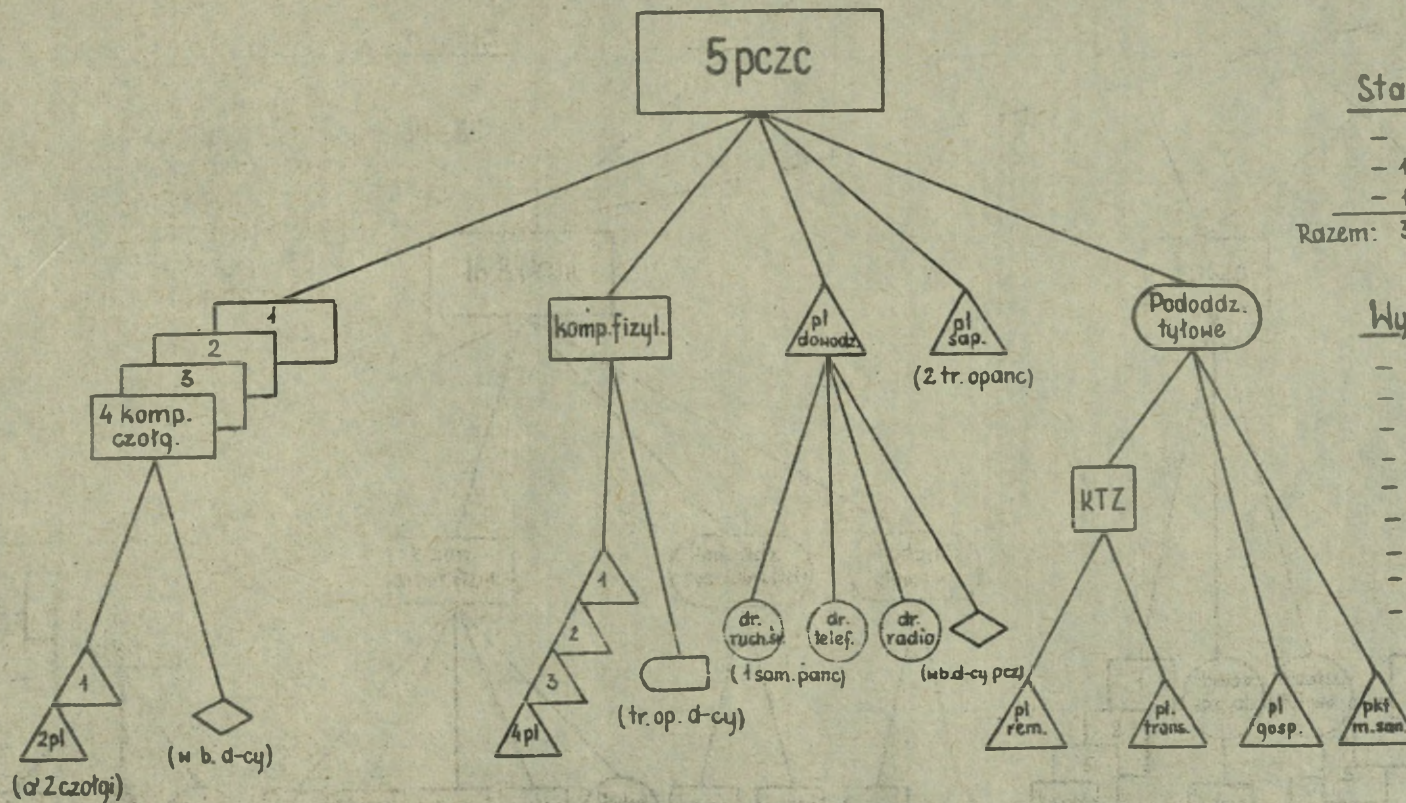
Wyposażenie:

- 65 czołgów T-34-85
- 3 sam. panc. BA-64
- 528 pm
- 22 rkm
- 4 ckm
- 9 plot KM-42,7mm
- 18 rppanc
- 4 działa 76 mm
- 14 radiostacji
- 80 samochod (różnych)
- 2 motocykle

Schemat nr 29

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 5pczc

Stan osobowy 5pczc:

- 75 oficerów
 - 406 podoficerów
 - 151 szeregowych
- Razem: 332 żołnierzy

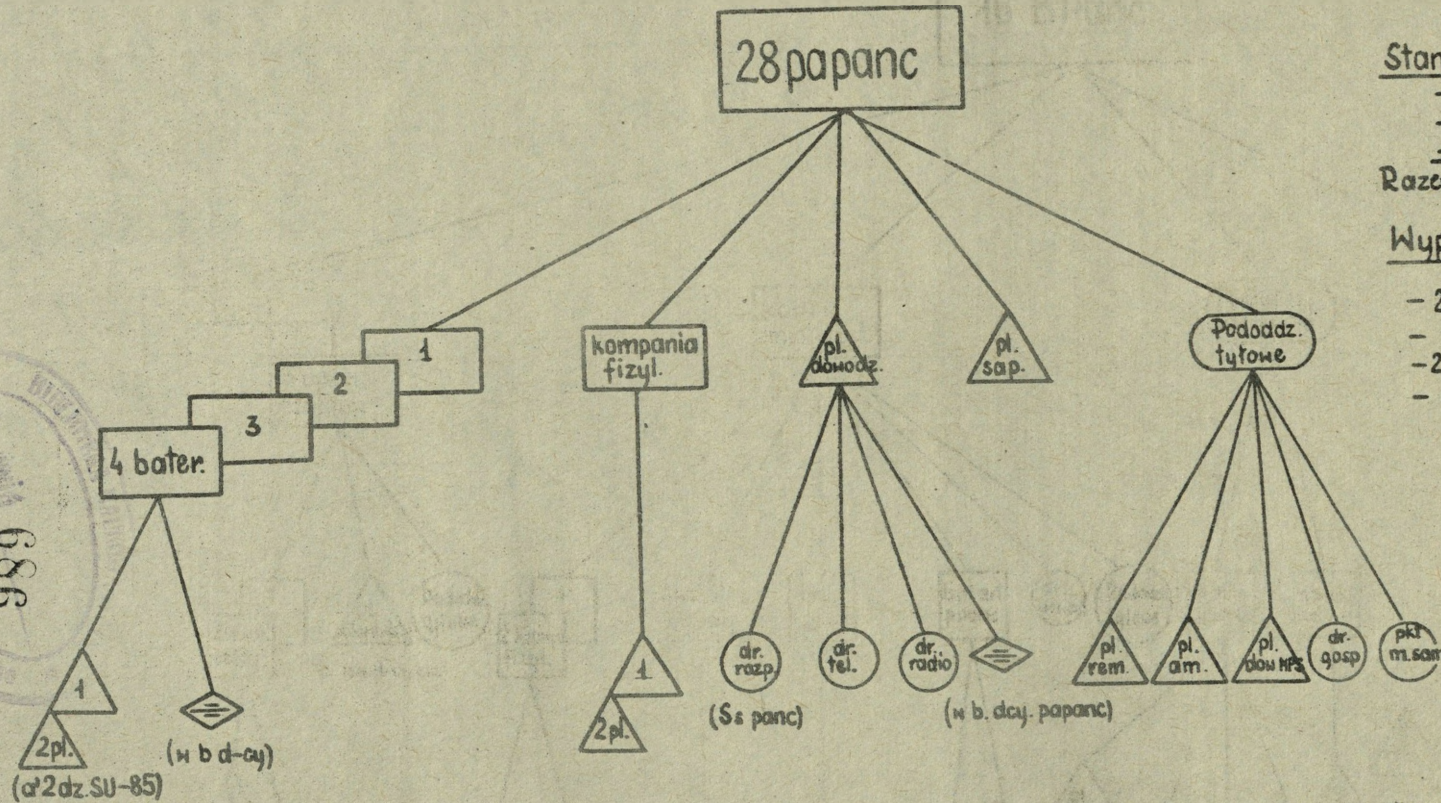
Wyposażenie:

- 21 czotgów JS-2
- 166 pm
- 1 rkm
- 3 rppanc
- 2 radiostacje
- 3 transp. opanc. MK-1
- 1 samoch. panc. BA-64
- 37 samoch. (różnych)
- 2 motocykle

686.

Schemat nr 30

STRUKTURA ORGANIZACYJNA 28 papanc

Stan osobowy 28 papanc:

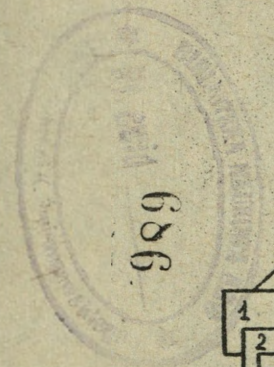
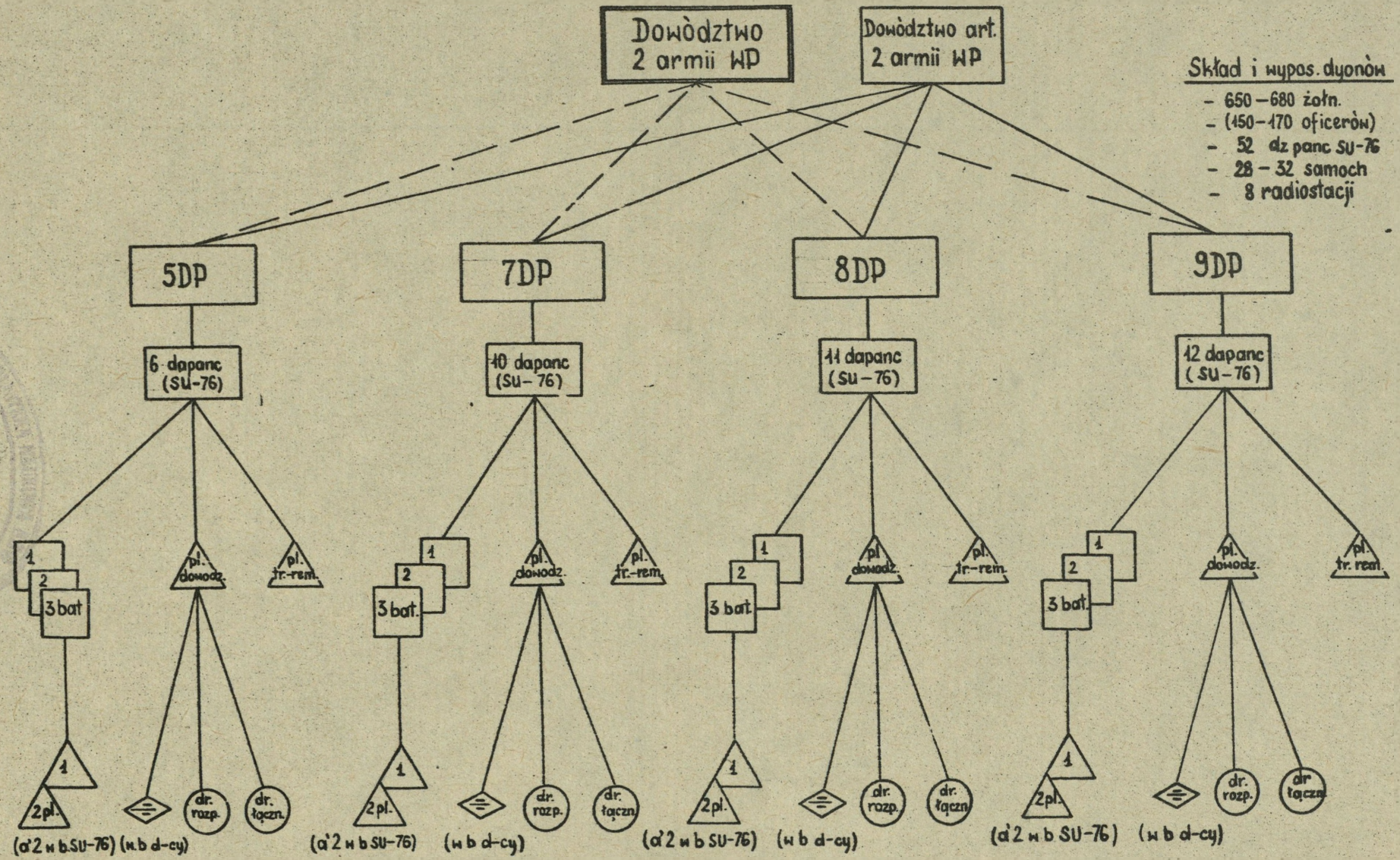
- 61 oficerów
 - 125 podoficerów
 - 120 szeregowych
- Razem 306 osób

Wyposażenie:

- 21 dział pancern. SU-85^{*)}
- 1 sam. pancern. BA-64
- 25 samoch. (różnych)
- 1 motocykl.

^{*)}Uwaga: 1 działo pancerne uległo poważnej awarii i w walkach nie brało udziału.

Schemat nr 31 STRUKTURA ORGANIZACYJNA DWIZYJNYCH JEDNOSTEK PANCERNYCH 2 ARMII WP

Schemat 31 x s. 46

Zestawienie ogólnego stanu sił i środków WPanc i Zmot 2 armii przed operacją kuzwcka
/12.4.1945 r./

Nazwa jednostki	Stan osobowy i wyposażenie				Uzbrojenie strzelec.							Wozy bojowe					Pojazdy opanc.			Artyleria					Dwagi:					
	ofic.	pod-ofic.	szeregowych	razem	KBK	FM	OM	RKM	rppanc	KAPLOT	czoł-ki					Mk-1	M-17	BA-64	moźdz.		armaty			wyrz. M12		Samoloty	Radiostacje	Samochody	Motocykle	
											T-34	IS-2	ISU-122	SU-85	SU-76				82	120	37	45	57							76
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31
D-wo korpusu i jego jedn.	230	323	782	1335	705	272	-	4	-	-	5	-	-	-	-	2	-	10	-	-	-	-	-	-	-	3	16	167	9	x/Opócz d-wa są tu:
1 BPZmot	322	952	1797	3071	479	2186	45	120	91	9	-	-	-	-	-	10	-	7	30	6	-	12	-	12	-	27	163	11	-15 bsap	
2 BPanc	245	398	525	1168	332	501	4	22	18	1	65	-	-	-	-	3	-	-	6	6	-	-	4	-	-	14	86	14	-6 błacz	
3 BPanc	237	460	522	1219	333	496	4	22	18	1	65	-	-	-	-	6	-	-	6	6	-	-	4	-	-	14	73	14	-7 bmsan	
4 BPanc	253	452	610	1315	333	525	4	22	18	1	65	-	-	-	-	6	-	-	6	6	-	-	4	-	-	14	80	14	9 komp.MPS	
24 papanc	66	175	89	330	122	94	-	1	-	-	-	-	-	21	-	1	-	1	1	1	-	-	-	-	-	2	30	4	dowozu	
25 papanc	86	146	167	399	150	165	4	4	-	-	-	-	21	-	4	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	38	6	- klucz	
27 papanc	67	110	70	247	91	38	3	4	-	-	-	-	-	21	-	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	2	21	4	łączn.	
2 pm	69	180	354	603	287	200	-	-	36	16	-	-	-	-	-	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	12	58	2	- kilka	
26 paplot	42	107	241	390	108	190	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	7	32	2	urządz.	
1 dar	24	59	137	220	103	74	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	39	2	tyłowych		
2 brozop	47	141	237	425	37	210	1	28	11	-	10	-	-	-	11	-	-	5	4	-	-	4	-	-	-	5	20	101		
Razem w 1 KPanc	1688	3503	5531	10722	3080	4951	65	227	200	25	210	-	21	21	21	36	18	24	52	42	16	12	16	12	8	3	119	807	183	
16 BPanc	268	554	497	1319	439	528	4	22	18	9	65	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	-	-	4	-	-	14	80	14	x/ 1 dz
5 pzc	75	106	151	332	105	166	-	1	3	-	-	21	-	-	-	3	-	1	-	-	-	-	-	-	-	2	37	2	panc od-	
28 papanc	61	125	120	306	122	89	-	-	-	-	-	-	-	20 ^x	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2	25	1	dane do
tyły WPanc	9	5	39	53	39	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	5	2	general. remontu	
Razem w jedn.arm	413	790	807	2010	705	788	4	23	21	9	65	21	-	20	-	3	-	5	-	-	-	-	-	4	-	20	147	19		
6 dapanc	48	62	60	170	60	62	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7	-	x/stan i
10 dapanc	35	56	74	165	74	56	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	8	-	wyposaż.	
11 dapanc	31	58	61	150	61	58	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	8	-	dapanc	
12 dapanc	42	60	58	160	58	60	-	-	-	-	-	-	-	-	13	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	7	-	zawiera przybliż. dane	
Razem w jedn. dyw.	156	236	253	645	253	236	-	-	-	-	-	-	-	52	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	30	-		
Ogółem w WPanc i Zmot 2 AWP	2257	4529	6591	13377	4038	5975	69	250	221	34	275	21	21	41	73	39	18	29	52	42	16	12	16	16	8	3	147	984	202	

Zobacz 32 x 87

686

REJONY FORMOWANIA WPanc i Zmot 2AWP

(Mapa 1:500 000)

Warszawa

16BPanc

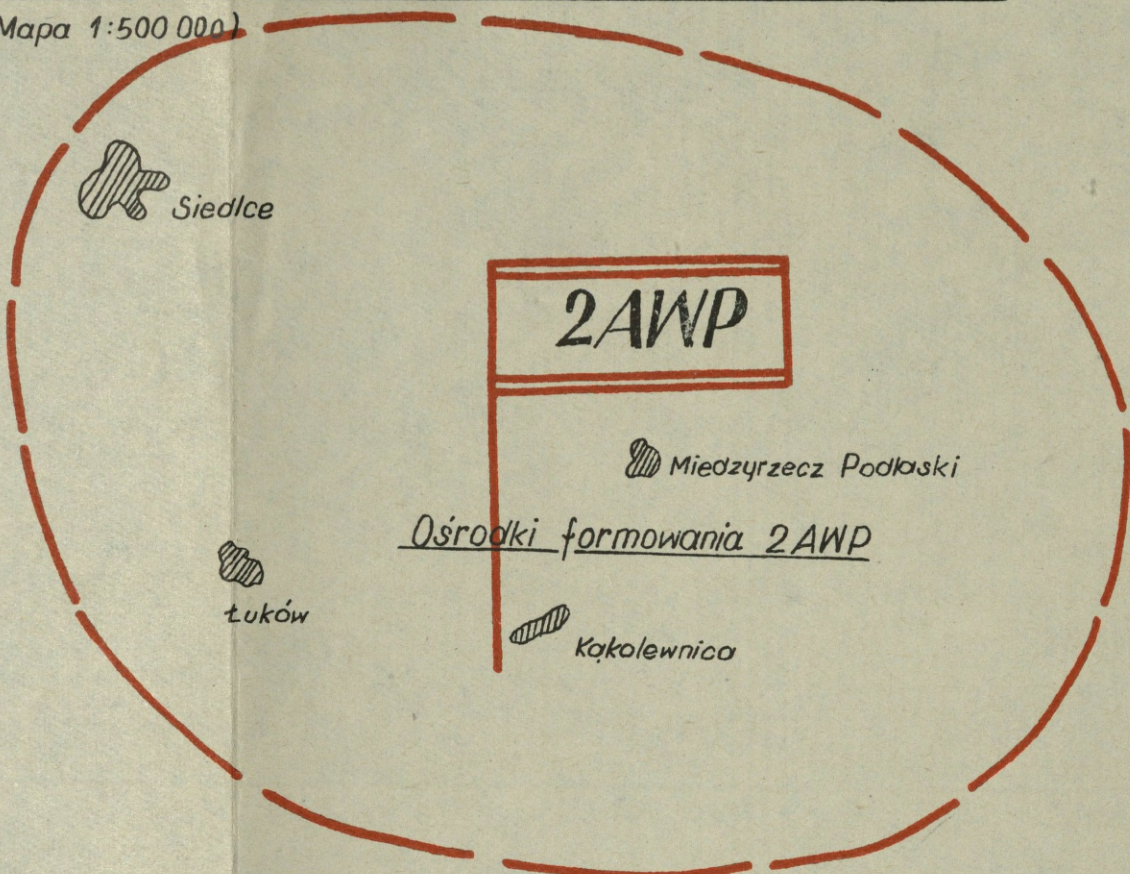
Ośrodek formowania jedn. panc 2AWP
(rejon Radości i Anina)

Radość

6, 10, 11, i 12 dpanc

Otwock

Wisła

Brześć

Wieprz

Dęblin

Włodawa

Radom

Lublin

Ośrodek formowania 1KPanc
(rejon Sawina)

1KPanc

1KPanc

Sawina

Dw-o WPanc WP

05BPanc

Ośrodek formowania WPanc i Zmot WP
(rejon Chełm)

3szpcz

Chełm

5pczc

28papanc

Kani

Zestawienie sił i środków rozpoznania WPanc i Zmot 2 armii

a/ etatowe oddziały i pododdziały rozpoznawcze:

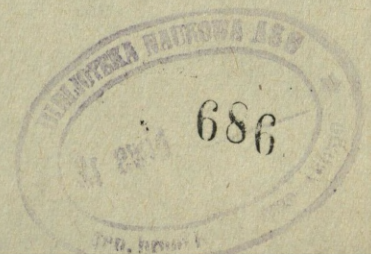
Nazwa jednostki rozpoznawczej	Stan osobowy	Czołgi		Transp. opanc.	Samoch. pancerne	Działa 45/57 mm	Moźdz. 82 mm	rppanc	RKM/CKM	Motocykle	"Willysy"	Samoch. ciężar.	Uwagi:
		T-34	IS-2										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
- 2 /korpuśny/ brozp	425 żołn.	10	-	11	5	/4	4	11	28/1	101	-	18	
- komp. rozp. 1 BPZmot	138 "	-	-	10	7	-	-	10	13	3	-	3	
- plut rozp. 2 BPanc	52 "	-	-	3	-	-	-	3	3	5	-	1	
- plut rozp. 3 BPanc	52 "	-	-	3	-	-	-	3	3	5	-	1	
- plut rozp. 4 BPanc	52 "	-	-	3	-	-	-	3	3	5	-	1	
- plut rozp. 16 BPanc	52 "	-	-	3	-	-	-	3	3	5	-	1	
- drużyna rozp. 24 papanc	10 "	-	-	3	1	-	-	3	3	5	-	1	
- drużyna rozp. 25 papanc	9 "	-	-	1	1	-	-	1	-	2	-	-	
- drużyna rozp. 27 papanc	10 "	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	
- drużyna rozp. 28 papanc	10 "	-	-	-	1	-	-	1	-	2	-	-	
- drużyna rozp. 6 sdapanc	8 "	-	-	-	1	-	-	1	-	3	-	-	
- drużyna rozp. 10 sdapanc	8 "	-	-	-	1	-	-	1	-	2	1	-	x/Pododdziały te faktycznie samoch panc nie otrzymały
- drużyna rozp. 11 sdapanc	8 "	-	-	-	1	-	-	1	-	2	1	-	
- drużyna rozp. 12 sdapanc	8 "	-	-	-	1	-	-	1	-	2	1	-	

b/ nieetatowe pododdziały rozpoznawcze:

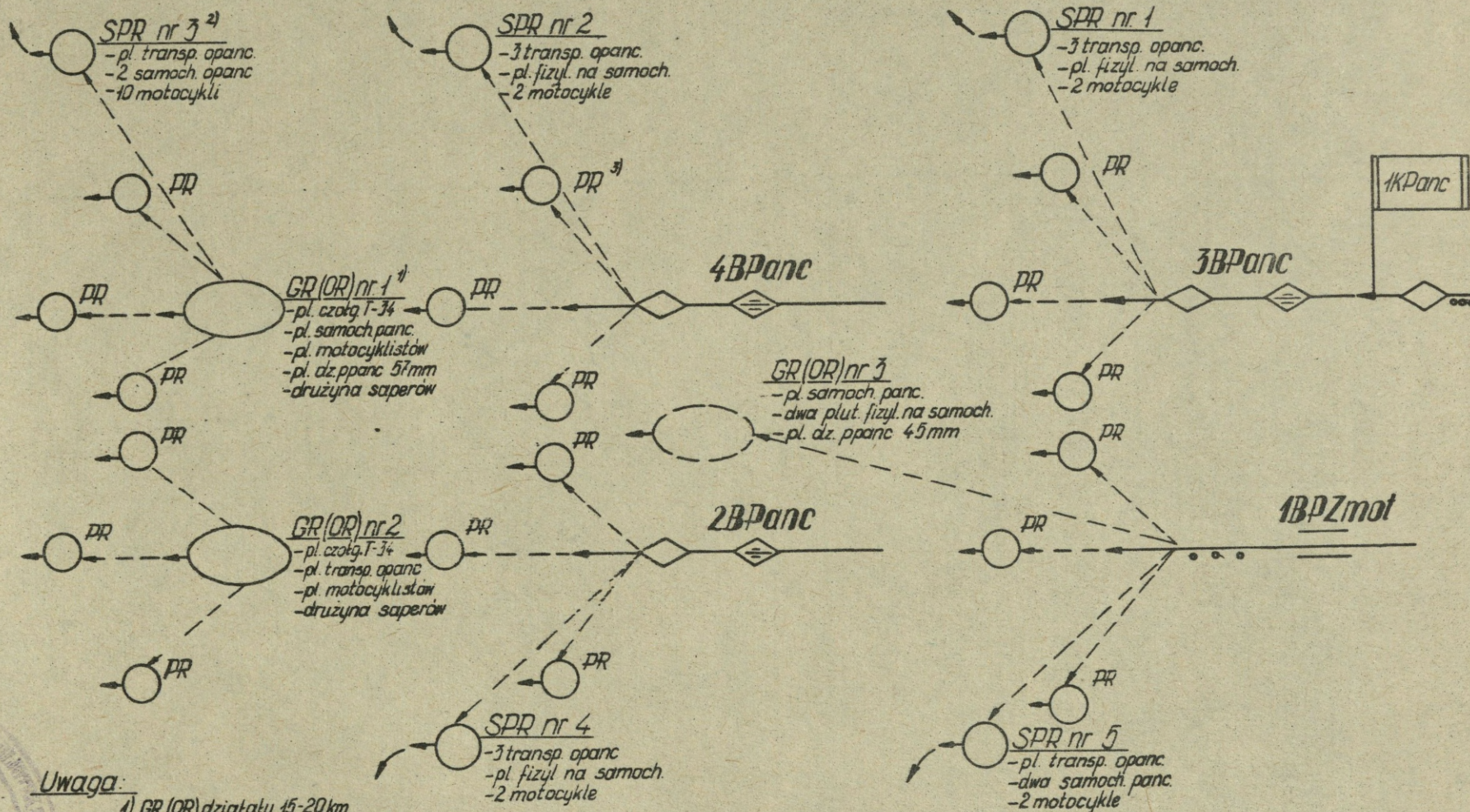
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
- trzy plut fizyl. 1 BPZmot	?X	-	-	-	-	-	-	-	9	-	-	3	x/ Jaki był faktyczny stan tych pododdziałów nie wiadomo
- trzy plut czołgów 2 BPanc	?X	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
- trzy plut czołgów 3 BPanc	?X	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
- trzy plut czołgów 4 BPanc	?X	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
- trzy plut czołgów 16 BPanc	?X	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
- pododdz. rozp. 5 pzc	?X	-	2	-	-	-	-	-	1	-	-	-	

c/ przydzielone jednostki rozpoznawcze:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
- 4 samoch. komp. rozp. x	150 żołn.	-	-	-	10	4/-	-	-	-	27	10	-	x/ Są wzmianki o czterech komp.

UGRUPOWANIE ORGANÓW ZWIADOWCZYCH 1K Panc (16.4.1945r.)

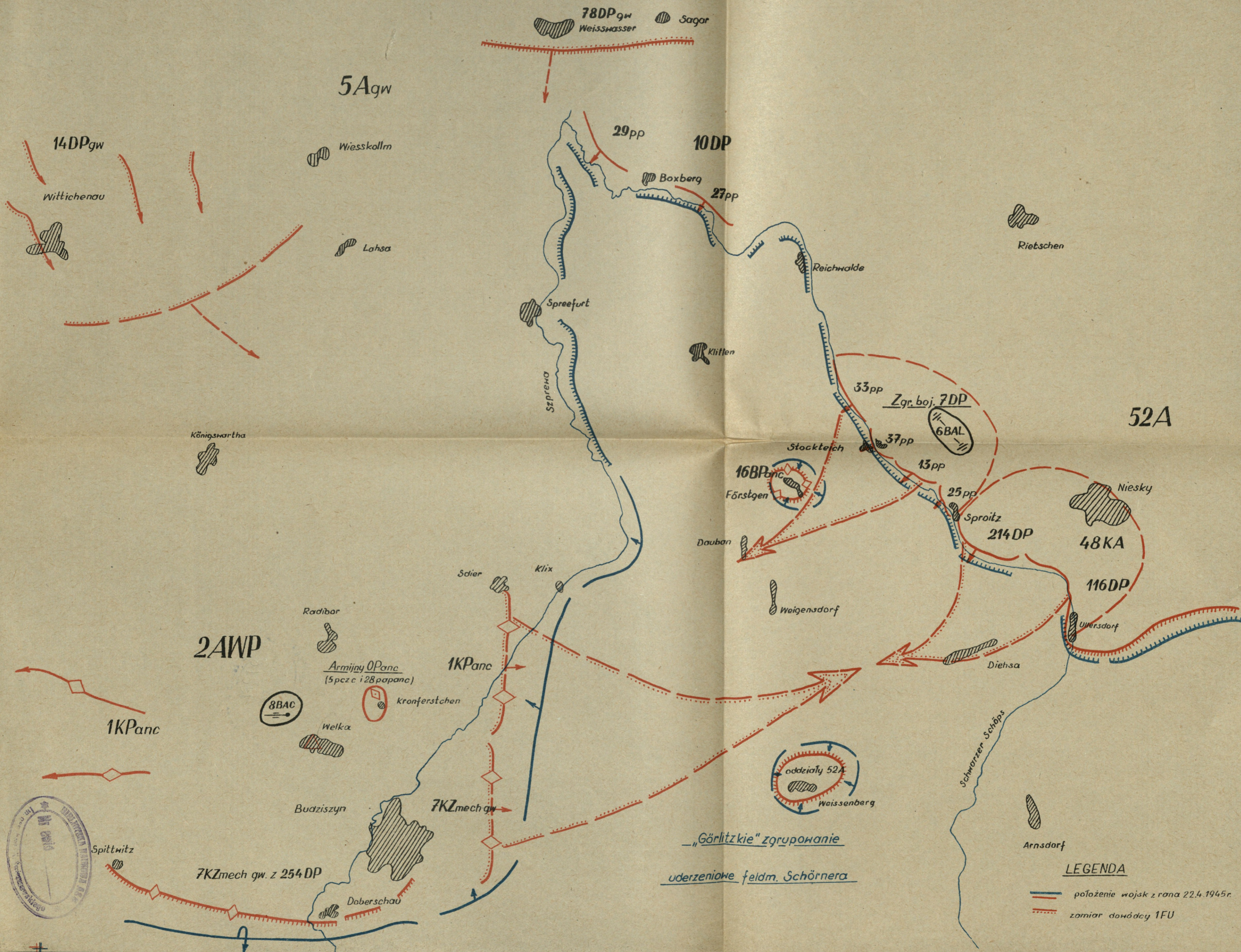
Uwaga:

- 1) GR (OR) działaty 15-20 km w przodzie
- 2) SPR - działaty 10-12 km od sił głównych
- 3) PR - działaty 5-7 km od sił głównych (Składu PR nie ustalono)

686

ZAMIAŁ DOWÓDCY 1 FRONTU UKRAIŃSKIEGO z 22.4.1945r.

(Mapa 1:100 000)

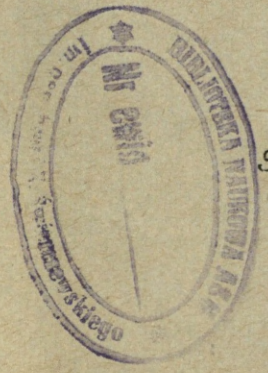

LEGENDA

— położenie wojsk z rana 22.4.1945r.

- - - zamiar dowódcy 1FU

„Görlitzkie” zgrupowanie
uderzeniowe feldm. Schörnera

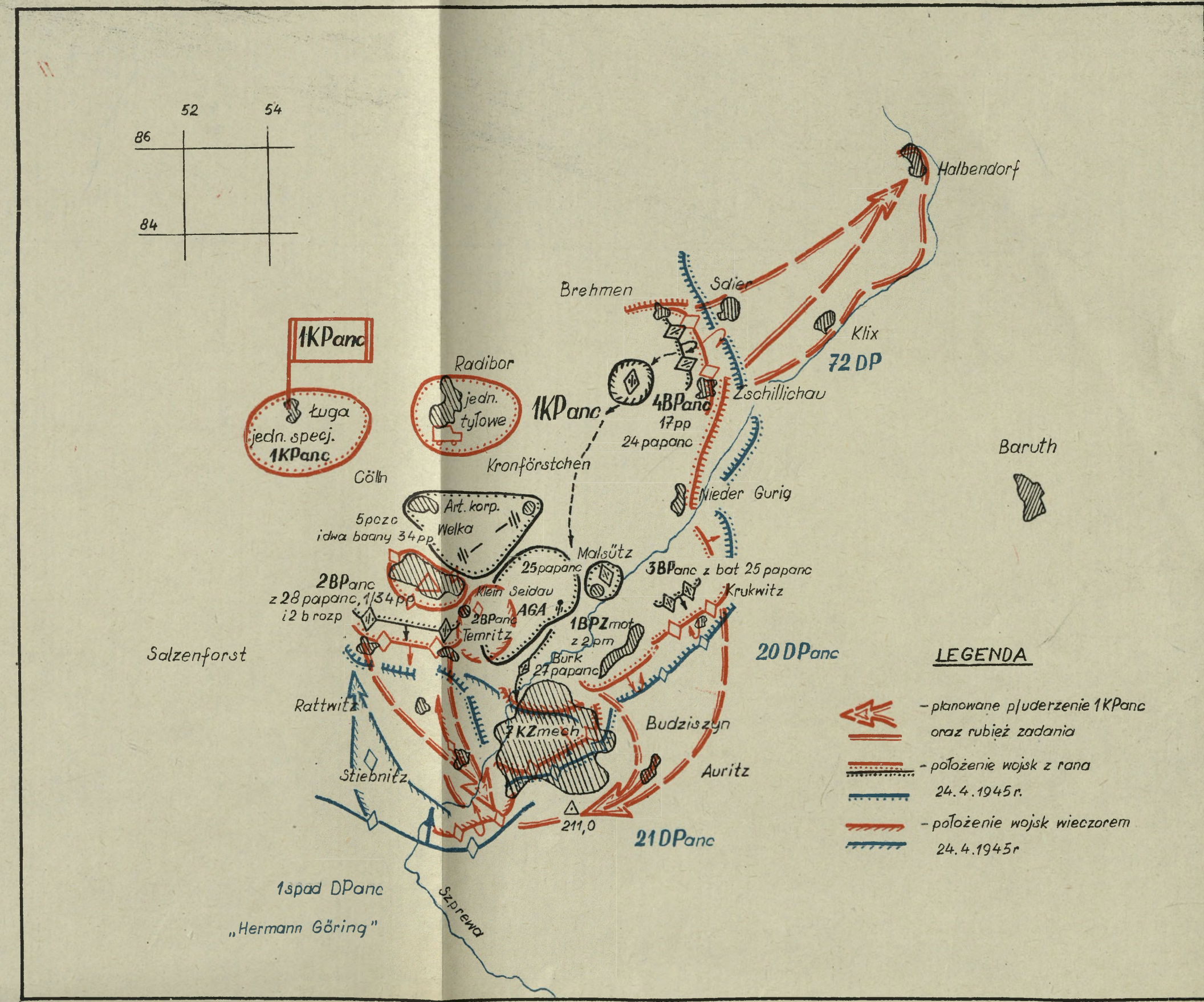
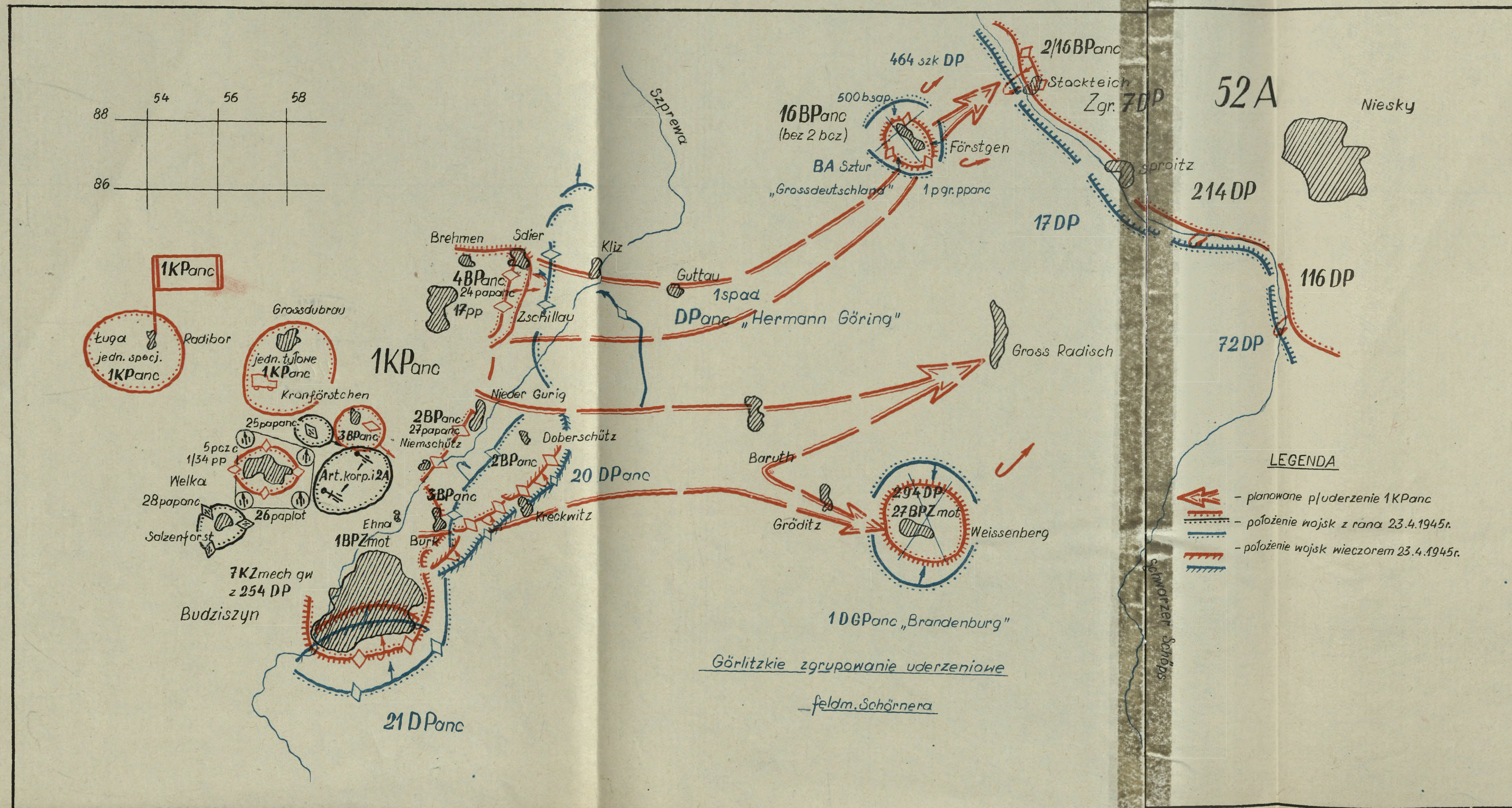

PRZECIWUDERZENIA 1KPanc POD BUDZISZYNYM (23 i 24.4.1945r.)

Mapa 1: 100 000

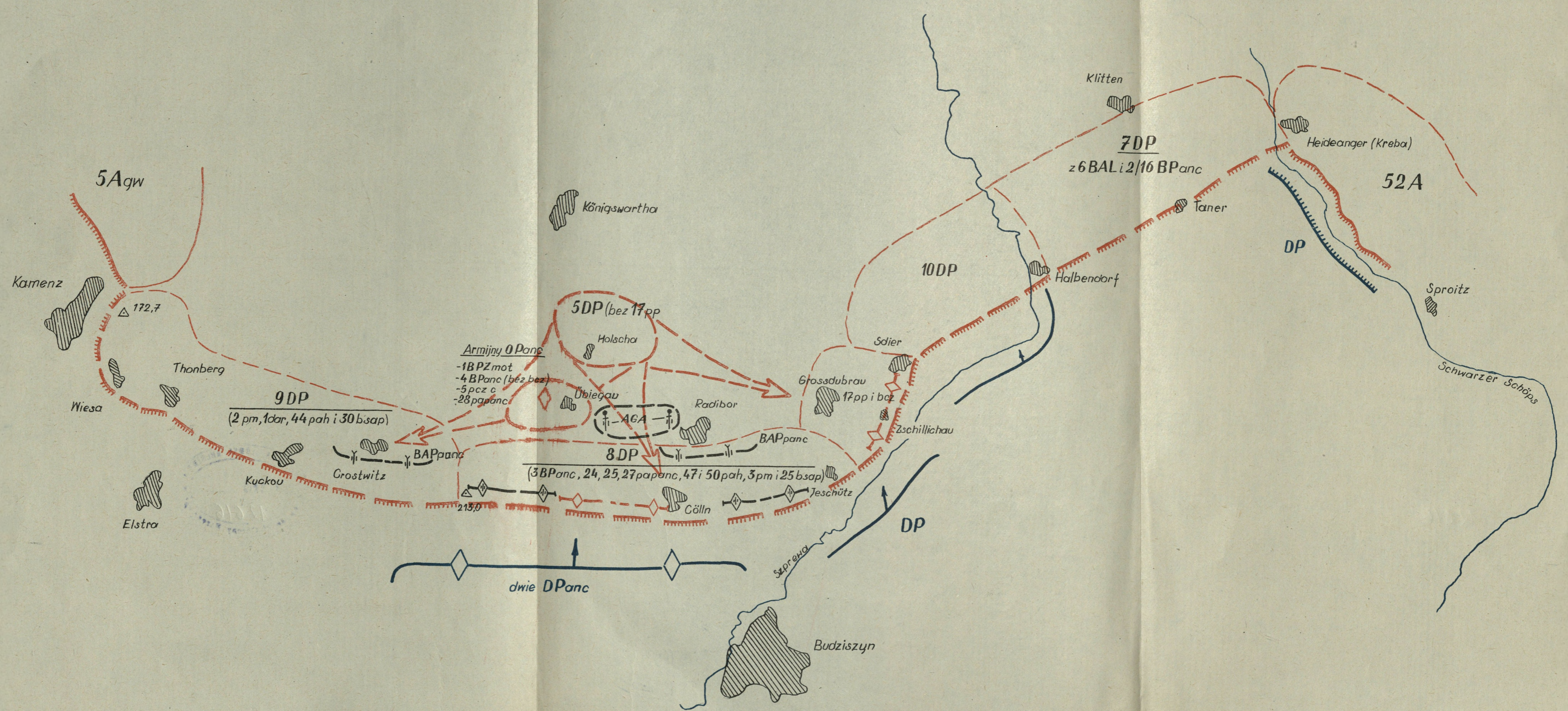
a) Przeciwuderzenie z nad Szprewy w kierunku wschodnim (23.4.1945r.)

b) Przeciwuderzenie z rejonu Budziszyna w kierunku południowym

DECYZJA DOWÓDCY 2 ARMII WP - ORGANIZACJA OBRONY STAŁEJ (25i26.4)

(Mapa 1:100 000)

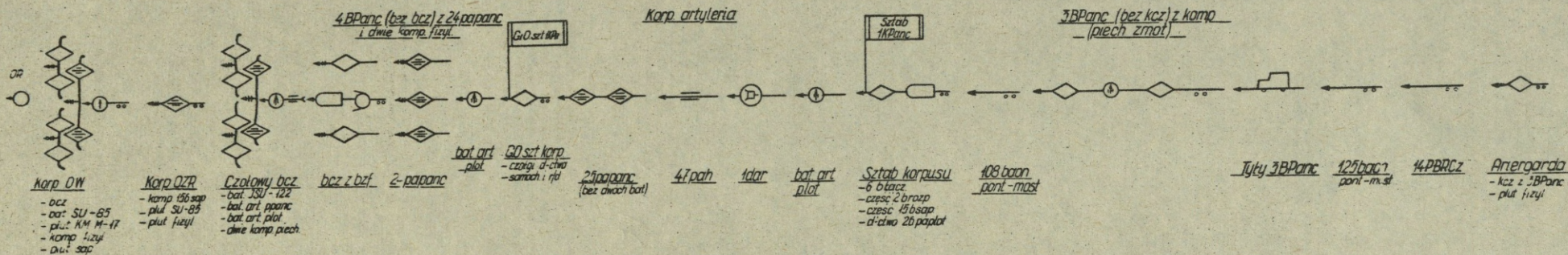

zwei 48

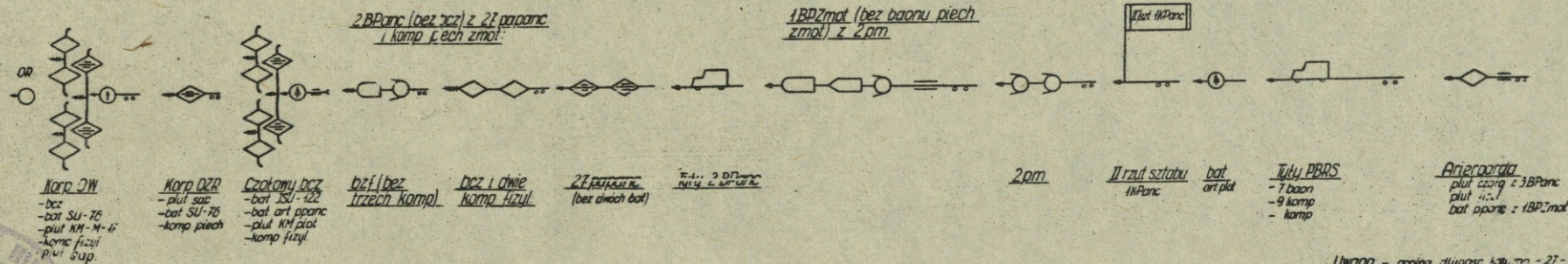
Schemat nr 48

UGRUPOWANIE 1KPanc PODCZAS WEJŚCIA W WYŁOM

Północna marszruta

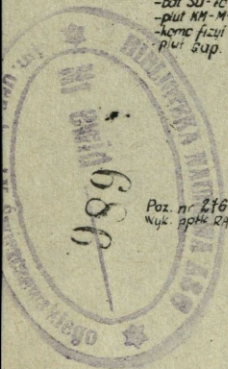

Południowa marszruta

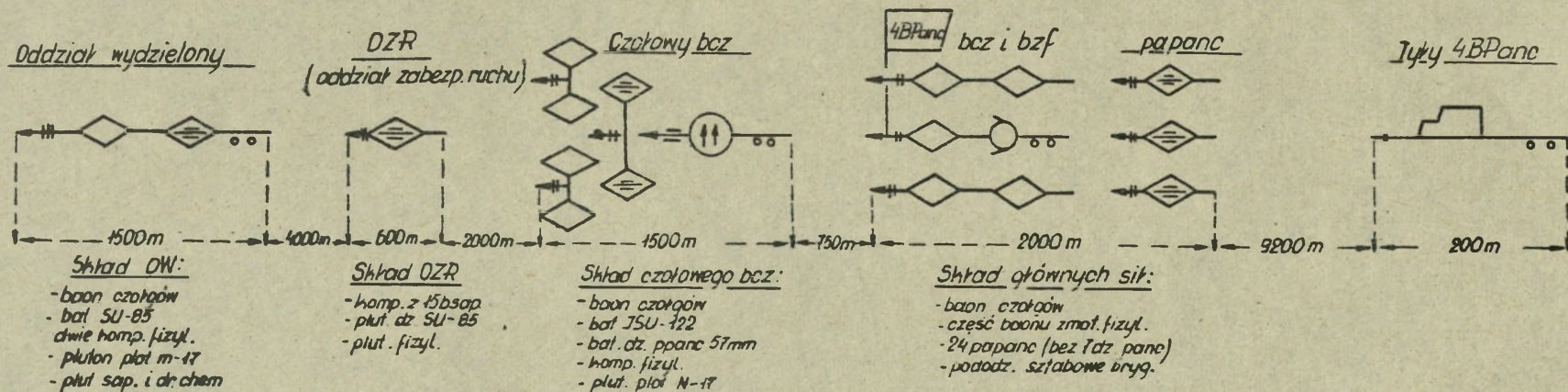
Uwaga - odleglosc kolumn - 27-30km
- odstepy miedzy jednostkami 150-250m
- OP - działaly 12-15 km od głównych sil korpusu
- DW - działaly ok. 7 km od głównych sil korpusu
- OZR - działaly 2 km od głównych sil korpusu
- Arriergarda mierzony w odleglosi 300 m od jezd tyłowych
- Ugrupowanie organow zwiadowczych korp przedstawia schemat nr 32

Poz. nr 2164/WN
Wyk. pphk RAZNIKIEWICZ

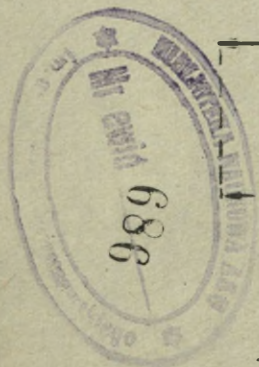
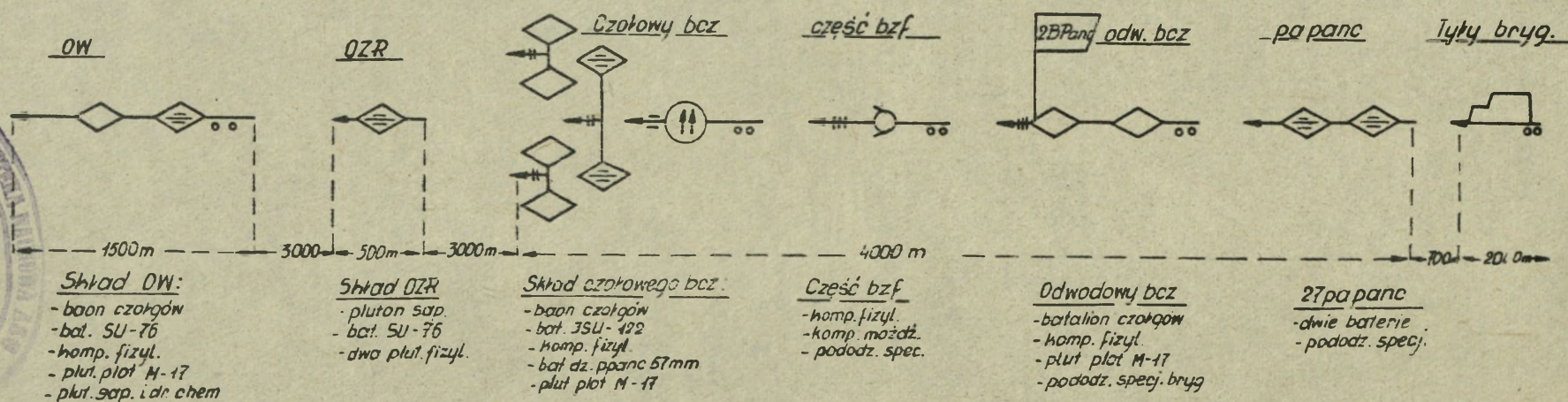

UGRUPOWANIA MARSZOWE KORPUŚNYCH BPanc PODCZAS WCHODZENIA DO BITWY

a) ugrupowanie marszowe 4BPanc

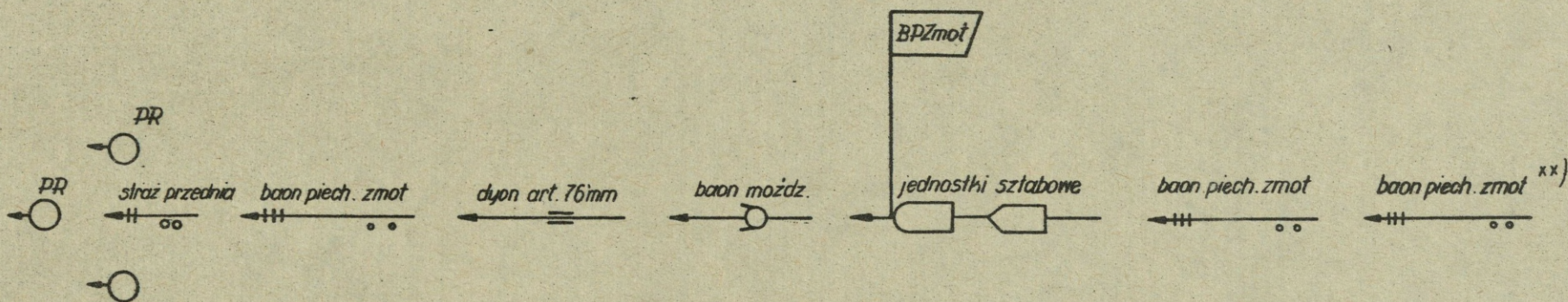

b) ugrupowanie marszowe 2BPanc

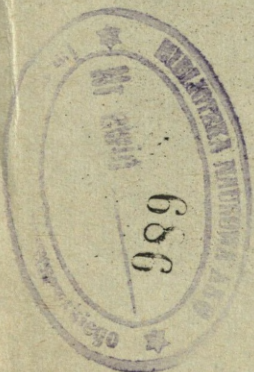
Schemat nr. 50

UGRUPOWANIE MARSZOWE 1BPZmot^{x)}

x) W czasie działań brygada maszerowała zwykle w drugim rzucie 1KPaac (za brygadą przemieszczała się 2pm). Ogólna długość kolumny wynosiła 11-13 km.

xx) Tyły maszerowały za głównymi siłami bryg. lub razem z jednostkami harpuśnymi.

46

Szkie nr. 46

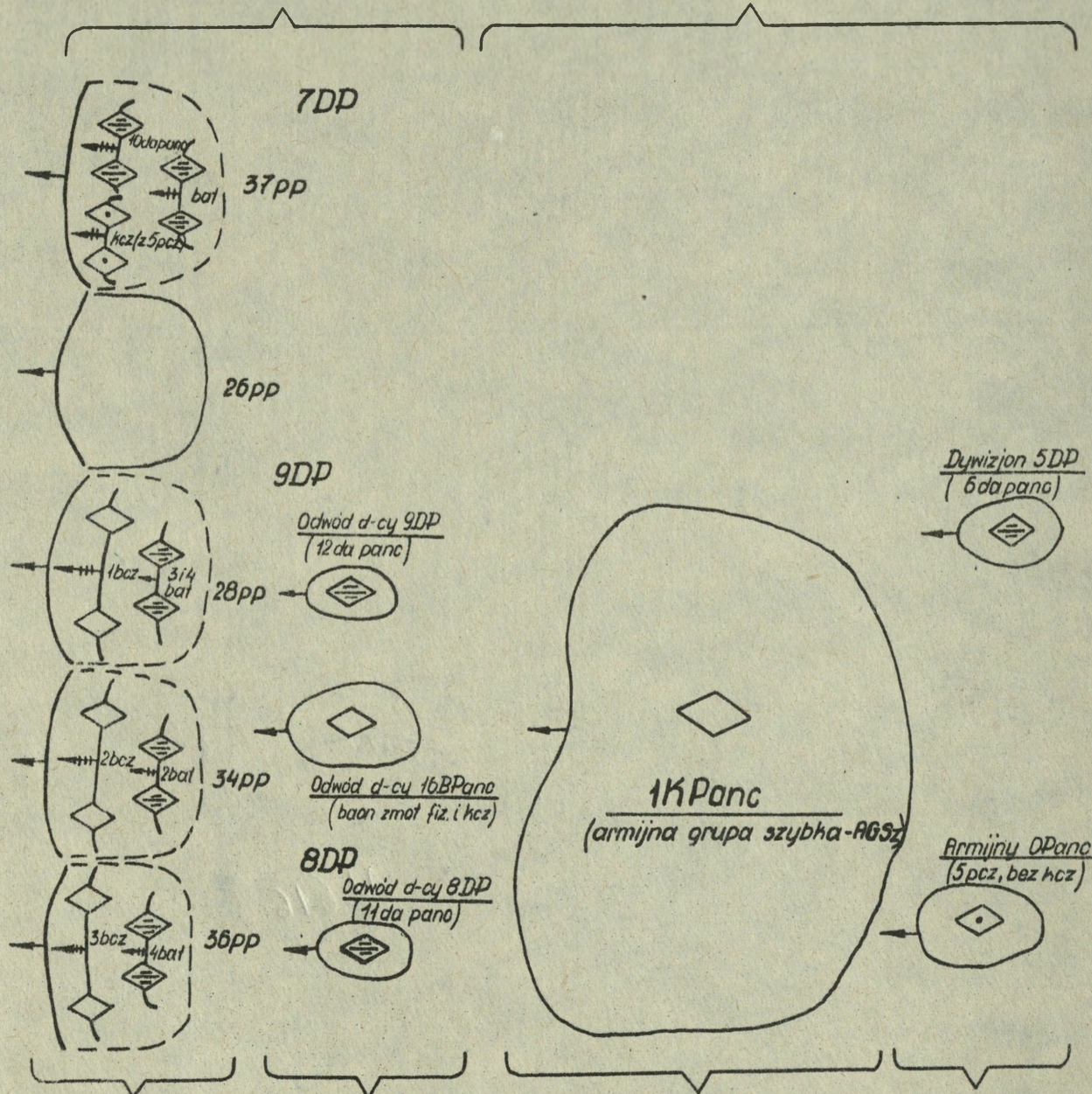
UGRUPOWANIE ZACZEPNE WPanc i Zmot 2 ARMII (16.4. 1945 r)

Rzut przetamania:

- 8 baonów panc i zmot
- 129 wozów bojowych

Rzut rozwinięcia powodzenia:

- 21 baonów panc i zmot
- 302 wozy bojowe

Grupy wozów bojowych BWP

- 5 baonów panc.
- 93 wozy bojowe

Oddwoy d-ców DDiBPanc

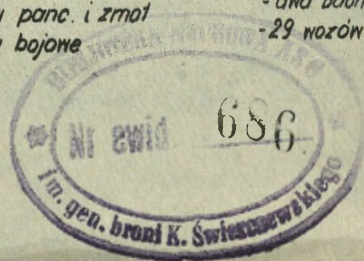
- 3 baony panc i zmot
- 36 wozów bojowych

Armijna grupa szybka:

- 19 baonów panc. i zmot
- 275 wozy bojowe

Oddwoy armijne:

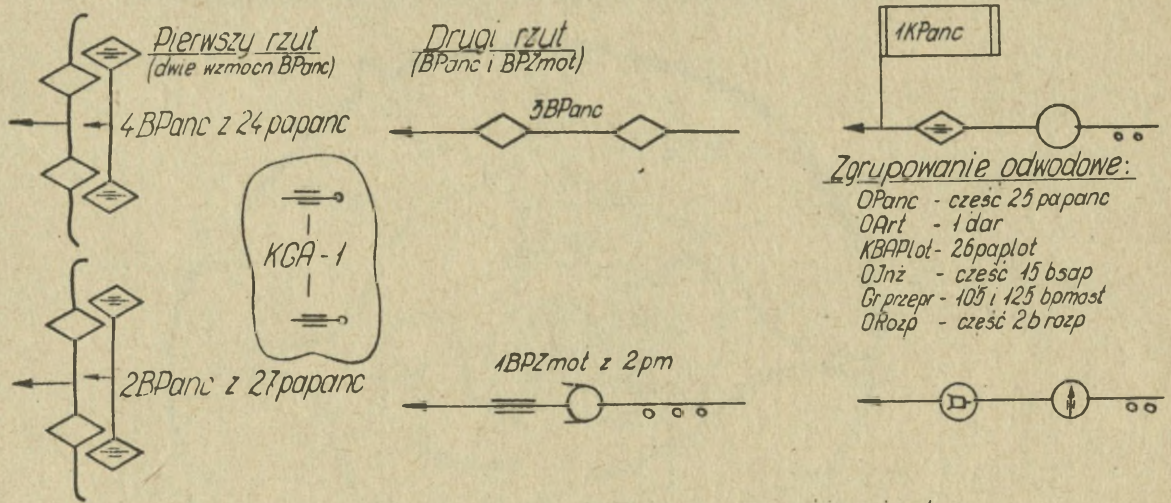
- dwa baony panc
- 29 wozów bojowych

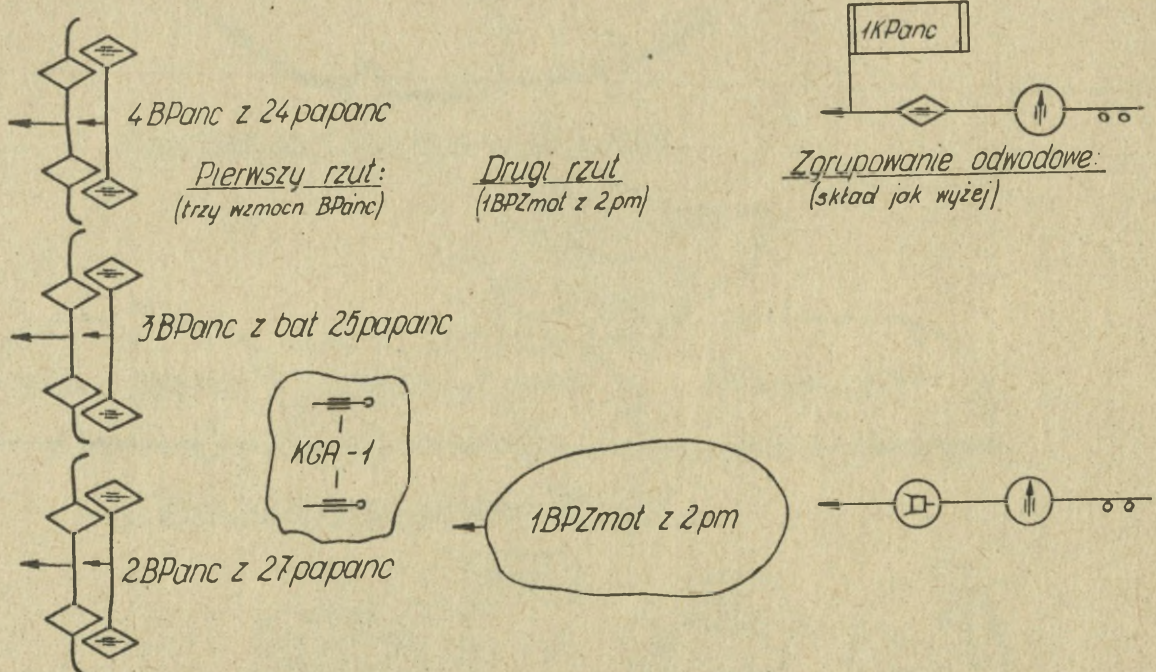
Schemat nr 81

PRZYKŁADOWE WARIANTY UGRUPOWANIA ZACZEPNEGO 1KPanc

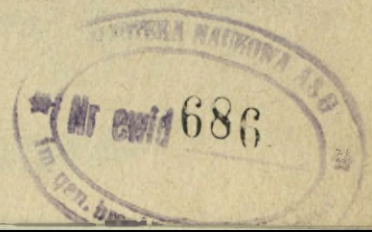
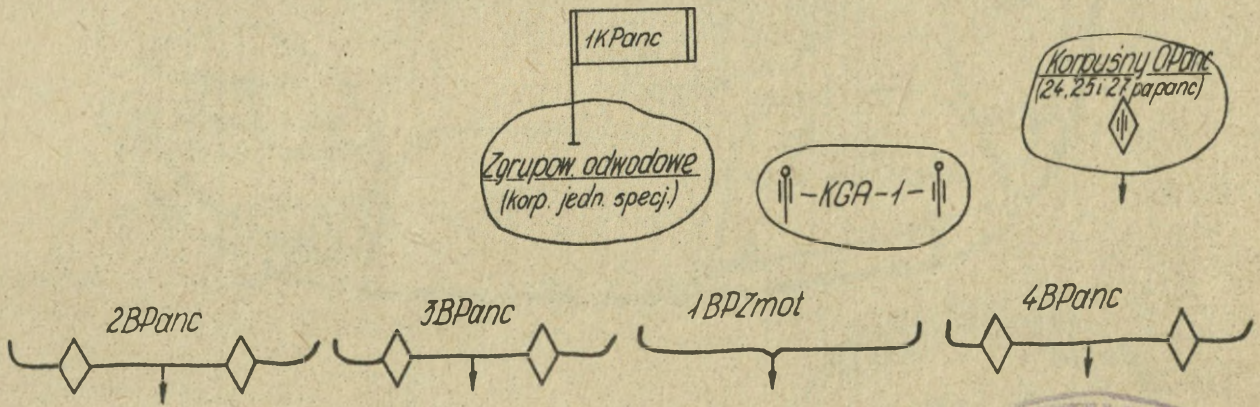
a) Ugrupowanie zaczepne 1KPanc w dwa rzuty - pierwszy wariant

b) Ugrupowanie zaczepne 1KPanc w dwa rzuty - drugi wariant

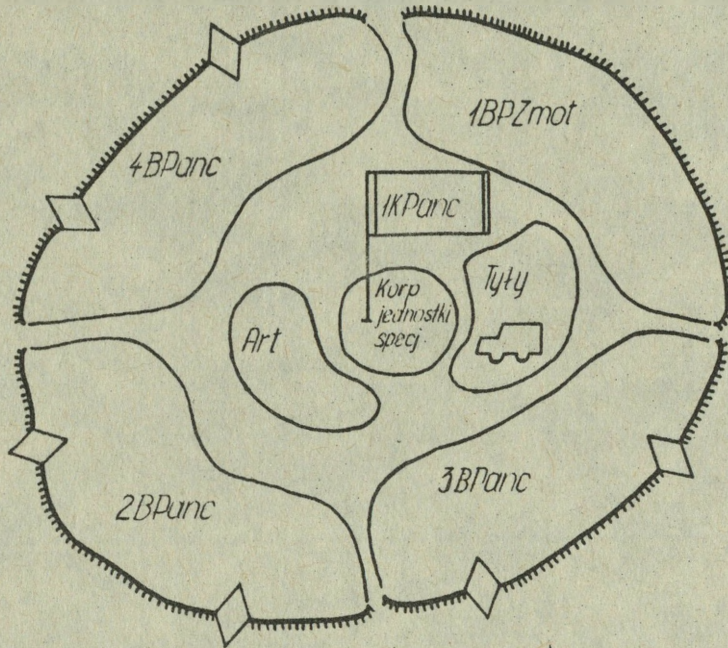

c) Ugrupowanie zaczepne 1KPanc w jednym rzucie.

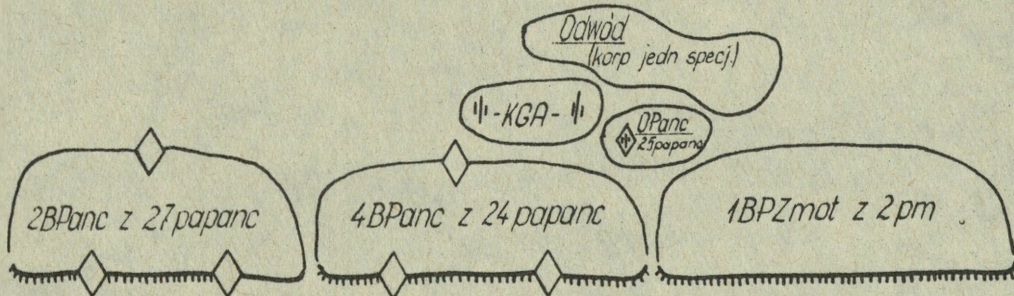

PRZYKŁADOWE WARIANTY UGRUPOWANIA OBRONNEGO 1 KPanc

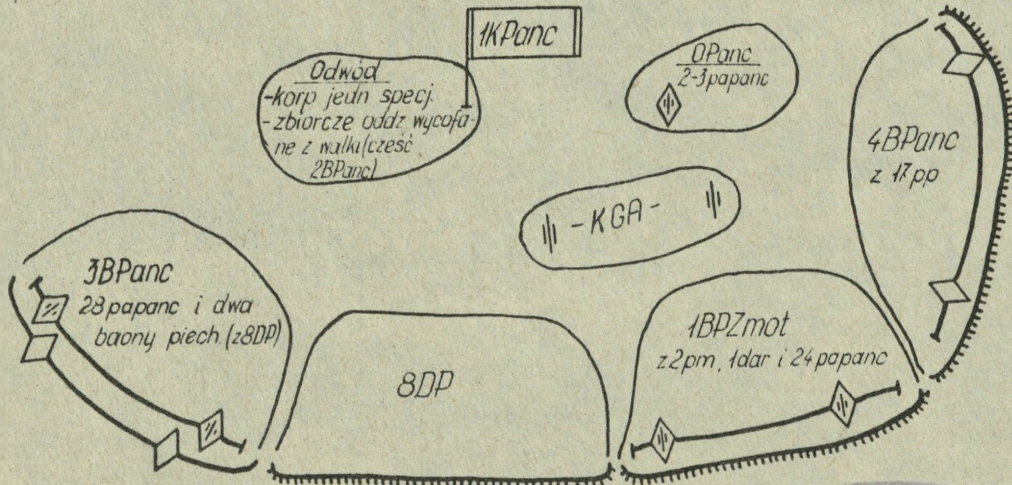
a) W rejonach wyjściowych - przed wejściem do bitwy (16/17 i 21/22.4)

b) W czasie walk pod Niesky (20.4.1945r)

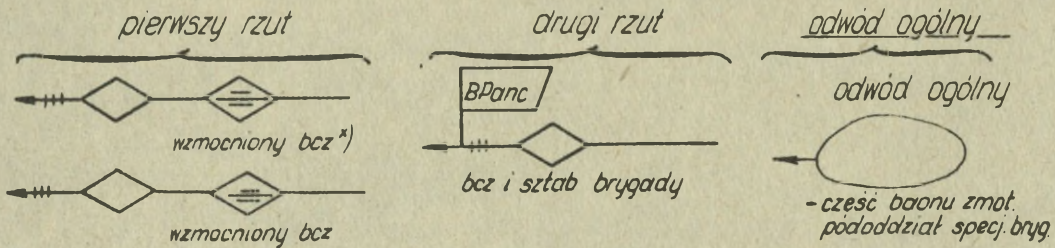
c) Podczas obrony ruchowej (25 - 27.4)

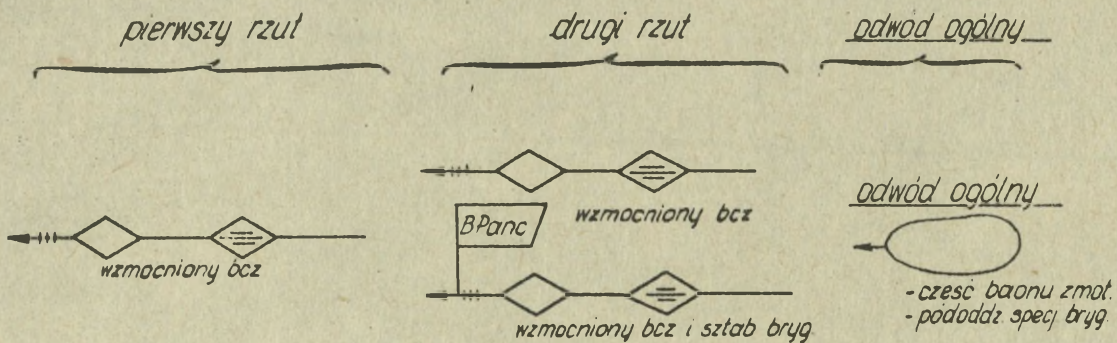
Schemat nr 83

UGRUPOWANIA ZACZEPNE BRYGAD PANCERNYCH

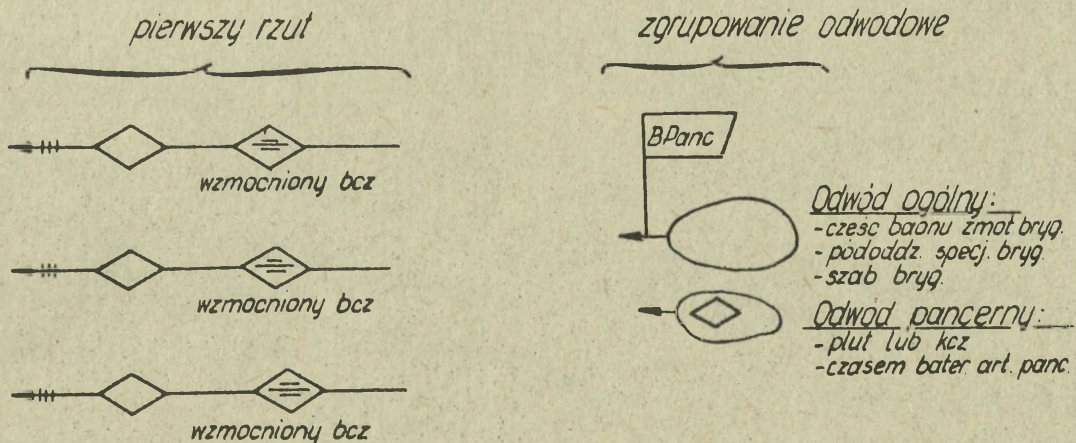
a) Ugrupowanie zaczepne w dwa rzuty, zwane - „katem w przód”

b) Ugrupowanie zaczepne w dwa rzuty, zwane - „rombem”

c) Ugrupowanie zaczepne w jednym rzucie, zwane - „linia”

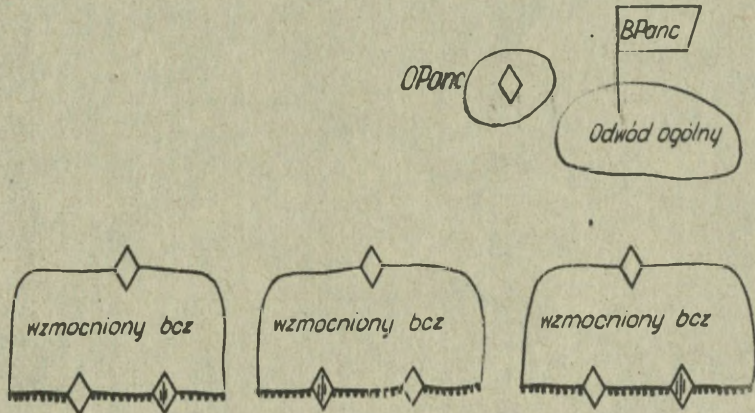

^{x)} Uwaga - bcz otrzymywał zwykle:
- jedna lub dwie komp. fizyl.
- baterie artylerii pancernej.

UGRUPOWANIA OBRONNE BPanc

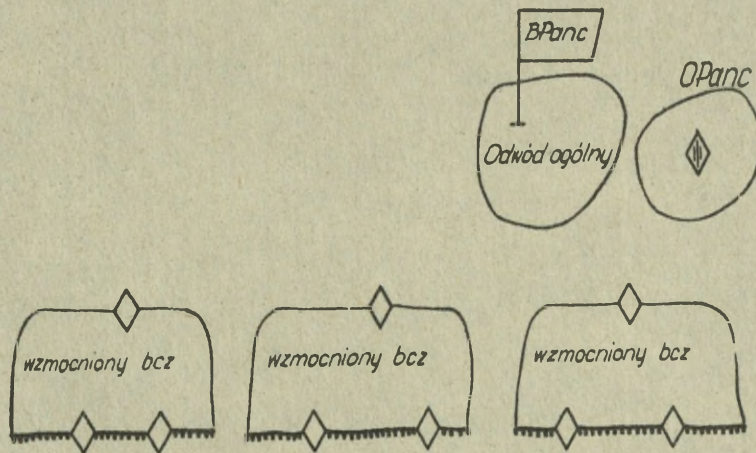
a) Ugrupowanie w jednym rzucie (pierwszy wariant):

- Odwody:
odwód ogólny:
 - część baonu fizyl.
 - pododdz. specjalne.
odwód pancerny:
 - pl. lub komp. czołgów
 - pa panc
 - kilka komp. piech.

- Pierwszy rzut:
 - trzy bataliony czołgów
 - pa panc
 - kilka komp. piech.

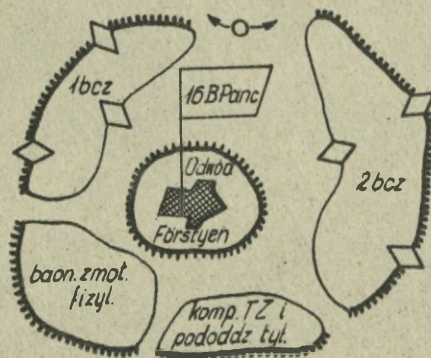
b) Ugrupowanie w jednym rzucie (drugi wariant):

- Odwody:
odwód ogólny:
 - część baonu fizyl.
 - pododdz. specj.
odwód pancerny:
 - pa panc

- Pierwszy rzut:
 - trzy bat. czołgów.
 - kilka komp. piech.

c) Ugrupowanie 16 BPanc w okrazeniu pod Förstjen:

- Pierwszy rzut okrażny:
 - dwa bataliony czołgów
 - baon zmot. fizylierów
 - oddział zbiorczy
 (komp. tech. zab. i pododdz. tylowe)

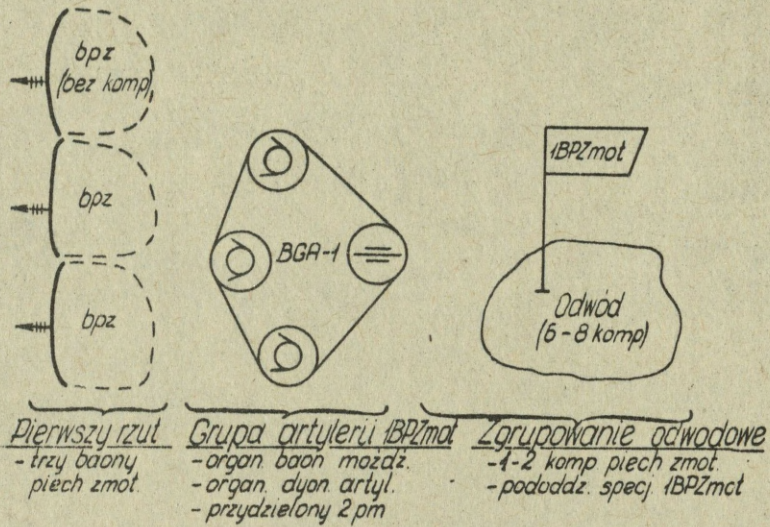
- Odwód d-cy 16 BPanc:
 - komp. dowódz.
 - komp. plot. KM
 - bat. art. ppanc 57mm

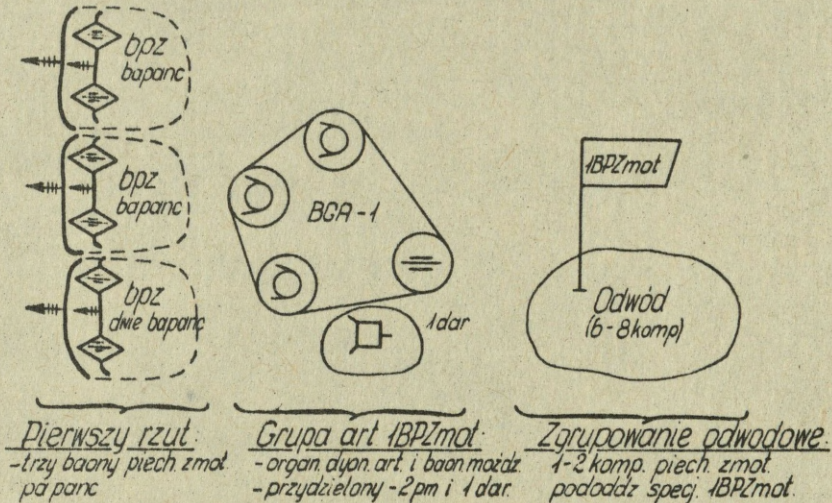
Schemat nr 85

UGRUPOWANIE BOJOWE 1BPZmot:

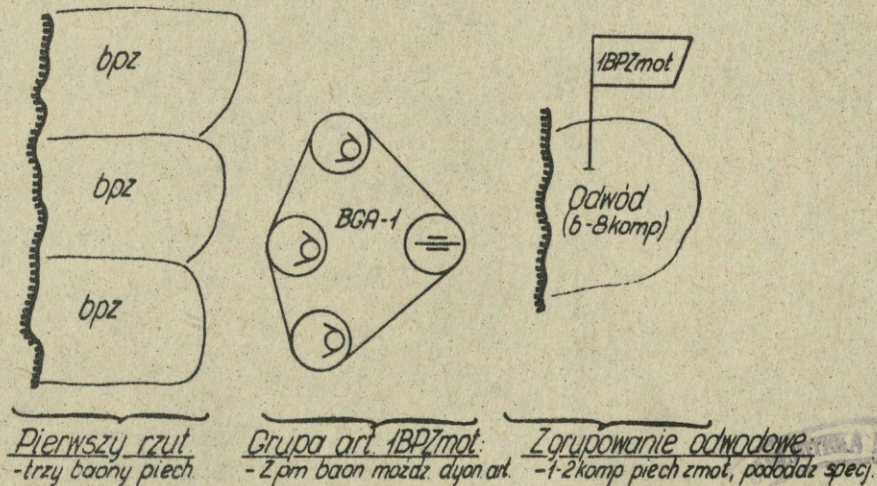
a) Ugrupowanie zaczepne 1BPZmot (pierwszy wariant)

b) Ugrupowanie zaczepne 1BPZmot (drugi wariant)

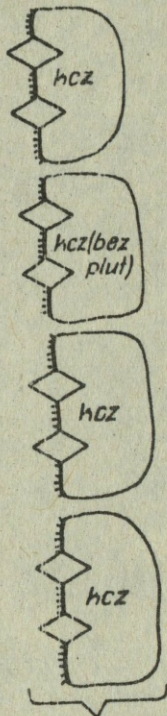

c) Ugrupowanie obronne 1BPZmot

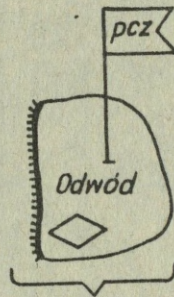

UGRUPOWANIE BOJOWE PUŁKU PANCERNEGO

a) Ugrupowanie pułku w jednym rzucie:

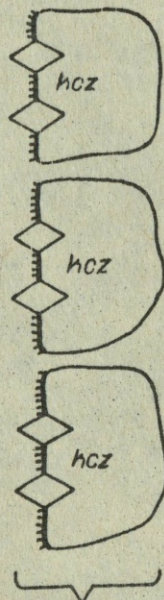
Pierwszy rzut
- cztery hcz
- homp. fizyl.

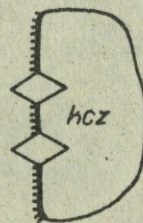
Odwód d-cy pcz:
- pododdz. specj. pcz
- plut. czotgow

Uwaga! ugrupowanie papanc było identyczne

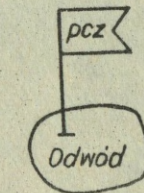
b) Ugrupowanie pułku w dwa rzuty:

Pierwszy rzut
- trzy hcz
- oh homp. fizyl.

Drugi rzut
- jedna hcz
- plut. fizyl.

Odwód d-cy pcz
- pododdz. specj.

Uwaga! ugrupowanie papanc było identyczne

Zestawienie stanu sił i środków WPanc i Zmot 2 armii po operacji łubuskiej
/ 5.5.1945 r./

Nazwa jednostki	Stan osobowy ^x				Uzbrojenie strzeleckie						Wozy bojowe ^{xx}					Pojazdy opanc.		Artyleria						Samochody	Uwagi		
	oficerowie	podoficerowie	szereg.	razem	kbk	pm	RM	CM	KM	Plot	ppanc	czołgi		działa panc.			Transp.	Samoch. panc.	moźdz.		armaty					Wyrz. M-12	
												T-34	IS-2	ISU-152	SU-85	SU-76			82	120	37	45	57				76
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26		
d-wo korp.																											
1 jego jedn.	106	69	73	248	4	50	2	-	-	-	-	-	-	-	-	xxx/	xxx/	-	-	-	-	-	-	-	9		
1 BPZmot	239	647	1173	2059	475	1870	96	18	9	60	-	-	-	-	-	-	-	26	6	-	-	-	-	-	128		
2 BPanc	177	258	381	816	302	486	18	4	-	-	17/5	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	71		
3 BPanc	219	422	490	1131	303	495	22	4	-	3	26/7	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	-	-	-	70		
4 BPanc	202	371	503	1076	301	520	20	4	-	2	31/4	-	-	-	-	-	-	5	-	-	-	2	-	-	60		
24 papanc	51	152	78	281	103	94	1	-	-	-	-	-	-	6/7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	22		
25 papanc	75	140	120	335	38	151	2	1	-	4	-	-	12	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	34		
27 papanc	49	89	56	194	91	38	-	-	-	-	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-	-	-	-	19		
1 dar	19	55	125	199	84	78	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	47		
2 pm	63	158	307	528	280	195	-	-	-	36	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33	12	-	-	-	55		
26 paplot	43	98	234	375	106	190	-	-	16	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	32		
2 brozop	36	126	214	376	107	333	27	2	-	10	8/1	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	4	-	-	16		
Razem w 1 KPanc	1279	2585	3754	7618	2194	4508	188	33	27	123	82/17	-	12	6/7	11	39/12	21/3	43	39	12	6	14	9	8	563		
Jedn. organ. 2 A																											
16 BPanc	75	335	290	700	439	522	-	-	9	18	21	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	26		
5 pczc	65	89	128	282	101	122	1	-	-	1	-	8	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	28		
28 papanc	45	88	96	229	97	69	-	-	-	-	-	-	-	17	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	13		
jedn. tyłowe WPanc	7	8	30	45	30	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5		
Razem w jedn. arm.	192	520	544	1256	567	618	1	-	9	19	21	8	-	17	-	1	1	-	-	-	-	-	4	-	635		
Dyw. jedn. pancerne																											
6 dapanc	36	47	45	128	52	60	-	-	-	-	-	-	-	-	8/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4		
10 dapanc	27	42	60	129	70	50	-	-	-	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6		
11 dapanc	25	46	46	117	50	52	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5		
12 dapanc	30	40	44	114	40	42	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1		
Razem w jedn. dyw.	118	175	195	488	212	204	-	-	-	-	-	-	-	-	27/1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	16		
Ogółem w WPanc i Zmot 2 armii	1589	3280 ³	4493	9362	2973	5330	189	33	36	142	103/17	8	12	23/7	38/1	40/12	22/3	43	39	12	6	14	13	8	651		

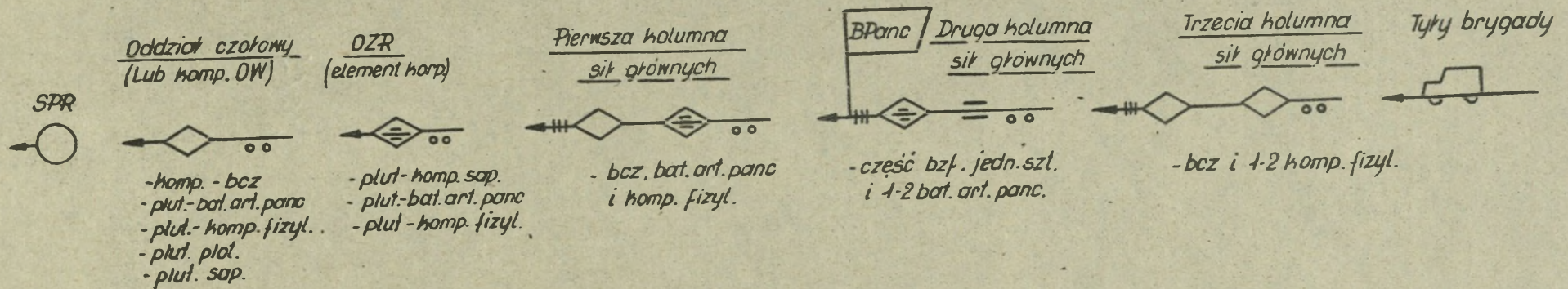
Straty w ludziach /zabitych, rannych i zaginionych/ oraz w sprzęcie w dniach od 16.4 - 5.5.1945 r.

Zestawienie strat	668	1249	2088	4005	1065	645	61	36	-	79	155	13	9	11	34	45	4	9	3	4	6	2	3	-	333
-------------------	-----	------	------	------	------	-----	----	----	---	----	-----	----	---	----	----	----	---	---	---	---	---	---	---	---	-----

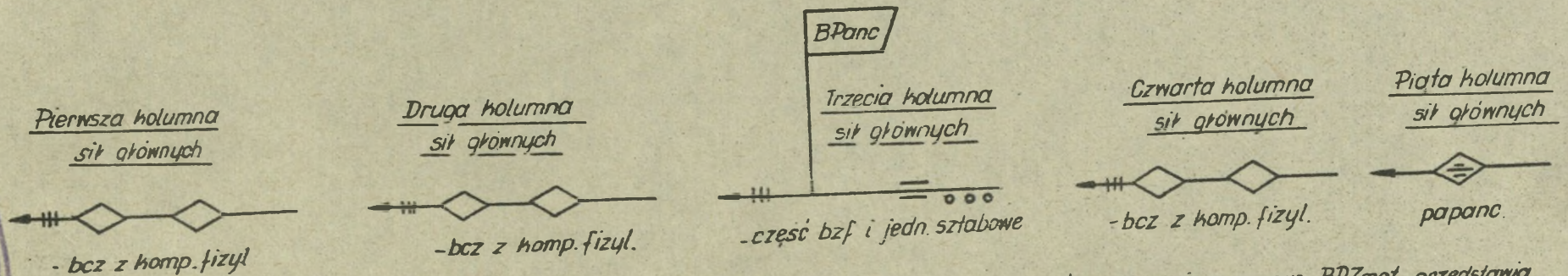
Schemat nr 80

UGRUPOWANIE MARSZOWE KORPUŚNYCH BPanc i BPZmot x)

a) ugrupowanie brygady maszerującej w pierwszym rzucie 1kPanc^{xx}

b) ugrupowanie brygady maszerującej w drugim rzucie 1kPanc^{xxx}

x) Ugrupowanie marszowe BPZmot przedstawia schemat nr 50.

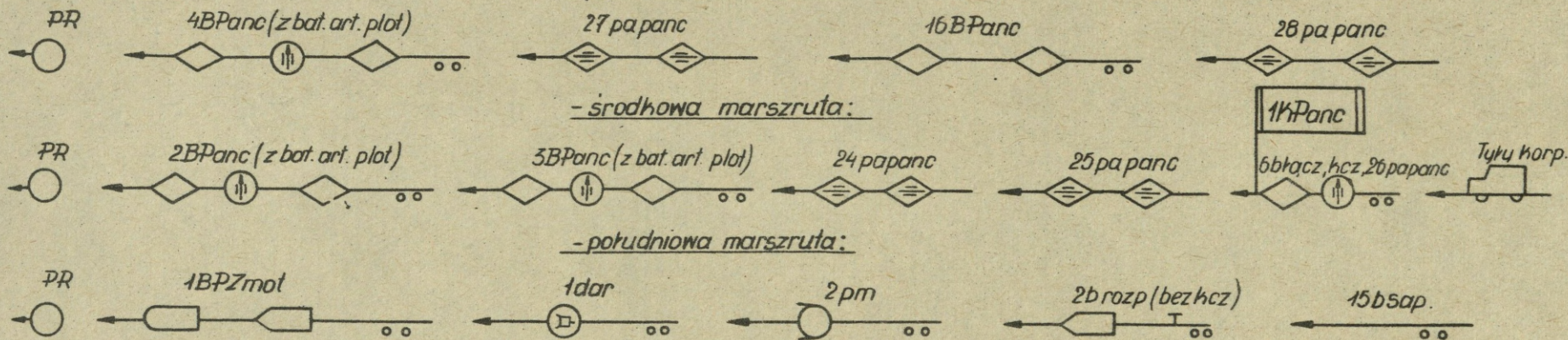
xxx) Ogólna długość kolumn dochodziła do 4km.

UGRUPOWANIE MARSZOWE 1kPanc

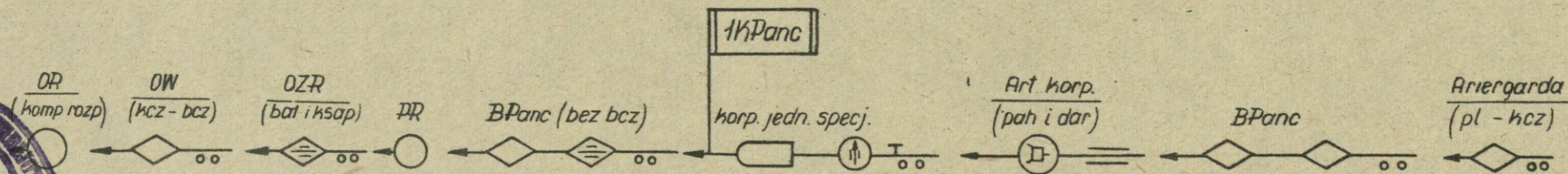
a) W czasie przegrupowania z Oleśnicy pod Bolesławiec

- północna marszruta:

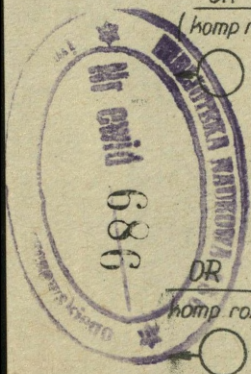
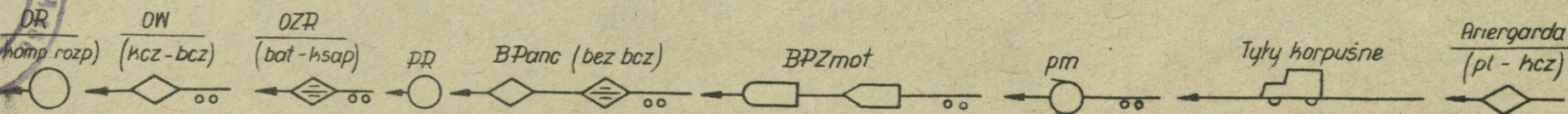

b) W czasie przegrupowania na obszarach działań bojowych

- prawa (północna) marszruta:

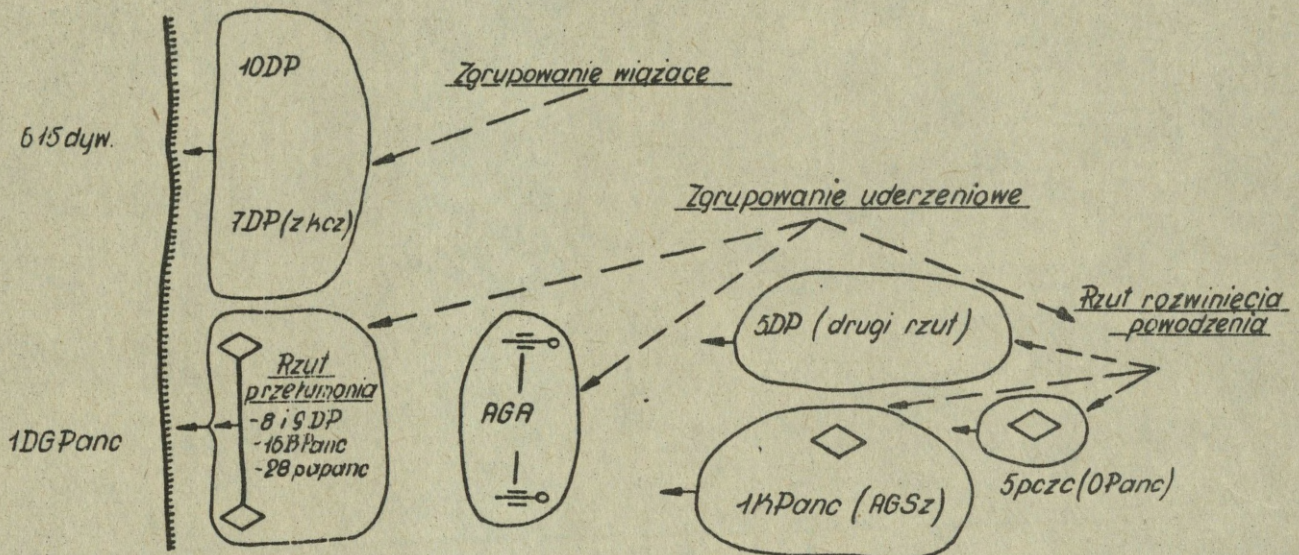
- lewa (południowa) marszruta:

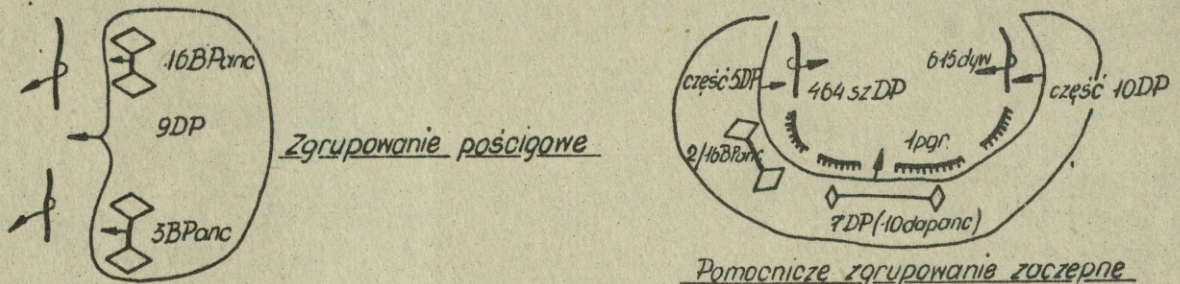
Schemat nr 73/I

ARMIJNE ZGRUPOWANIA BOJOWE WPanc i Zmot:

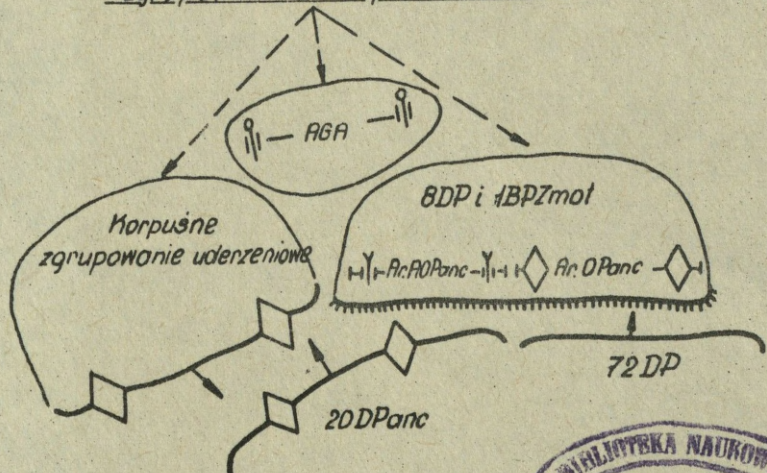
a) W czasie walk nad Nysą Łużycką

b) Podczas przeciwuderzenia nieprzyjaciela pod Nieszą

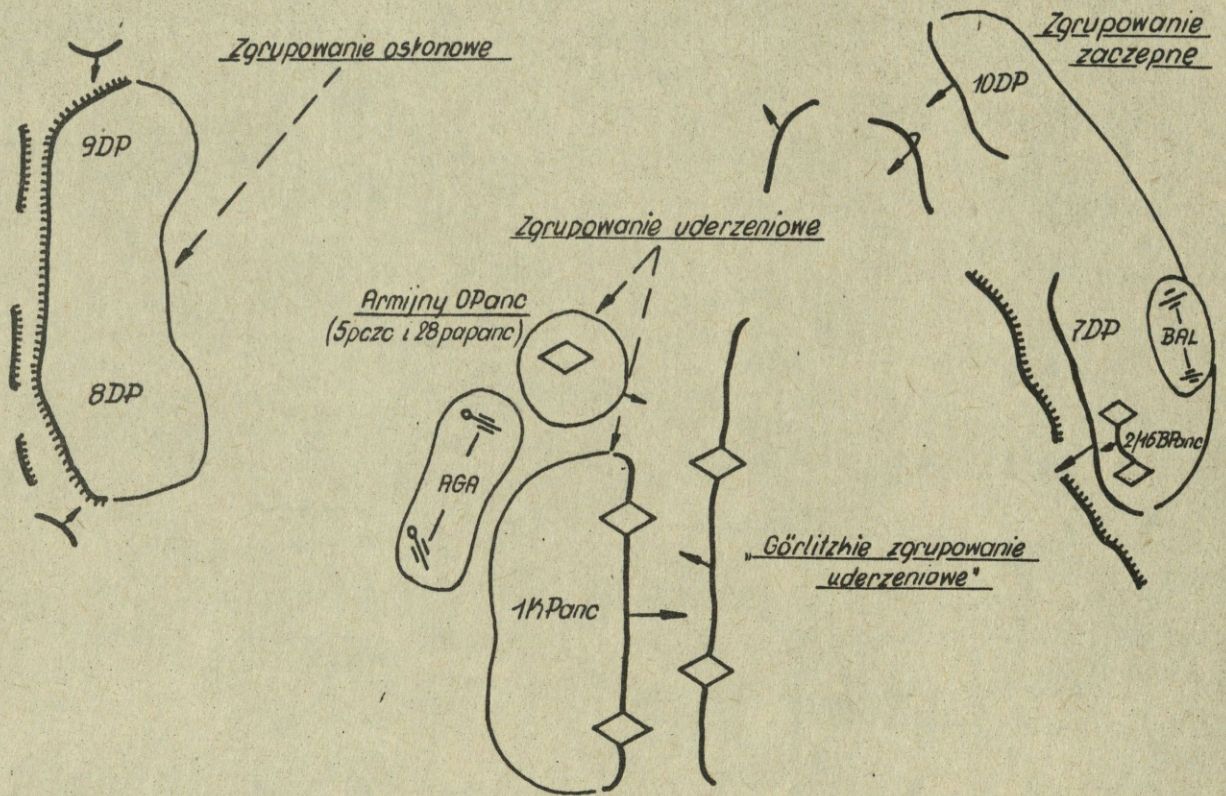

Zgrupowanie zaczepno - obronne

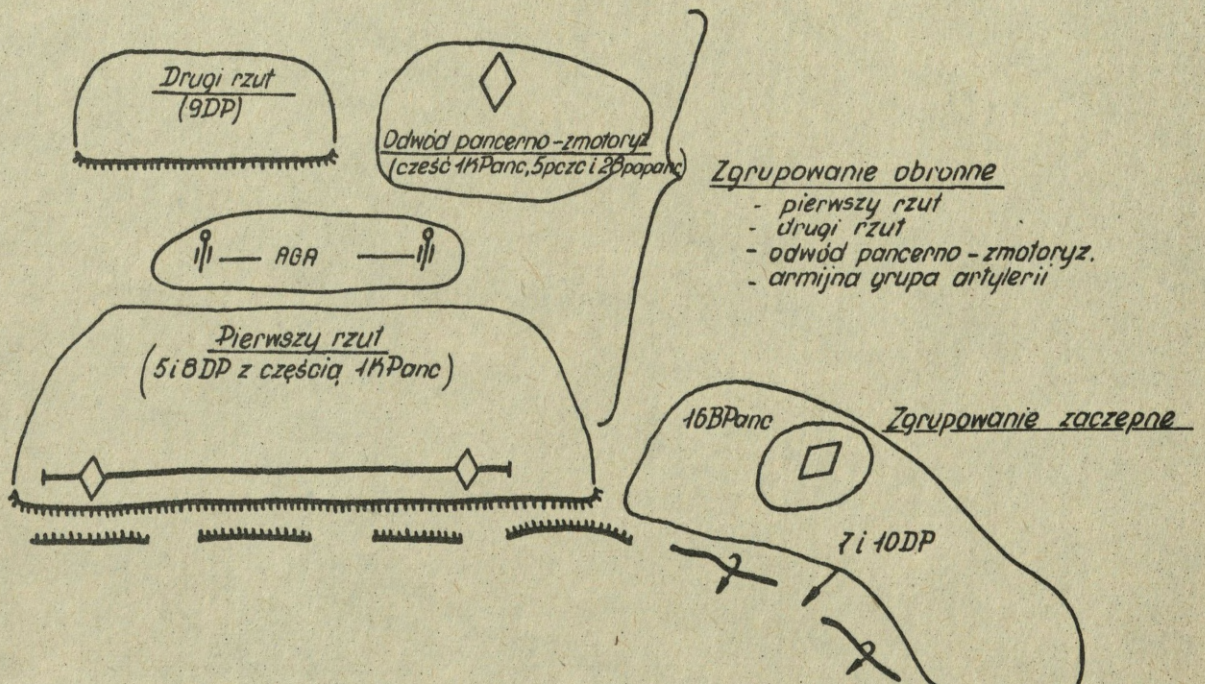

ARMIJNE ZGRUPOWANIA BOJOWE WPanc i Zmot:

c) W okresie przeciwwuderzenia nieprzyjaciela pod Budziszynem

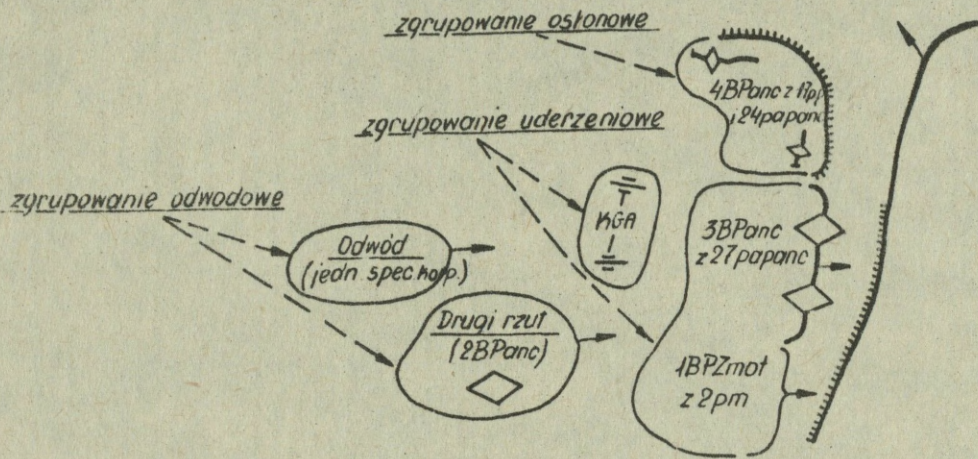
d) W czasie walk pod Königswartha

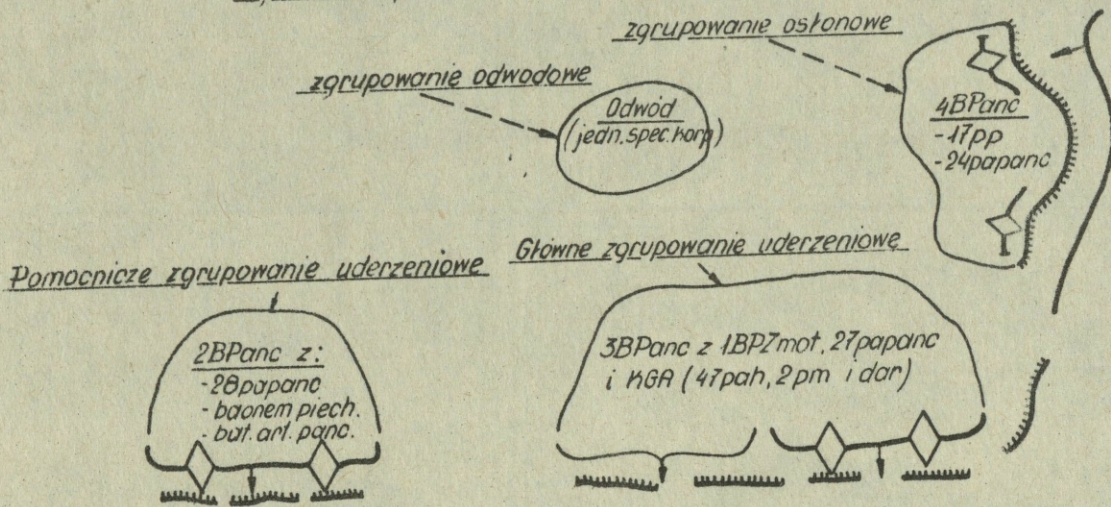
Schemat nr 74/II

KORPUŚNE ZGRUPOWANIE BOJOWE WPanc i Zmot

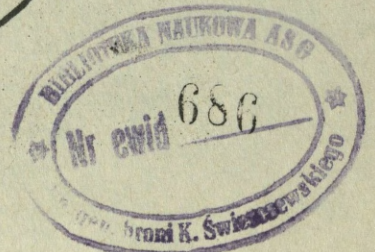
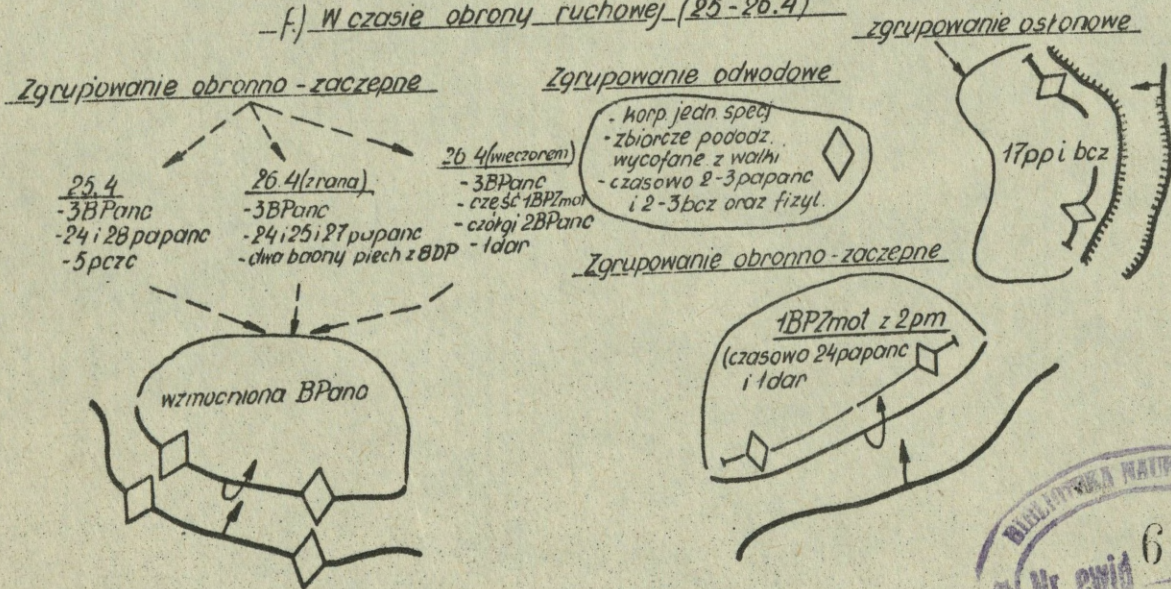
a) Podczas przeciwuderzenia znad Szprewy (23.4)

e) Podczas przeciwuderzenia w kierunku Budziszyna (24.4)

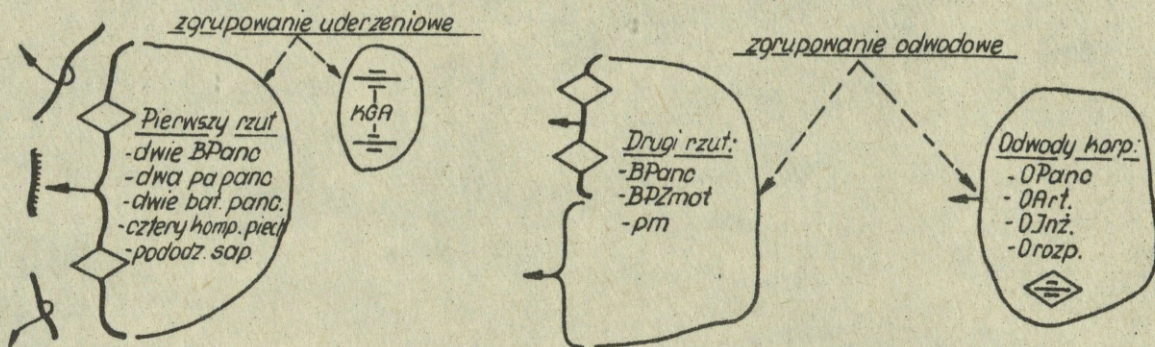

f.) W czasie obrony ruchowej (25-26.4)

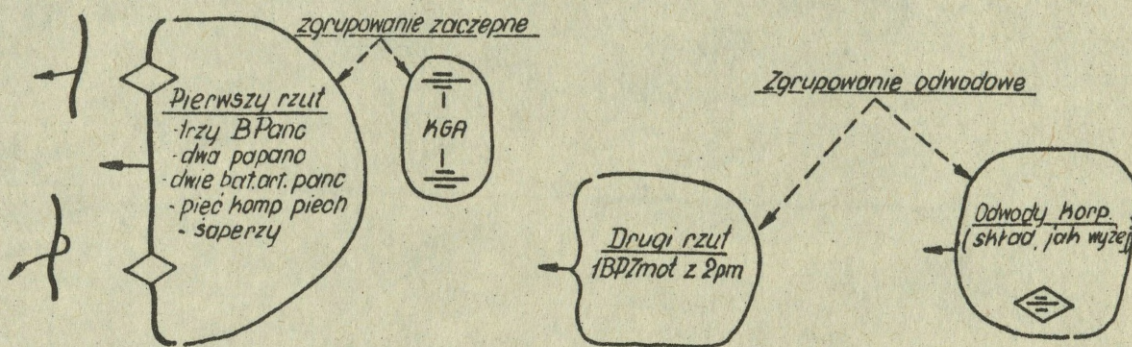

KORPUŚNE ZGRUPOWANIA BOJOWE WPanc i Zmot

a) Podczas wprowadzania 1KPan do bitwy (17.4)

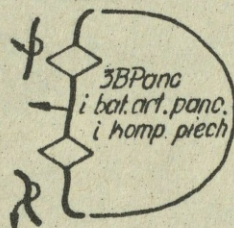

b) W czasie dotamywania taktycznej strefy obrony nieprzyjaciela (18.4)

c) W okresie przeciwwuderzenia nieprzyjaciela pod Niesky (19.4)

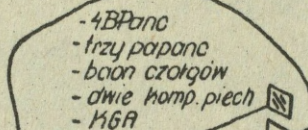
Zgrupowanie pociągowe
(oddział wydzielony)

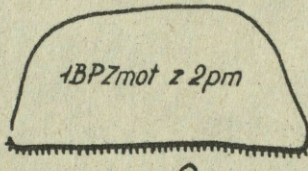
Zgrupowanie odwodowe

Odwód
(korp. jedn. spec.)

Zgrupowanie uderzeniowe

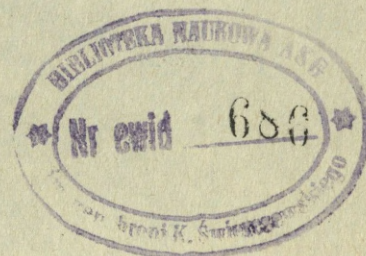

Zgrupowanie obronne

20DPanc

72DP

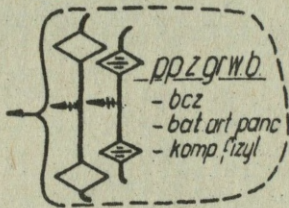
Schemat nr 75

DYWIZYJNE ZGRUPOWANIA BOJOWE WPanc i Zmot.

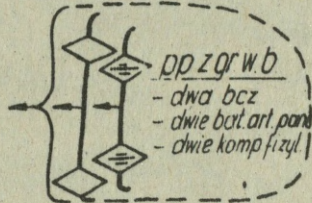
a) W działaniach zaczepnych:

- dywizyjne grupy wozów bojowych BWP

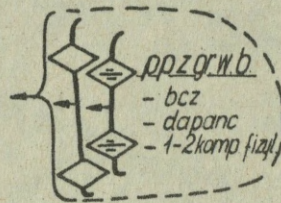
1) W8DP nad Nysa

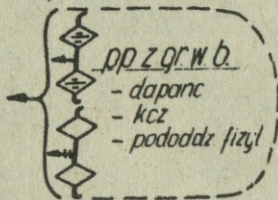
2) W5DP pod Rietsden

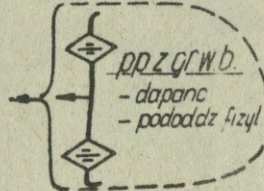
3) W7DP nad Schwarzer Schöps

4) W7DP nad Nysa

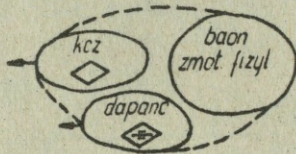

5) W kilku przypadkach w 7, 8 i 9 DP

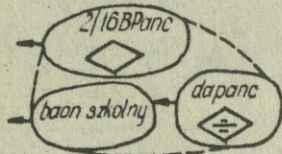

- dywizyjne zgrupowania odwodowe

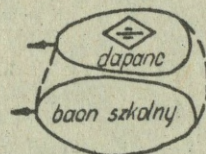
1) W3DP nad Nysa

2) W7DP nad Schwarzer Schöps

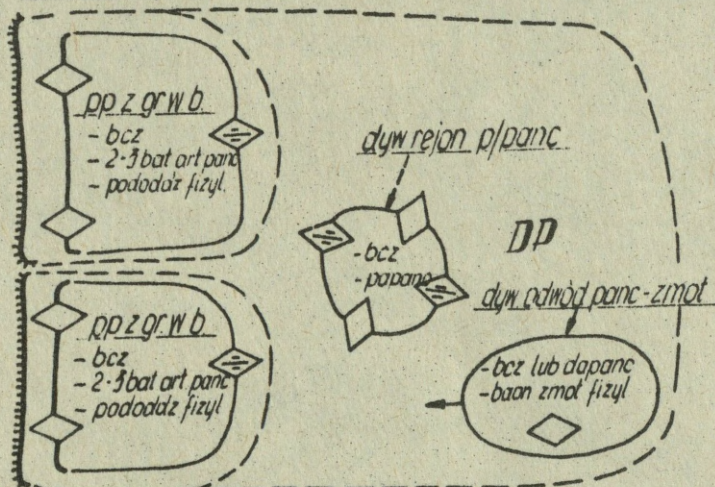

3) W kilku przypadkach (7DP)

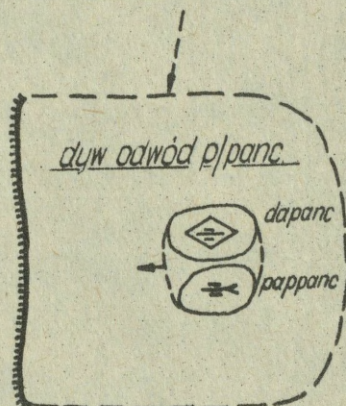

b) Podczas walk obronnych

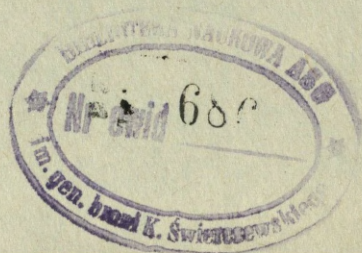
W walkach pod Königswartha^{x)}

W walkach pod Dreznem

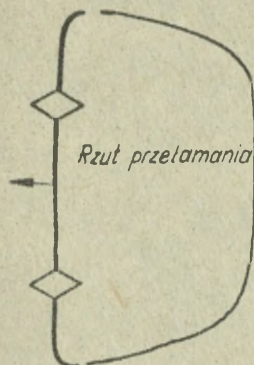

^{x)} W 5 i 8 DP występowały identyczne zgrupowania po dwie grupy w b BWP, dyw rejon p/panc i dyw odwód panc-zmot

UGRUPOWANIE OPERACYJNE WPanc i Zmot 2 ARMII.

a) Ugrupowanie w dwa rzuty (16-18.4.1945r.)

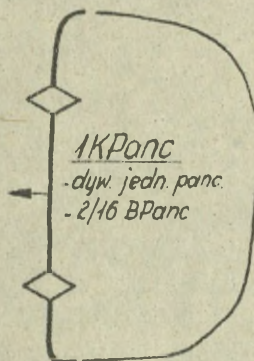

Pierwszy rzut WPanc i Zmot:
(8 baonów panc - zmot i 129 w.b.)
- jednostki pancerne BWP
(16 BPanc, 28pa panc, 10 da panc
i komp 5pcz)
- odwody 8 i 9 DP oraz 16 BPanc
(11 i 12 da panc, kcz i bzf 16 BPanc)

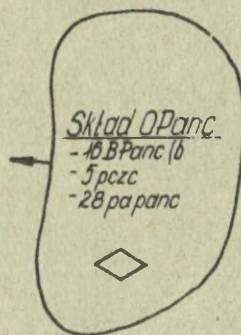

Drugi rzut WPanc i Zmot:
(21 baonów panc i Zmot i 302 w.b.)
- AGSz - 1KPanc
- OPanc - 5pczc
- 6 da panc z 5DP

b) Ugrupowanie w jednym rzucie (21/22.4.1945r.)

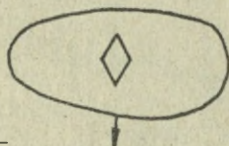
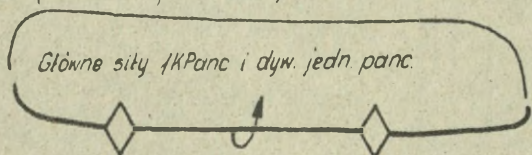
Pierwszy rzut WPanc i Zmot:
(24 baony panc - zmot)
- korp. zgrup. bojowe (4)
- jednostki panc BWP
- odwody dyw. i korp.

Armijny odwód panc - zmot:
(15 baonów panc - zmot)

c) Ugrupowanie w jednym rzucie w czasie obrony ruchowej.

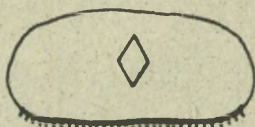
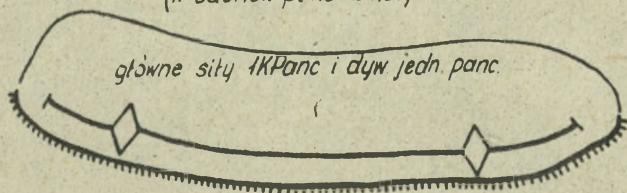
Pierwszy rzut WPanc i Zmot:
(15 baonów panc - zmot)

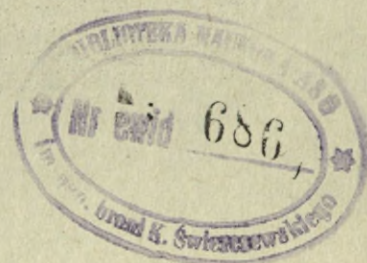
Armijny odwód panc - zmot:
(9 baonów panc - zmot i 43 w.b.)
- 1BPZmot i 4BPanc
- 5pczc i 28pa panc

d) Ugrupowanie w jednym rzucie podczas obrony stałej.

Pierwszy rzut WPanc i Zmot:
(17 baonów panc - zmot)

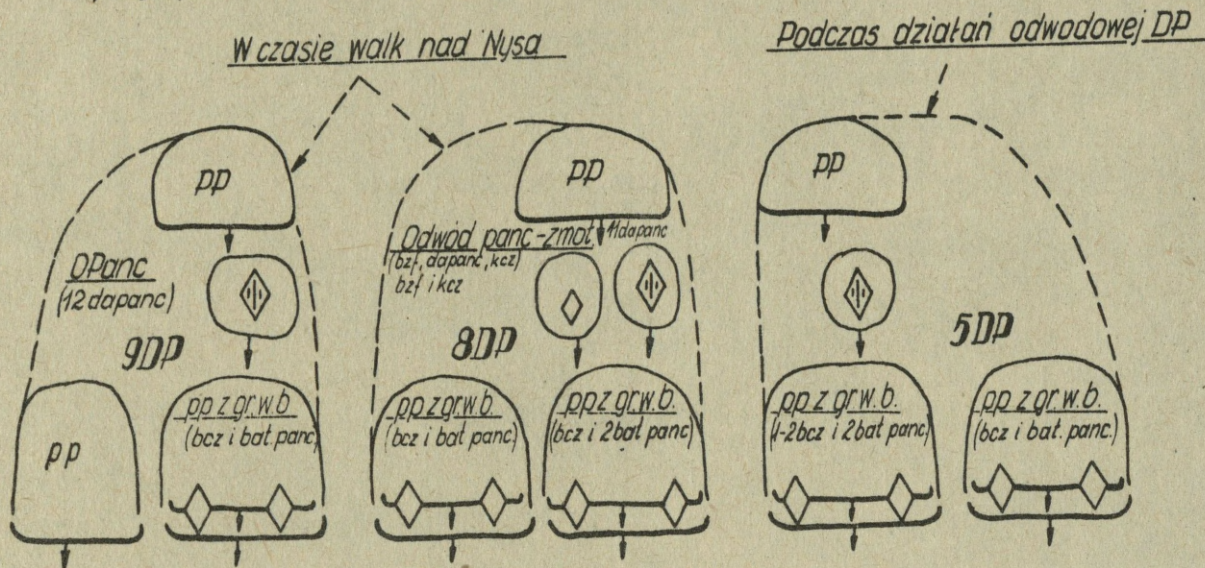
Armijny odwód panc - zmot:
(4 baony zmot i 53 w.b.)
- 1BPZmot i 2BPanc
- 5pczc i 28pa panc

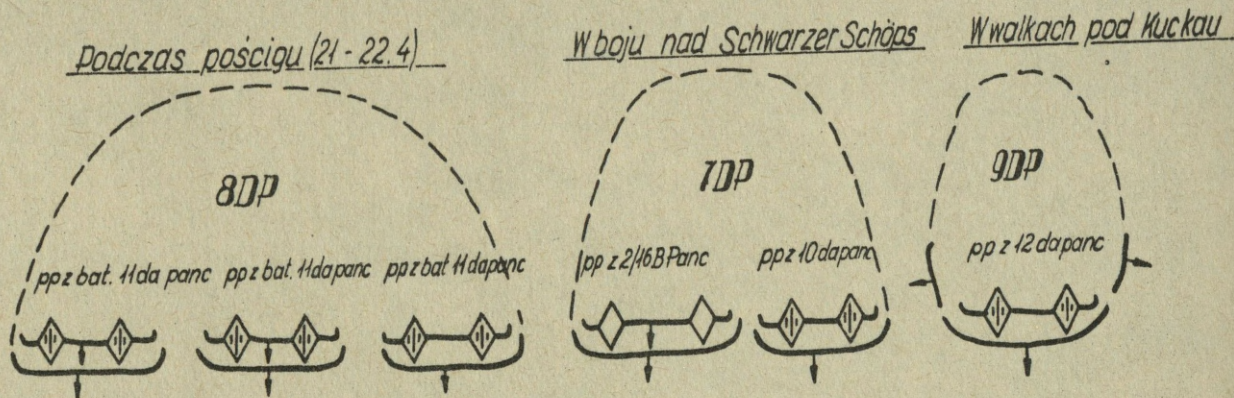
Schemat nr 77

UGRUPOWANIE ZACZEPNE WPanc W DWIZJACH 2 ARMII

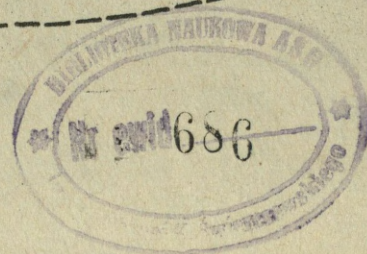
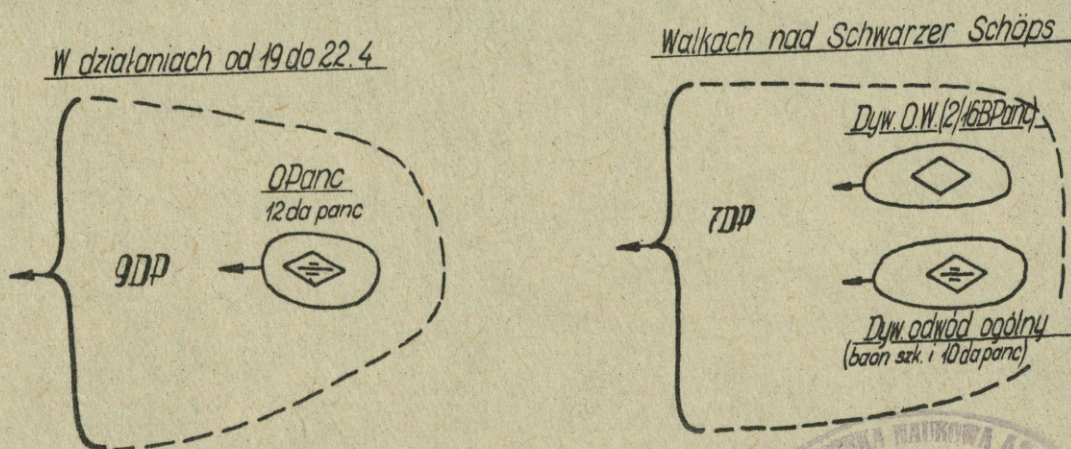
a) Ugrupowanie w jednym rzucie z odwodem:

b) Ugrupowanie w jednym rzucie - bez odwodu.

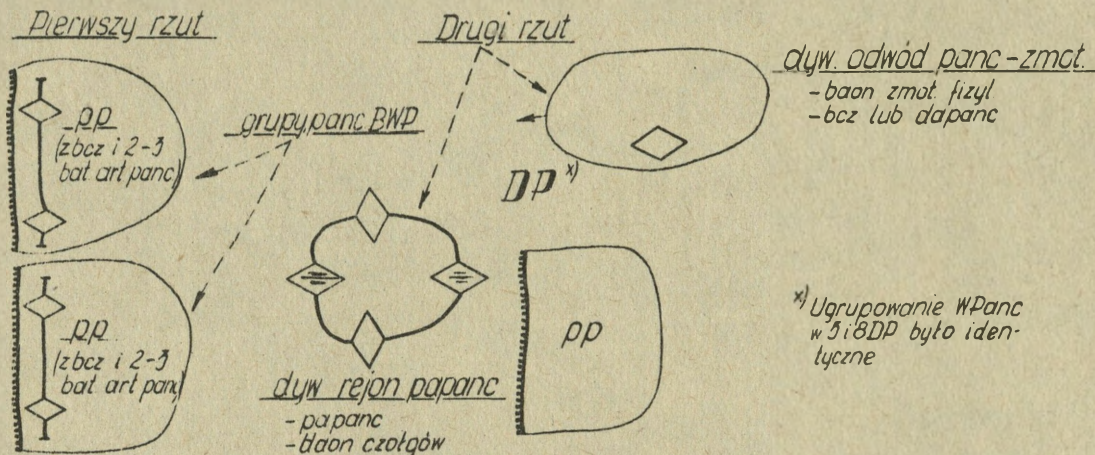

c) Ugrupowanie w jednym rzucie - tylko z odwodem.

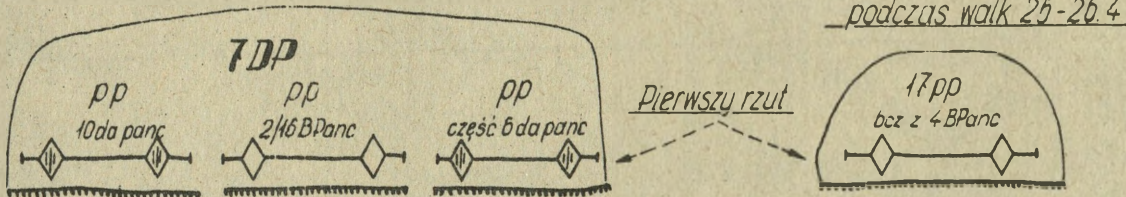
UGRUPOWANIE OBRONNE WPanc i Zmot w DYWIZJACH 2 ARMII

a) Ugrupowanie obronne w dwa rzuty (28 4-5 1945r)

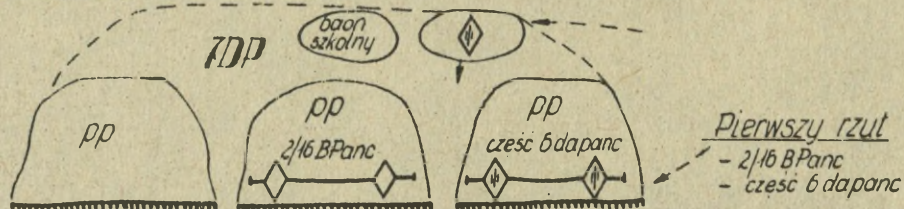

b) Ugrupowanie obronne w jednym rzucie:

- podczas walk 22-23 4

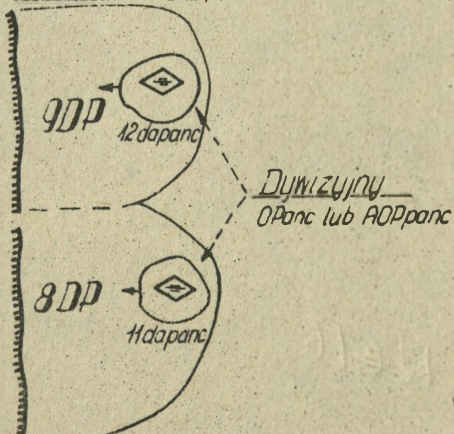

c) Ugrupowanie obronne w jednym rzucie z odwodem (22-23 4)

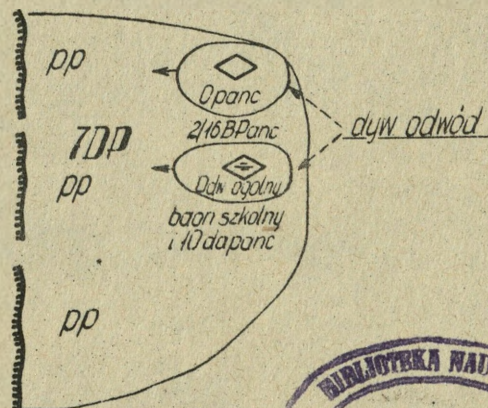

d) Ugrupowanie obronne DP - tylko z odwodem

W czasie walk pod Dreznem

W czasie walk nad Schwarzer Schöps

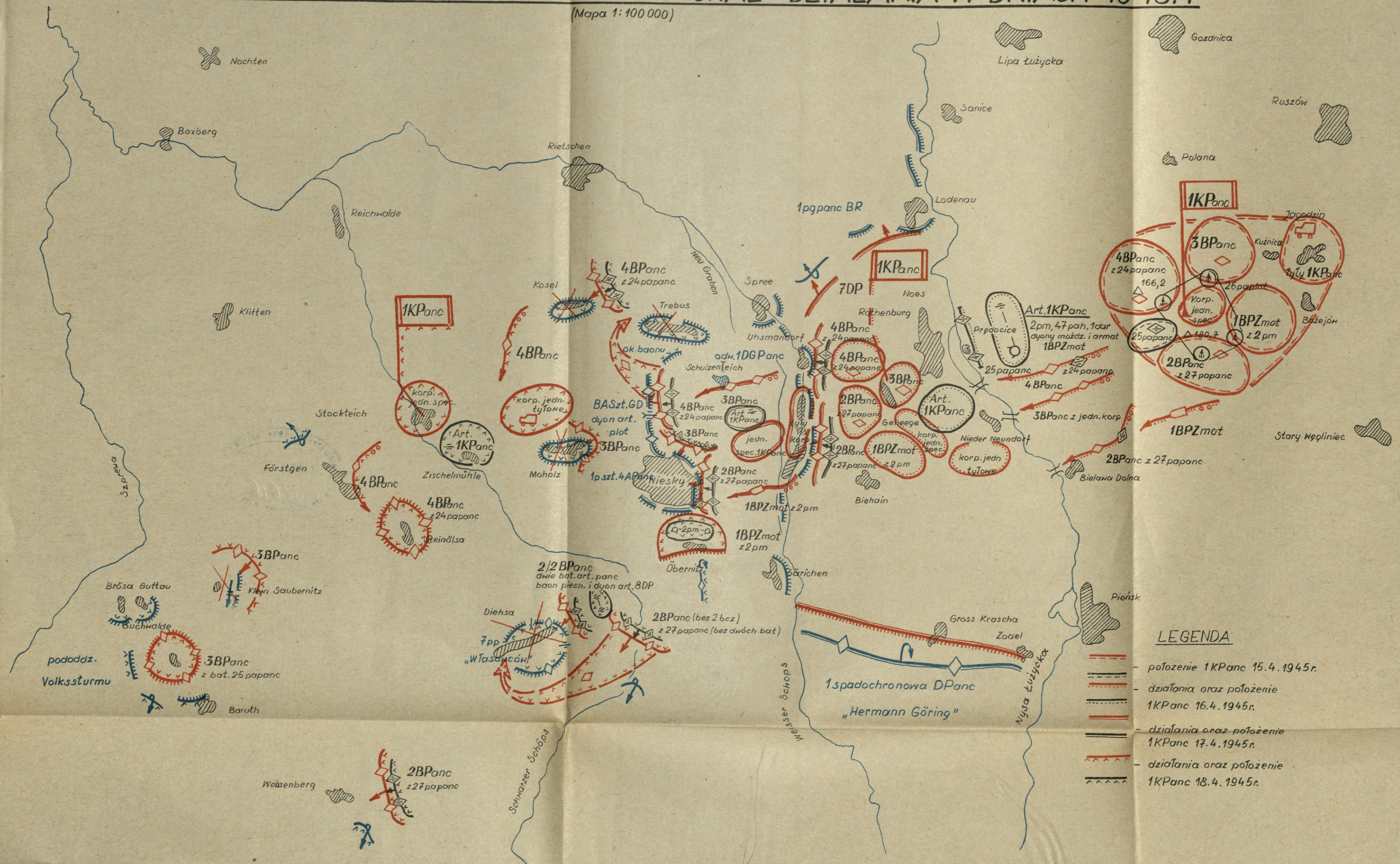
POŁOŻENIE 2 ARMII WP PO PRZEŁAMANIU (TAKTYCZNEJ STREFY) OBRONY NIEPRZYJACIELA

(Mapa 1:100 000)

WPROWADZENIE 1KPanc W WYŁOM ORAZ DZIAŁANIA W DNIACH 16-18.4

(Mapa 1:100 000)

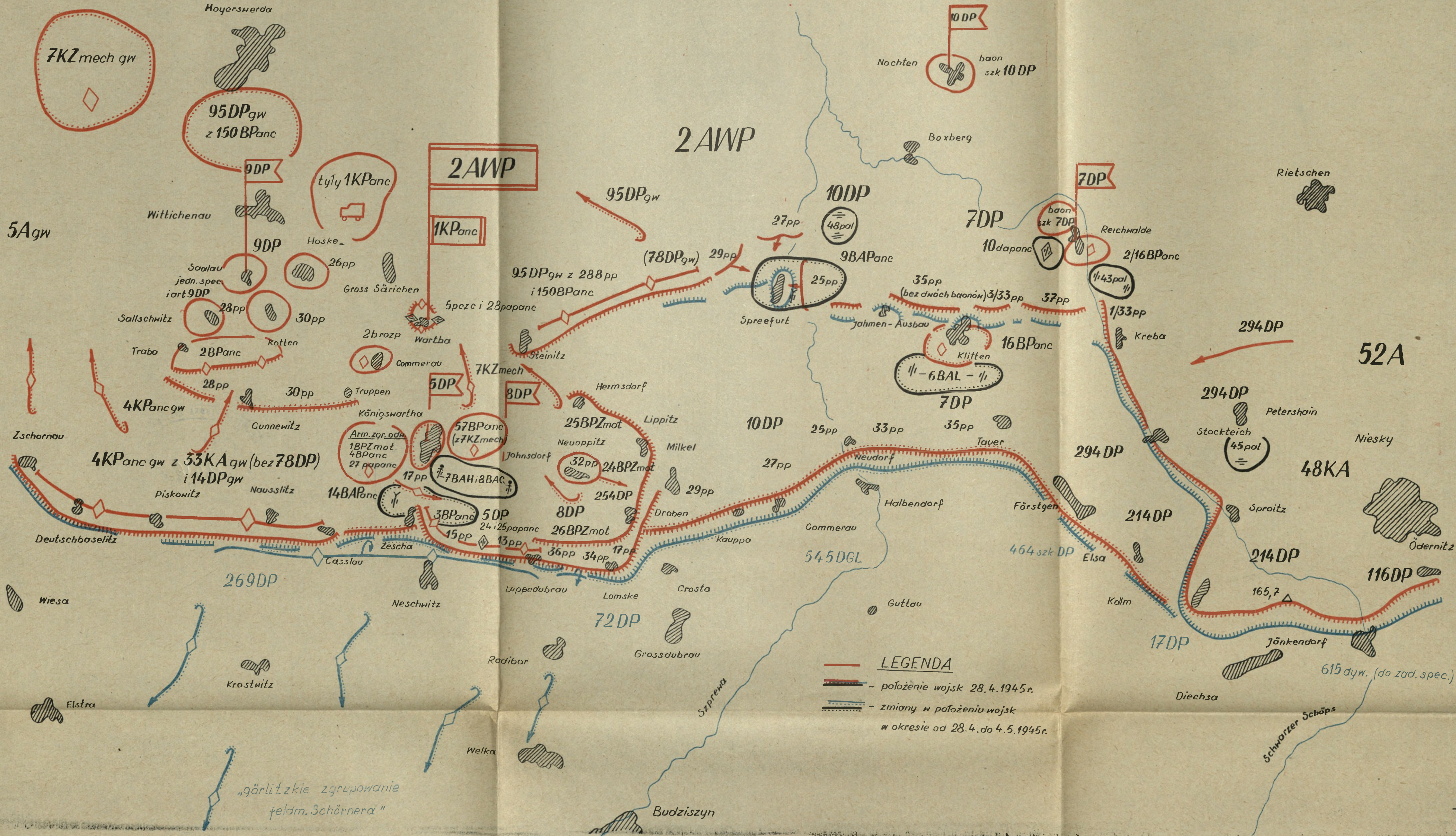

LEGENDA

- położenie 1KPanc 15.4.1945r.
- działania oraz położenie 1KPanc 16.4.1945r.
- działania oraz położenie 1KPanc 17.4.1945r.
- działania oraz położenie 1KPanc 18.4.1945r.

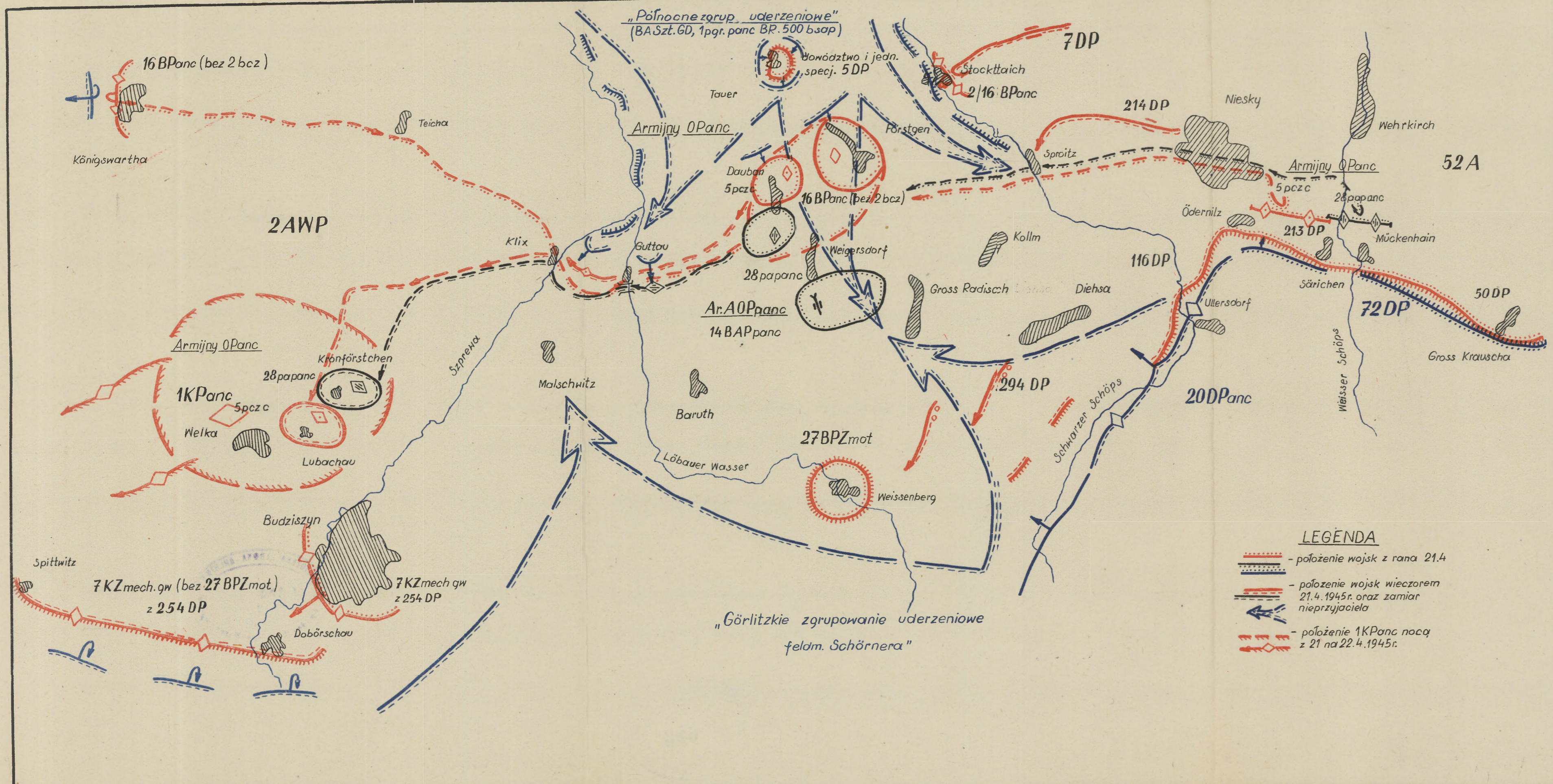
POŁOŻENIE 2 ARMII WP PO ODPARCIU PRZECIWDUDERZENIA NIEPRZYJACIELA (28.4-4.5.1945r.)

(Mapa 1:100 000)

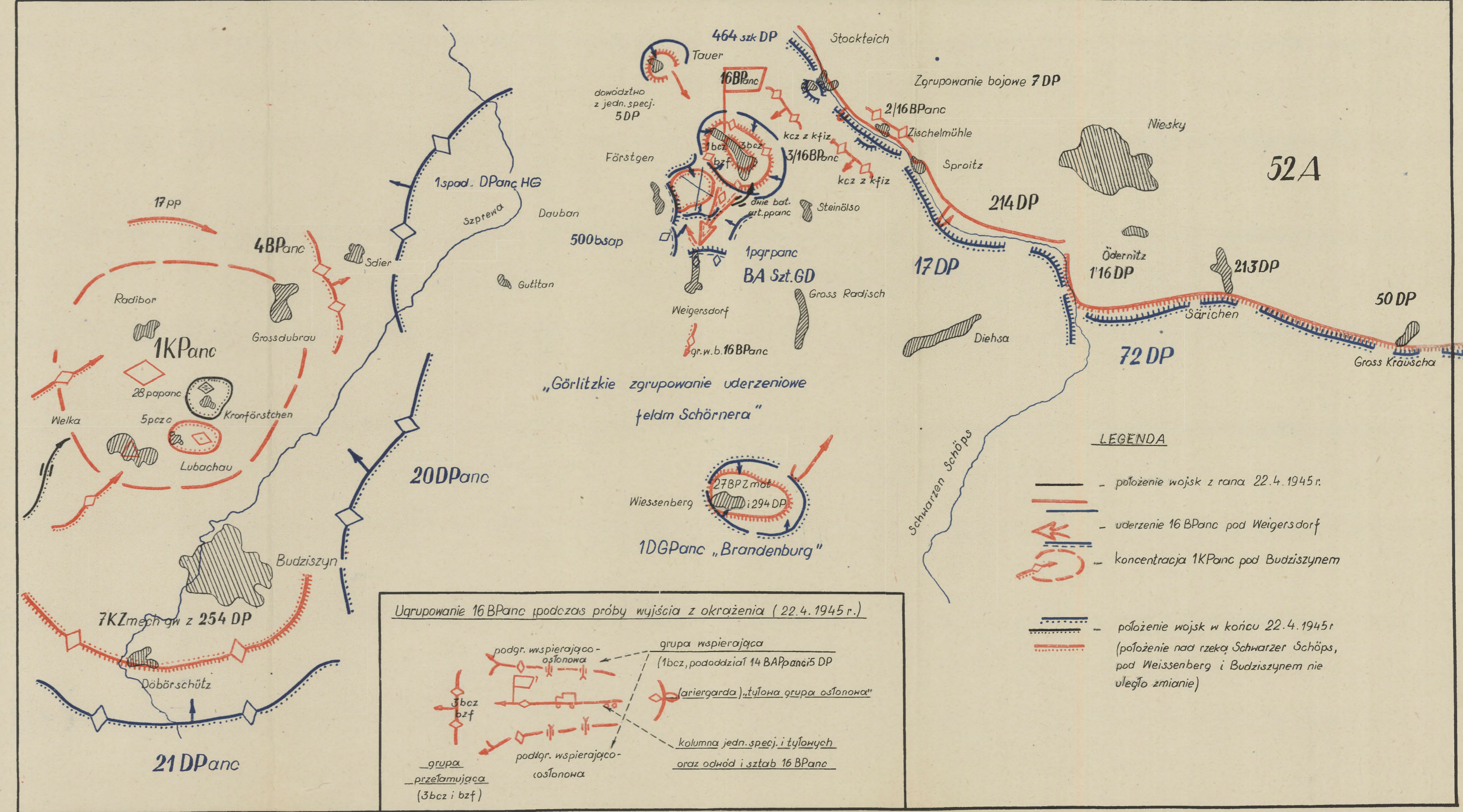

DZIAŁANIA 16 BPanc ORAZ INNYCH JEDNOSTEK (5pcz i 28papanc) NA TYŁACH 2 ARMII WP (21-22.4.1945r.)

a) KONCENTRACJA ARMIJNEGO OPanc POD FÖRSTGEN ORAZ DZIAŁANIE WOJSK 21.4.1945r.

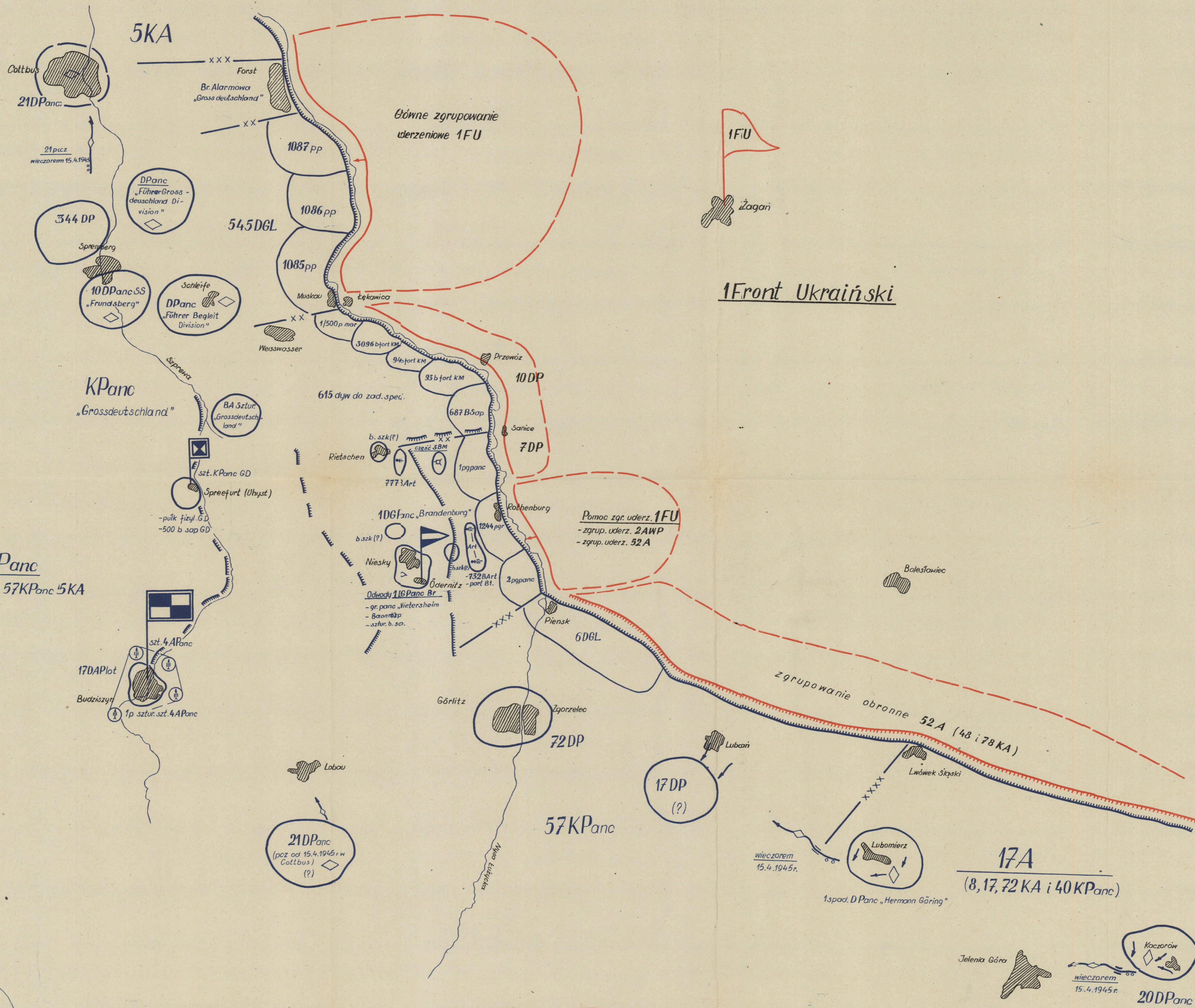

b) DZIAŁANIA 16 BPanc ORAZ INNYCH JEDNOSTEK NA OBSZARZE OPANOWANYM PRZEZ NIEPRZYJACIELA (22.4.1945r.)

UGRUPOWANIE NIEMIEC NA ŁUŻYCACH

Mapa 1:200 010

Grupa Armii Środek
(4 APanc, 17A i 14 APanc)

4 APanc
KPanc GD, 57 KPanc 5KA

Korp. grupa gen. Mosera
(193 i 402 zapasowa DP oraz 464 szk. DP)

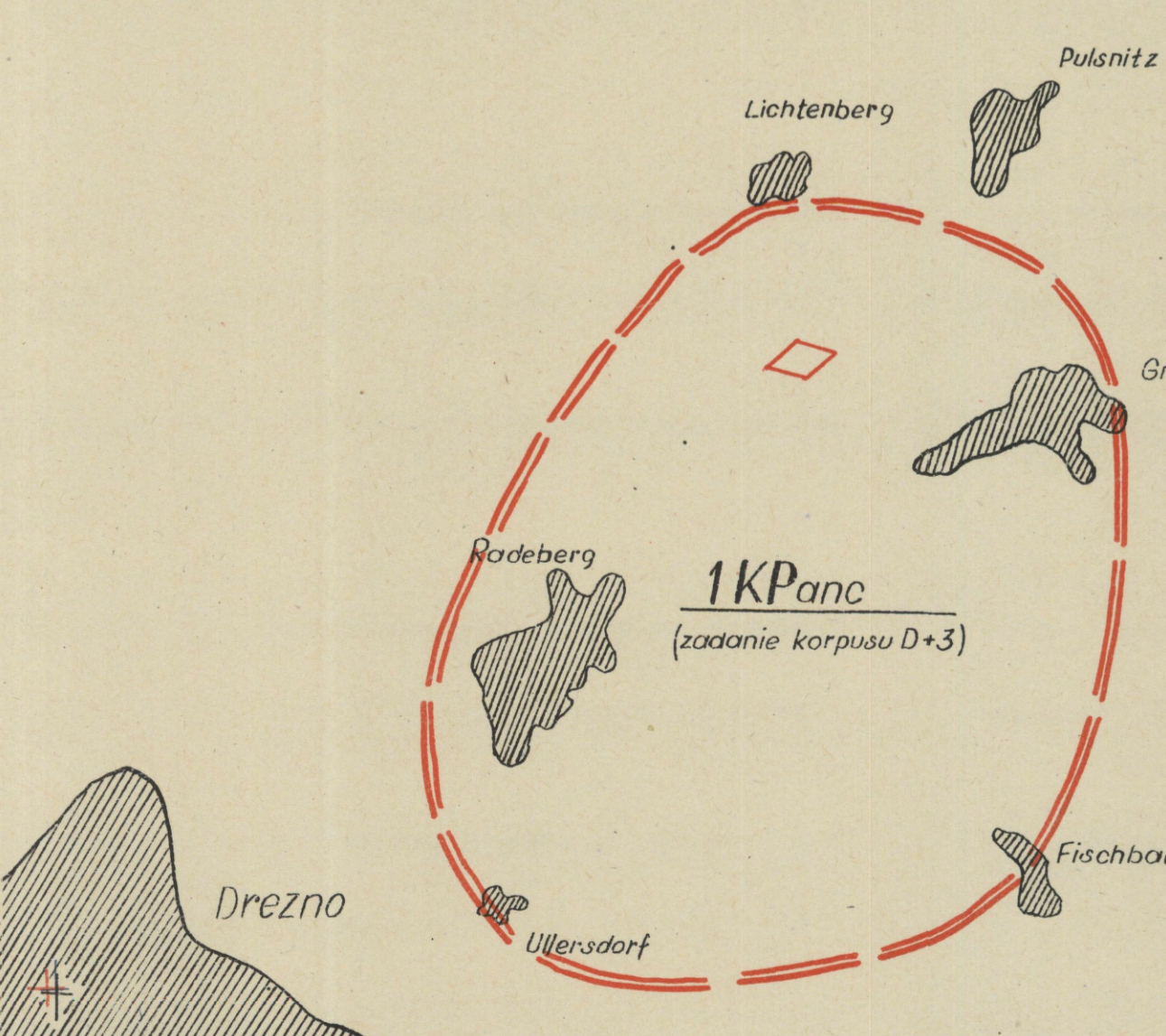
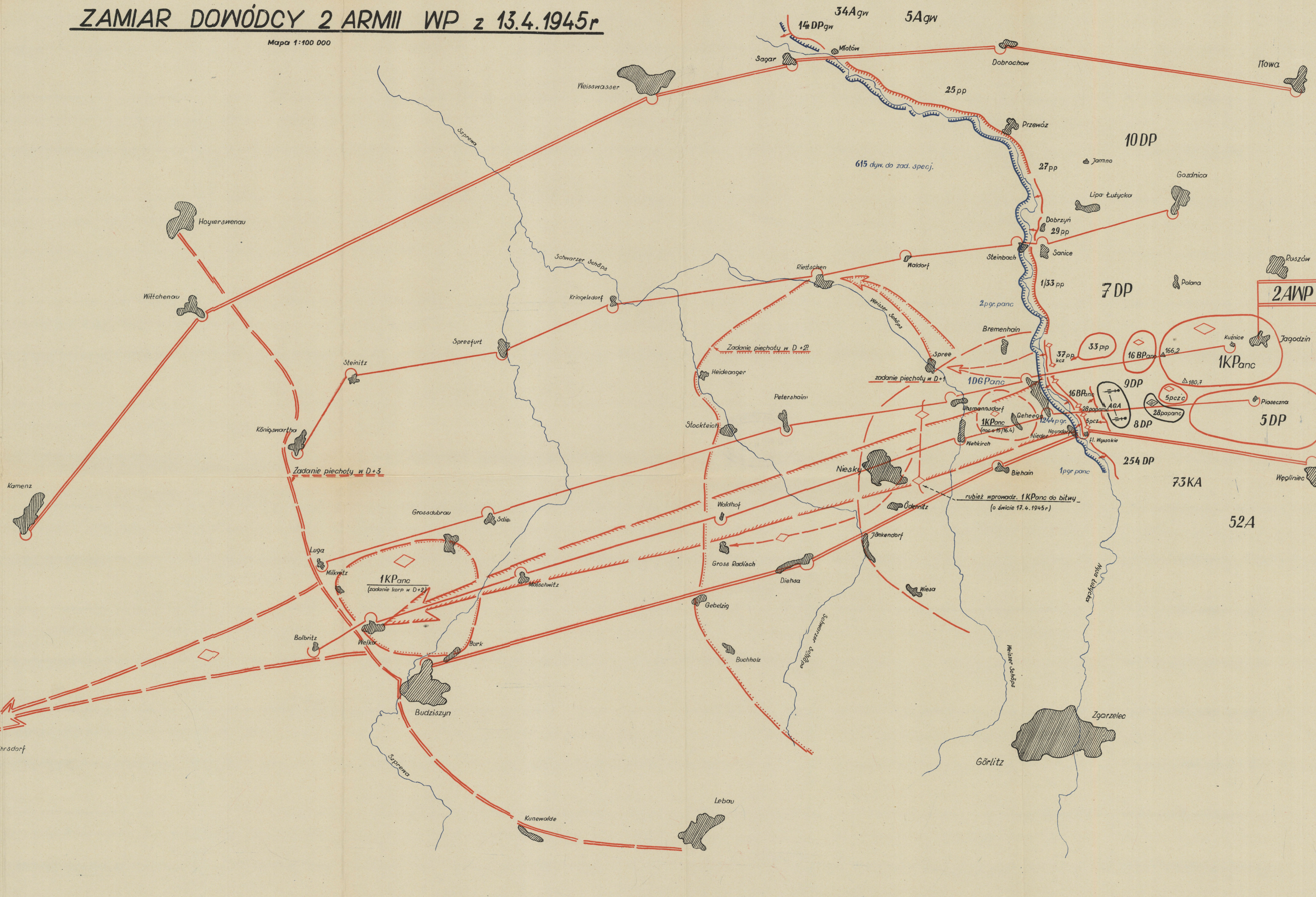
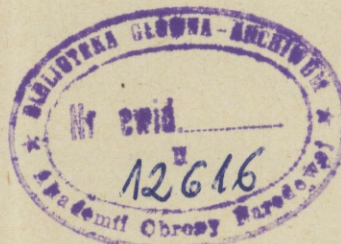
17A
(8, 17, 72 KA i 40 KPanc)

20 DPanc
(Koczarów)
wieczorem 15.4.1945 r.

ZAMIAR DOWÓDCY 2 ARMII WP z 13.4.1945r

Mapa 1:100 000

2AWP

1KPanc

5DP

73KA

52A

Görlitz

Zgarzelec

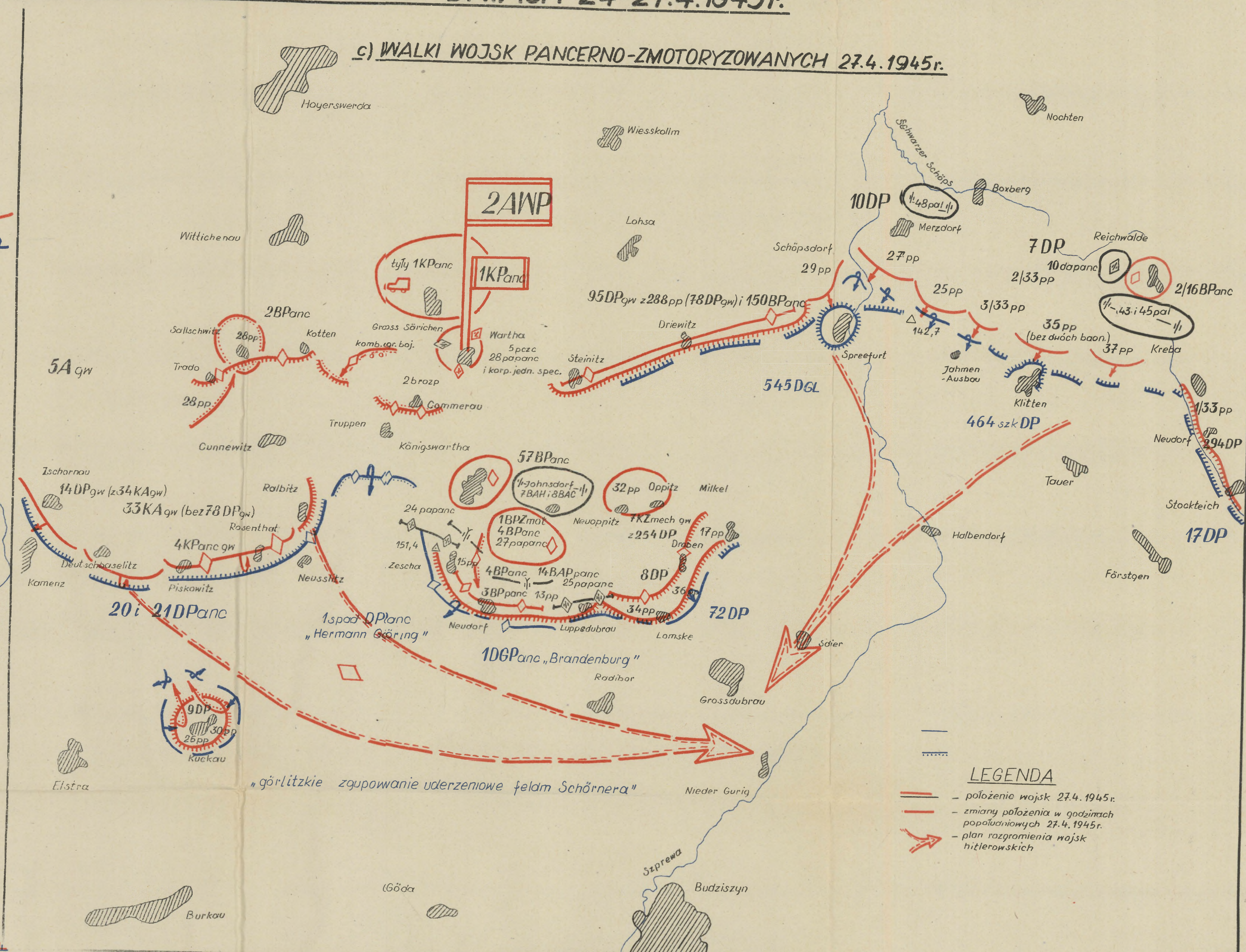
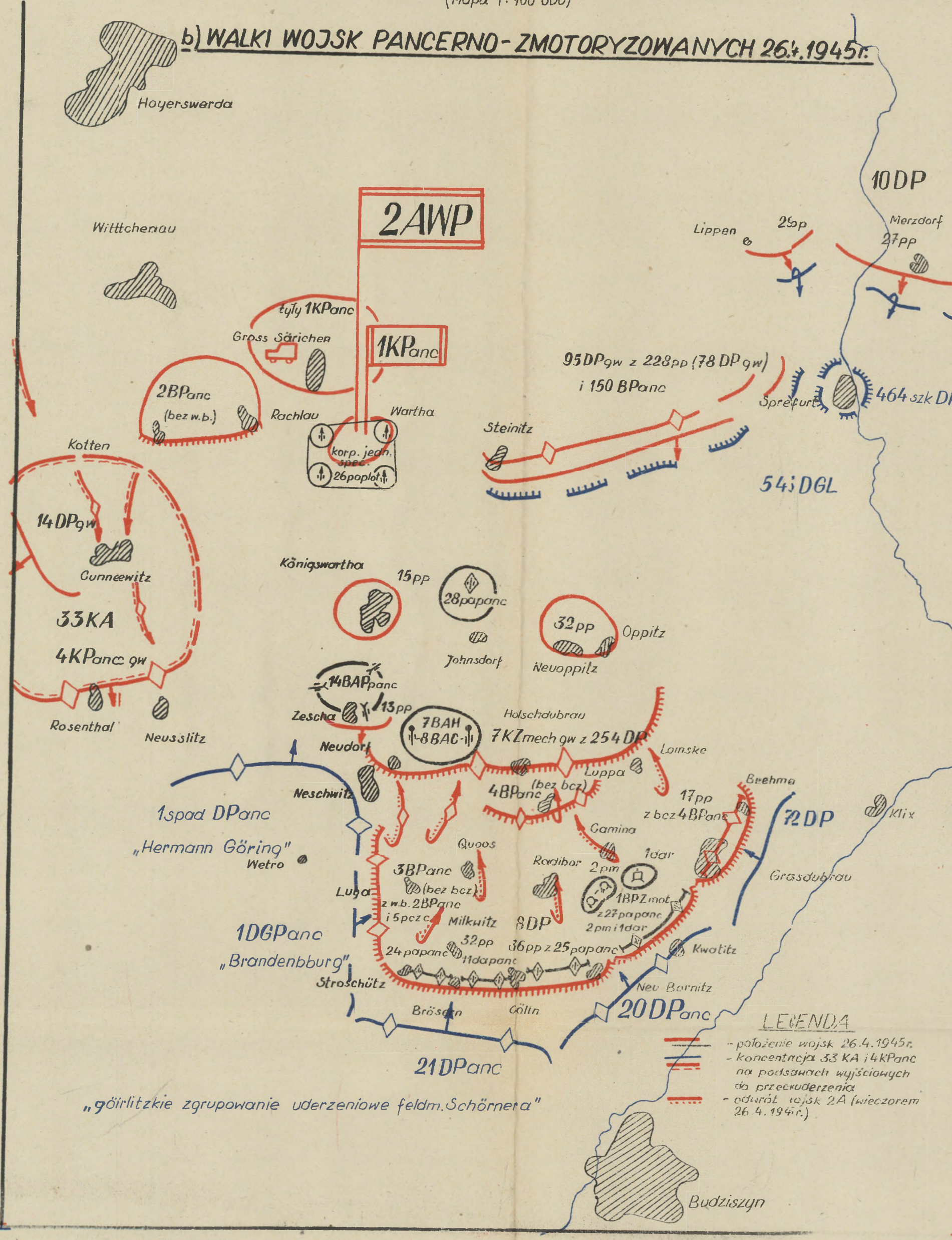
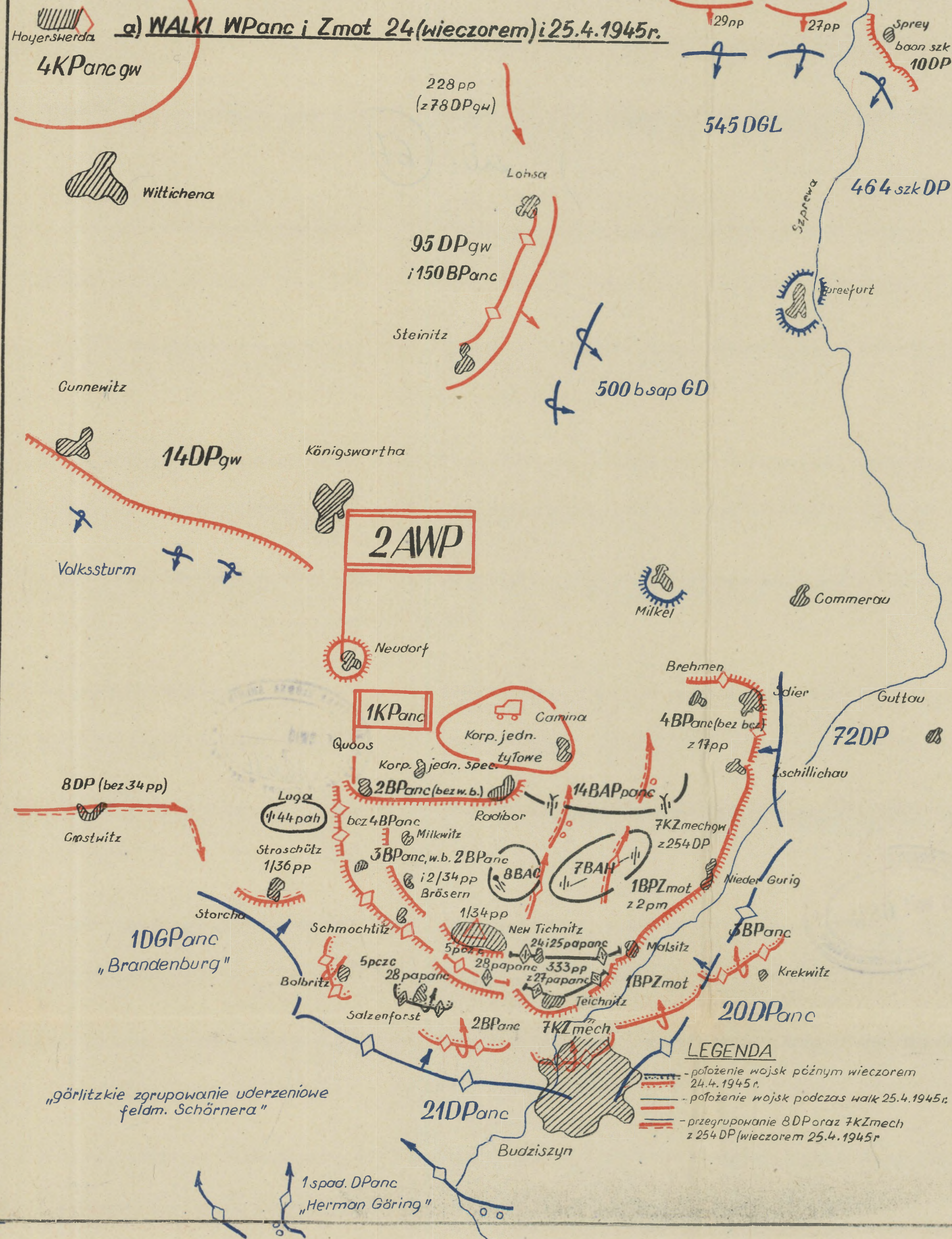
Lebau

Budziszyn

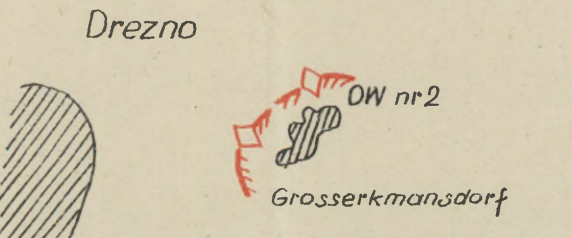
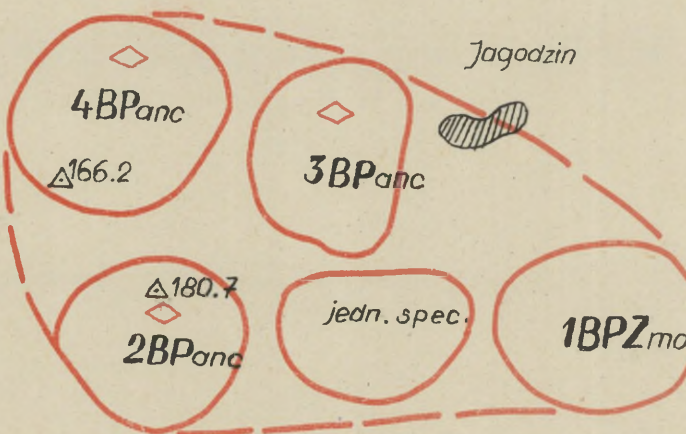
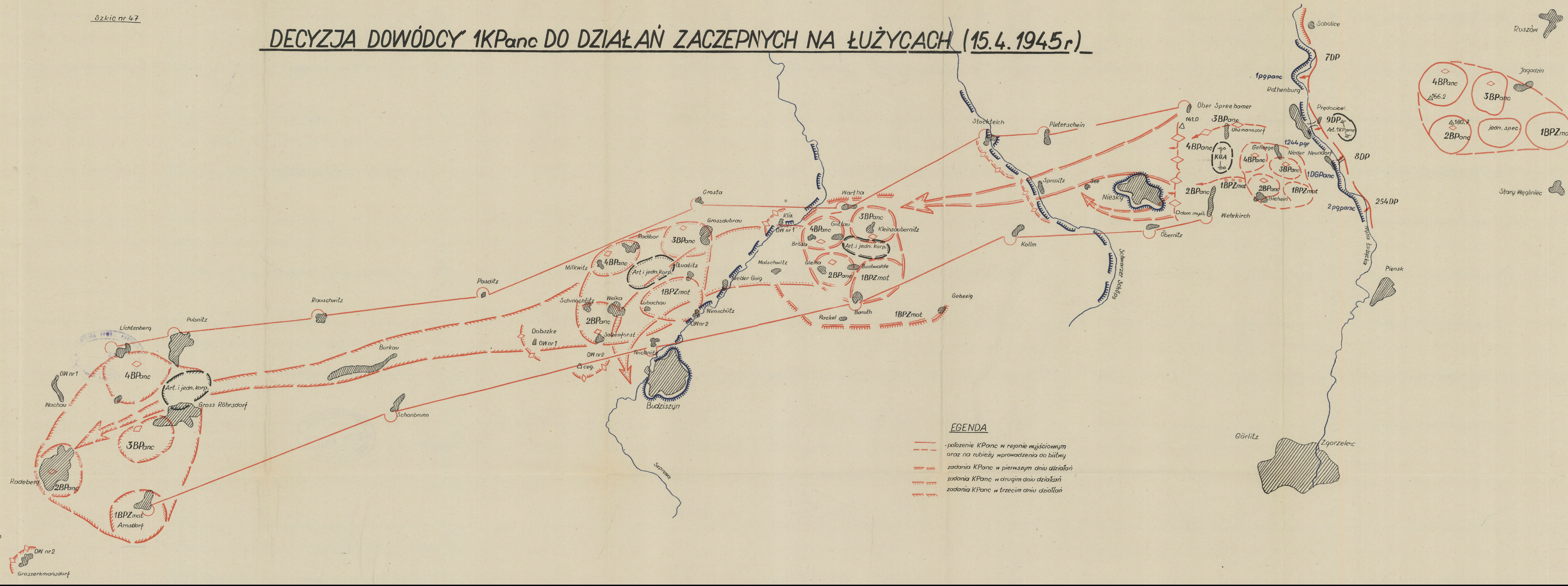
1KPanc (zadanie korpusu D+3)

DZIAŁANIA OBRONNO-ZACZEPNE WOJSK PANCERNO-ZMOTORYZOWANYCH 2 ARMII W DNIACH 24-27.4.1945r.

(Mapa 1:100 000)

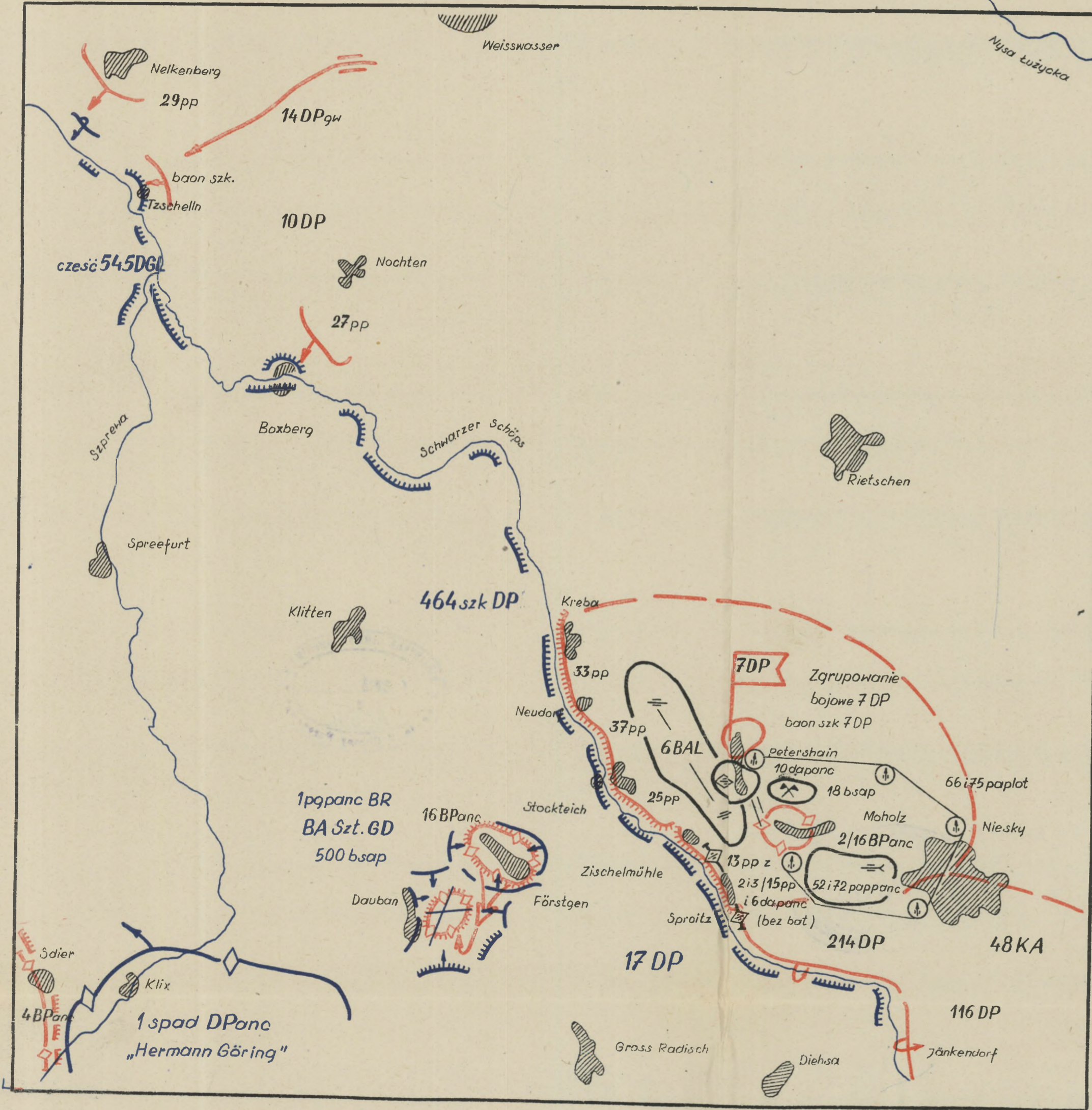

DECYZJA DOWÓDCY 1KPanc DO DZIAŁAŃ ZACZEPNYCH NA ŁUŻYCACH (15.4.1945r.)

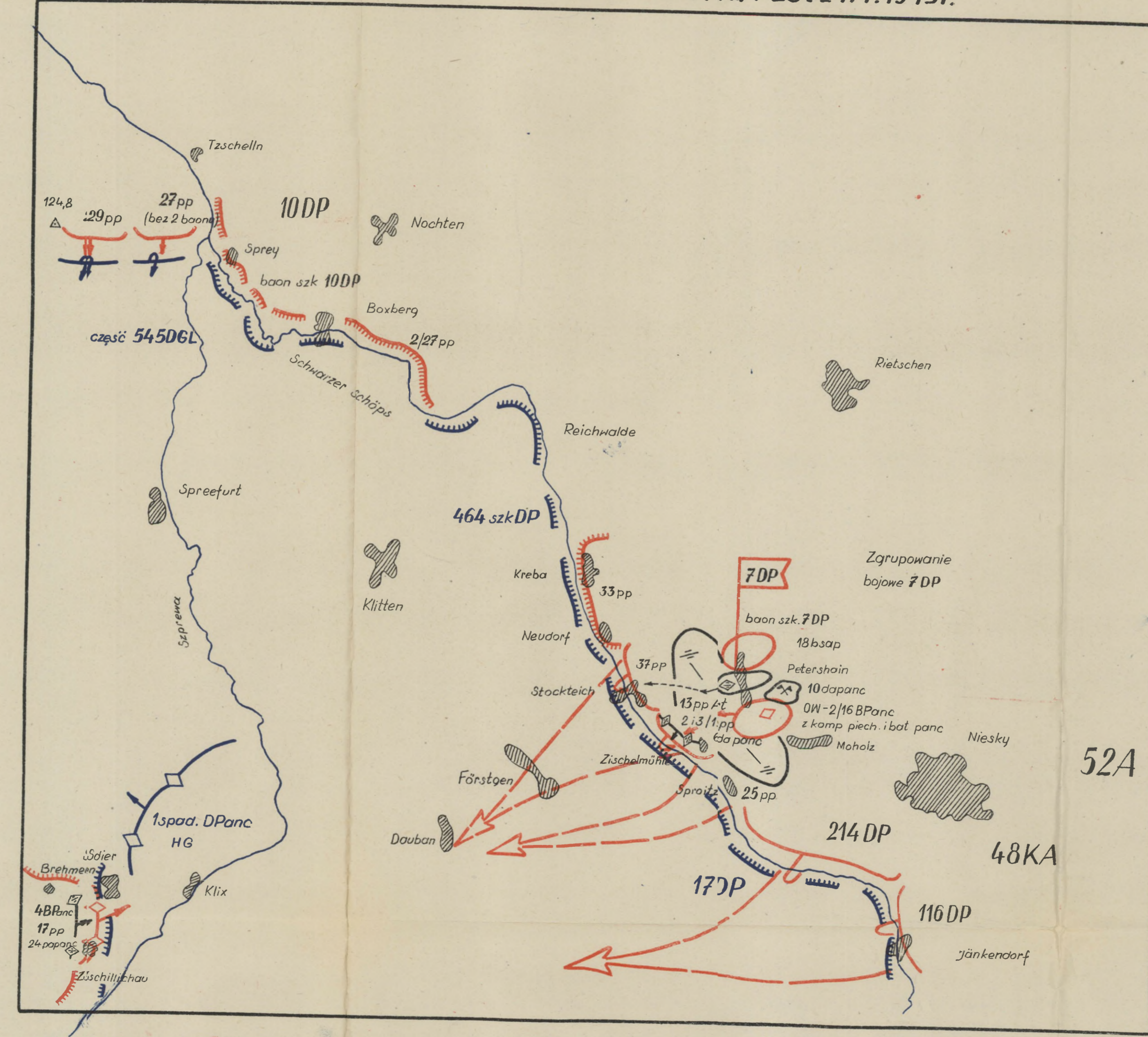

WALKI WOJSK 2 ARMII WP NAD RZEKĄ SCHWARZER SCHÖPS (23-27.4.1945r)

a) POŁOŻENIE WOJSK Z WIECZORA 22.4.1945r

b) DECYZJA DOWÓDCY 7DP ORAZ DZIAŁANIA 23 i 24.4.1945r.

c) DECYZJA DOWÓDCY 7DP z 24.4. ORAZ DZIAŁANIA W DNIACH 25-27.4.1945r.

